

Bu kitaba sığmayan
daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

ISBN 978-975-11-6298-4

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin
İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI

SÜSLEME TEKNİKLERİ ATÖLYESİ 10

DERS MATERYALİ

10

EL SANATLARI
TEKNOLOJİSİ ALANI

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

SÜSLEME TEKNİKLERİ ATÖLYESİ

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI

SÜSLEME TEKNİKLERİ ATÖLYESİ

10

DERS MATERYALİ

YAZARLAR

ASİYE BENHÜR

MELAHAT KUTUCU

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI : 8052
DERS KİTAPLAR DİZİSİ : 1980

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

DİL UZMANI: YEŞİM BİLGE

GÖRSEL TASARIM UZMANI: FATMA DURSUN

ISBN 978-975-11-6298-4

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

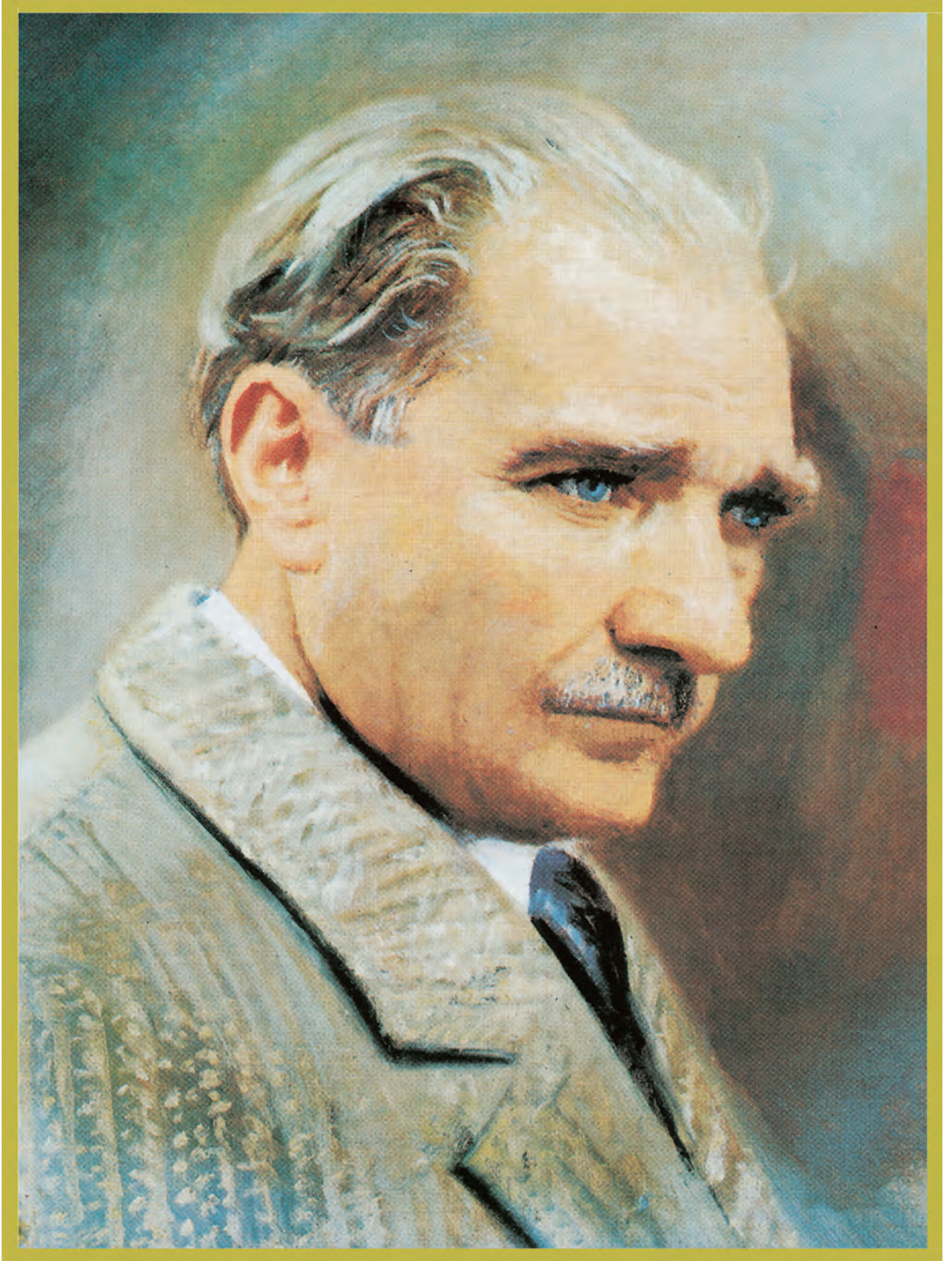
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI	11
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ.....	14

1. DİKİŞ TEKNİĞİ İLE SÜSLEME.....	17
1.1. NERVÜR YAPMA.....	18
1.1. UYGULAMA.....	21
1.2. UYGULAMA.....	23
1.2. BİYE YAPMA	25
1.3. UYGULAMA.....	27
1.4. UYGULAMA.....	29
1.3. PİLİ, PİLİ KAŞE YAPMA	31
1.5. UYGULAMA.....	33
1.6. UYGULAMA.....	35
1.4. KAPİTONE YAPMA.....	37
1.7. UYGULAMA.....	38
1.5. FIRFIR VE FARBELA YAPMA.....	42
1.8. UYGULAMA.....	43

DİKİŞ TEKNİĞİ İLE SÜSLEME

1

2. EL VE MAKİNE NAKIŞI TEKNİĞİ İLE SÜSLEME	47
2.1. BASİT NAKIŞ İĞNE TEKNİKLERİYLE SÜSLEME	48
2.1. UYGULAMA.....	50
2.2. UYGULAMA.....	52
2.3. UYGULAMA.....	56
2.2. ZİNCİR (SUZENİ) İĞNESİ TEKNİĞİYLE SÜSLEME	58
2.4. UYGULAMA.....	61
2.3. ÇİN İĞNESİ TEKNİĞİYLE SÜSLEME	62
2.5. UYGULAMA.....	63
2.4. APLİKE TEKNİĞİYLE SÜSLEME	65
2.6. UYGULAMA.....	67
2.7. UYGULAMA.....	68
2.5. BİLGİSAYARLI MAKİNEDEN İŞLEME TEKNİĞİYLE SÜSLEME.....	70
2.8. UYGULAMA.....	71

EL VE MAKİNE NAKIŞI TEKNİĞİ İLE SÜSLEME

2

3. HAZIR GEREÇLERLE YAPILAN SÜSLEMELER.....	77
3.1. KORDONLAR İLE SÜSLEME YAPMA	78
3.1. UYGULAMA.....	81
3.2. UYGULAMA.....	83
3.3. UYGULAMA.....	85
3.4. UYGULAMA.....	88
3.2. DANTELLER VE FİSTOLAR İLE SÜSLEME YAPMA	90
3.5. UYGULAMA.....	92
3.3. SUTAŞI VE HAZIR HARÇLAR İLE SÜSLEME YAPMA.....	97
3.6. UYGULAMA.....	98
3.4. KURDELE VE ŞERİTLERLE SÜSLEME YAPMA	100
3.7. UYGULAMA.....	101
3.8. UYGULAMA.....	103
3.9. UYGULAMA.....	106

HAZIR GEREÇLERLE YAPILAN SÜSLEMELER

3

4

BÜZGÜ TEKNİKLERİYLE
SÜSLEME

4. BÜZGÜ TEKNİKLERİYLE SÜSLEME	109
4.1. DÜZ BÜZGÜ.....	110
4.1. UYGULAMA.....	111
4.2. UYGULAMA.....	113
4.3. UYGULAMA.....	115
4.2. KORDON VE LASTİK İLE BÜZGÜ	118
4.4. UYGULAMA.....	119
4.5. UYGULAMA.....	121
4.3. ŞEMATİK BÜZGÜLER.....	123
4.6. UYGULAMA.....	124
4.7. UYGULAMA.....	127

5

PUL BONCUK İŞİ YAPMA

5. PUL BONCUK İŞİ YAPMA	131
5.1. DESEN ÇİZEREK DESENE GÖRE PUL BONCUK İLE SÜSLEME 132	
5.1. UYGULAMA.....	137
5.2. UYGULAMA.....	139
5.3. UYGULAMA.....	140
5.4. UYGULAMA.....	141
5.5. UYGULAMA.....	142
5.6. UYGULAMA.....	143
5.7. UYGULAMA.....	144
5.8. UYGULAMA.....	145
5.9. UYGULAMA.....	146
5.10. UYGULAMA.....	149
5.11. UYGULAMA.....	152
5.12. UYGULAMA.....	154
5.2. DESEN ÇİZMEDEN MODELE GÖRE PUL BONCUK İLE SÜSLEME 156	
5.13. UYGULAMA.....	157
5.14. UYGULAMA.....	159
5.15. UYGULAMA.....	161

TERİMLER SÖZLÜĞÜ	167
KAREKOD UZANTILARI	171
KAYNAKÇA.....	172

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI ATÖLYESİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİ

İş kazaları, kişinin çeşitli nedenlerle dikkatinin azaldığı zamanlarda veya iş düzenindeki aksamalar ile ortaya çıkar. Bu kazaların önlenmesi iş güvenliği önlemleri ile sağlanmaktadır. Her iş yerinde bu ön tedbirler çalışanlara dikkatle anlatılmalı, benimsetilmeli ve sık sık hatırlatılmalıdır.

NOT: Her alan/bölüm şefi kendi laboratuvar ve atölyesi için uygun güvenlik önlemlerini ve talimatlarını öğrencilere sözlü olarak anlatacaktır.

İŞ KAZALARININ NEDENLERİ

Kaza, önceden planlanmamış ve kontrol altına alınamamış; insanın, eşyanın, aracın zarar görmesine, can ve mal kaybına yol açan olaydır. Makine veya sistemde oluşabilecek hasar telafi edilebilir ancak bireyde oluşacak zararların telafi edilemez boyutları vardır. Bu nedenle iş güvenliği önlemleri, üretimin olduğu her alanda oldukça büyük öneme sahiptir.

Kazaların Oluş Nedenleri

Dikkatsizlik: Çalışan kişinin çeşitli nedenlerle işine gereken dikkati sarf etmemesi kaza nedenlerinin başında yer alır.

Uykusuzluk: Dikkatin dağılmasında önemli bir etkidir.

Aralıksız Çalışma: Dikkatin dağılma nedenlerindedir.

Tedbirsizlik: "Ben kaza yapmam.", "Kaza olmaz." veya "Bana bir şey olmaz." düşüncelerinden herhangi biri başlıca kaza nedenlerindedir.

Kurallara Uymama: Atölyedeki çalışmanın niteliğine göre belirlenmiş kurallara uymamak kaza nedenidir.

Bilgisizlik: Cihazların kullanımına ait bilginin eksik ya da yetersiz oluşu önemli kaza nedenlerindedir.

Bakım Eksikliği: Cihazların ve araç gereçin bakımı zamanında yapılmalıdır. Bakımın ihmal edilmesi kaza nedenlerindedir.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Atölyelerde çalışırken öğrencilerin uymaları gereken birçok kural vardır. Öğrenciler çalışma esnasında uyarı niteliğindeki bu kuralları önemsemeli ve büyük bir titizlikle yerine getirmelidir. Koruma, düzen, temizlik, disiplin ve iş birliğine ilişkin kurallar aşağıda belirtilmiştir.

A) DÜZEN VE TEMİZLİK

- Atölyeye vaktinde geliniz.
- Yüksek sesle konuşmak, gürültü yapmak diğer öğrencileri rahatsız edecektir. Bu da işlerin aksamasına yol açacaktır. Bu nedenle gerektiğinde alçak sesle konuşunuz.
- Çantanızı ve ders araç gerecinizi dolabınızda muhafaza ediniz. Çekmece ve dolabınızın temiz ve tertipli olmasına dikkat ediniz.
- İş önlüğünüzü mutlaka giyiniz. İş önlüğünüzün önünü daima kapalı bulundurunuz. İş önlüğünüz yırtık, kirli ve düğmesiz olmamalıdır. İş önlüğünüzün sol üst (göğüs) cebinin üzerine adınızı, soyadınızı ve numaranızı işleyiniz.
- Atölyede çalıştığınız yeri temiz tutunuz. Kullandığınız aletleri işiniz bitince tekrar yerine bırakınız; ödünç aldıklarınızı geri veriniz.
- Atölye temizliği, oluşturulan programa göre gruplar hâlinde yapılmalıdır. Nöbetçi olduğunuz gün görevinizi eksiksiz yapınız. Kirlenen yerlerin yerin temizlenmesi size temiz ve tertipli çalışma alışkanlıkları kazandıracaktır.

B) DİSİPLİN VE İŞ BİRLİĞİ

- Atölye çalışmalarınız için hazırlığınızı önceden yapınız. Atölyeye zamanında geliniz. Ders kitabı, ders notu ve atölye defterinizi yanınızda bulundurunuz.
- Öğretmeninizin verdiği işi kendiniz yapınız. Görev verilmedikçe başka bir öğrencinin işi ile ilgilenmeyiniz. Atölye öğretmeniniz işinizi kontrol ederken veya sizi izlerken daima işinizin başında bulununuz.
- Çalışmalarınızda, uygulama yapraklarında gösterilen işlem basamakları sırasına uyunuz.
- Arkadaşlarınızla saygı, sevgi ve görgü kurallarına dayalı iyi ilişkiler kurunuz. Öğretmeninize her zaman saygılı olunuz.

C) KORUNMA

- Elektrikli aletlerle çalışırken elektrik çarpması tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunuzu unutmayınız.
- Atölyede kaza ve yaralanmalar olduğu zaman derhâl öğretmeninize bilgi veriniz.
- Uygulama yapraklarında yazılı olan araç gereci alınız. Dikkatle kontrol ediniz. Arızalı ve kırık olanları kullanmayınız ve öğretmeninize haber veriniz.
- Atölyede koşmayınız. Yüksek sesle konuşmayınız. Şakalaşmayınız. Araç gereci işlem basamaklarına göre sırayla kullanınız. Aynı anda birden fazla araç gereçle çalışmayınız. Özellikle kesici aletleri kullandıktan sonra kurallara uygun şekilde muhafaza ediniz.

Atölyede oluşabilecek kazalarda veya acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ ALANI ATÖLYESİNDE ÇALIŞIRKEN UYULMASI GEREKEN KURALLAR LİSTESİ

1.	Yetkiniz, bilginiz ve göreviniz dışında iş yapmayınız.
2.	Her türlü arıza ve aksaklığı derhâl öğretmeninize bildirin.
3.	Atölyeden ve çalışma sahanızdan izinsiz ayrılmayınız ve laboratuvarda tek başına çalışmayınız.
4.	Elektrik kablolarına ve kabin aksamalarına dokunmayınız. Elektrikli cihazları ve elektrik sigortalarını kurcalamayınız.
5.	Atölyede çalıştığınız sürece uygulamaların özelliğine göre gözlük, önlük vb. koruyucu ekipmanları kullanınız.
6.	Çalışma alanına ve atölyeye misafir ve görevli olmayan kişileri kabul etmeyiniz.
7.	Atölyede arkadaşlarınızla şakalaşmak, koşmak, oyun oynamak, yemek, içmek gibi eylemlerde bulunmayınız.
8.	Çalıştığınız makine, tezgâh ve cihazı kullanma kılavuzuna uygun olarak kullanınız.
9.	Atölyede iş elbisesi ile çalışınız, iş elbisenizin yırtık olmamasına dikkat ediniz.
10.	Çalışma esnasında üzerinizde anahtarlık, yüzük, bilezik, kol saati, şapka vb. aksesuar bulundurmayınız.
11.	Koruyucu araç gereç ve yangın söndürme cihazlarını kullandıktan sonra aldığınız yere koyunuz.
12.	El aletlerini ve araç gereci işlevine uygun şekilde kullanınız.
13.	Talimat ve ikaz levhalarının yerlerini değiştirmeyiniz.
14.	Bakım yapmadan önce makineyi kapatınız. Bakım işlemleri bitmeden makinede çalışmayınız.
15.	Malzeme dolabında ve atölyede bulunan araçları öğretmeninizin bilgisi dışında kullanmayınız.
16.	Uygulama çalışmalarına başlamadan önce tüm işlem basamaklarını inceleyiniz. Gerekli önlemleri aldıktan sonra çalışmalarınızı yapınız.
17.	Atölyede muhtelif yerlerde, ilan panosunda asılmış olan ve öğretmenlerinizin anlattığı iş güvenliği talimat ve ikazlarını eksiksiz okuyunuz, anlayınız ve öğreniniz.
18.	Öğretmenlerinizin iş güvenliğine ait sözlü ve özel talimatlarını aksatmadan yerine getiriniz.
19.	İşiniz bittikten sonra makineyi, kapatma düğmesinden kapatmayı unutmayınız.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

DİKİŞ TEKNİĞİ İLE SÜSLEME

KONULAR

- 1.1. NERVÜR YAPMA
- 1.2. BİYE YAPMA
- 1.3. PİLİ, PİLİKAŞE YAPMA
- 1.4. KAPİTONE YAPMA
- 1.5. FIRFIR, FARBELA YAPMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- İhtiyaca zevke ve bütçeye uygun süsleme yapma
- Nervür ile ev tekstillerinin yüzey süslemelerini yapma
- Biye ile ev tekstillerinde kenar temizleme ve çeşitli süslemeler yapma
- Kapitone ile eşyaların dayanıklılığını artırarak süsleme
- Fırfır ve farbela ile farklı tasarımlar yaparak yaşam alanlarını dekore etme

1.1. NERVÜR YAPMA

Önemli yaşam alanlarından olan evler; mutfak, yatak odası, oturma odası, salon, banyo gibi sahiplerinin ihtiyaçlarına cevap veren farklı bölümlerden oluşur. Evlerde kullanılan tekstil ürünleri, ev sahibinin kullanım amacına ve evin bölümlerine uygun olarak seçilir. Tekstil ürünleri bu ihtiyaçlar doğrultusunda üretilir. Üretim esnasında, fiziksel ihtiyaçları karşılamasının yanı sıra ürünün estetik olarak ruha hitap etmesi, kullanıcılarını mutlu etmesi de göz önünde tutulur. Bu amaç doğrultusunda, tekstil ürünleri her zevke hitap edecek çeşitlilikte tekniklerle süslenerek kişilerin beğenisine sunulur.

1.1.1. Süsleme

Bir yapıyı, eşyayı daha güzel göstermek için çeşitli yüzeyler üzerine farklı motif ya da ürünleri yerleştirme biçimi veya sanatına **süsleme** denir. Ev dekorasyonunda kullanılan tekstil ürünlerinin göze daha güzel görünmesi için çeşitli tekniklerle yapılan estetik ilave çalışmalarının tümü, ev tekstilinde süslemeyi ifade eder.

Ürünler tercih edilirken mekânların yapısı, döşenen mobilyalar, ortamdaki renk uyumu, mekânda yaşayan kişilerin zevkleri göz önünde bulundurulur. Belirtilen bu unsurlar üretim yapılırken veya yapılan ürün satın alınırken seçimleri de etkiler. Bütün bunlar üreticiler tarafından göz önünde tutularak farklı zevklere ve ihtiyaçlara hitap eden modeller hazırlanır. Hazırlanan modelleri süslemek için kullanılacak araç gereç kumaşa, modele, moda ve kullanılacak yere göre seçilir.

Ev Tekstillerini Süsleme Nedenleri

- Göze hoş görünmesini sağlamak
- Ürünü fantezileştirmek
- Üründeki ek yerlerini gizlemek
- Hatalı ve lekeli yerleri kapatmak

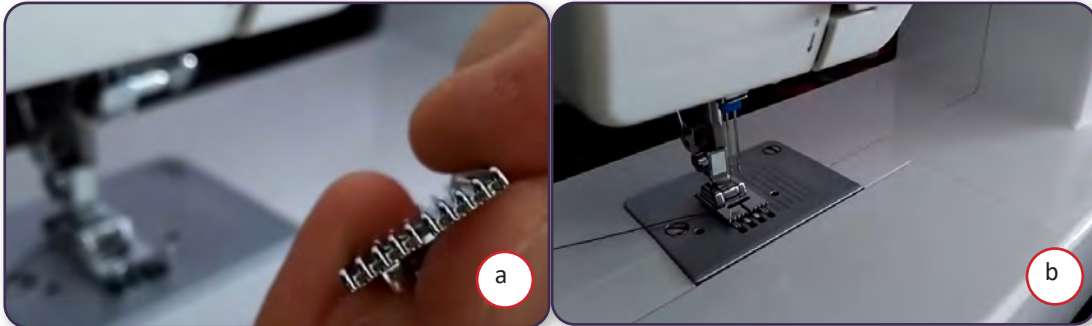
Süsleme Çeşitleri

- Dikiş teknikleri ile yapılan süsleme
- El ve makine nakışları tekniği ile süsleme
- Hazır gereçlerle yapılan süsleme
- Büzgü teknikleriyle süsleme
- Pul boncuk işi ile süsleme

1.1.2. Nervür

Kumaş üzerine ince kırma ya da pililer şeklinde dikilerek oluşturulan süslemeye **nervür** denir. Nervür; elbise, bluz gibi giyim eşyalarının ve yatak, salon takımı gibi ev tekstili ürünlerinin parçalarını süslemede kullanılan bir süsleme tekniğidir.

Nervür, makinede aparatlı veya aparatsız olarak yapılabilir. Nervür aparatı; dikişte kaymaları engelleyerek dikişin sabit ve aynı genişlikte, kusursuz şekilde yapılmasını sağlayan, makinenin yardımcı parçalarından biridir (Görsel 1.1). Aparatla bir veya iki milimetre genişliğinde nervürler yapılabiliyorken, aparatsız şekilde istenen genişlikte ayarlanarak dikilebilir. Ancak makineye aparat takılarak nervür yapılması, çalışmanın hızlı ve düzgün bir şekilde, seri üretim yapılmasına olanak sağlar (Görsel 1.2). Bu yüzden genellikle çalışmalar aparat kullanılarak yapılır.

Görsel 1.1: Nervür aparatı

Görsel 1.2: Makinede aparatla nervür süslemesi yapılmış pike

Nervür Çalışmasında Kumaş Hesabı Yapma

Nervür yapımında kumaş hesabı yapmak için öncelikle ürün üzerinde nerede, kaç adet ve ne genişlikte nervür yapılacağına karar verilmelidir. Nervür, kumaşın katlanarak dikilmesiyle yapıldığından dolayı bu katlama payı dikkate alınarak kumaş hesabı yapılmalıdır. Örneğin 2 cm'den işaretlenen kumaş ikiye katlanıp dikildiğinde 1 cm genişliğinde nervür elde edilir. Yapılması kararlaştırılan nervür sayısı nervür genişliği ölçüsü ile çarpılarak nervür işlemi için gerekli olan ilave ölçü tespit edilir. Elde edilen bu ölçü, istenilen ölçüye ilave edilerek kumaş kesimi yapılır.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, ilave ölçünün kumaşın en ve boy yönlerinden hangisine ekleneceğidir. Bunun kararı nervürün, kumaşın en ya da boy yönünde yapılacak olmasına göre verilir. Nervür hangi yön üzerinde uygulanacaksa o yöne kumaş ilavesi yapılır.

Örnek Hesaplama

Olması istenen nervür çalışması tamamlanmış kumaş ölçüsü: 30 cm x 30 cm (nervür kumaşın en yönünde uygulanacak)

Nervür sayısı: 5 adet

Nervür genişliği: 1 cm. 5 nervür için $5 \times 2 \text{ cm} = 10 \text{ cm}$ ilave kumaş ölçüsü gereklidir.

Nervür payı eklenmiş en ölçüsü: 30 cm en + 10 cm =40 cm

Bu iş için gerekli olan kumaş miktarı: 40 cm (en) x 30 cm (boy) kumaştır.

Nervürleri Yapılan Hesaba Uygun Şekilde Kumaş Üzerine İşaretleme

Tasarlanan modele uygun nervür çalışması yapılabilmesi için nervürlerin kumaş üzerine doğru şekilde işaretlenmesi gerekir. Bu nedenle hesaplamaların doğru yapılması önemlidir.

Her nervür arasında boşluk olmalıdır. Bu nedenle nervür boşlukları kumaş üzerinde işaretlemeler yapılırken dikkate alınmalıdır. Bu işlem ayrı bir hesaplamayı gerektirir. Model tasarlanırken nervür arasındaki boşlukların ne kadar olması gerektiğine karar verilir. Alınan karar doğrultusunda yapılması düşünülen nervür sayısına göre ara boşluklar için gerekli olan ölçü tespit edilir. Örneğin 5 nervür için 4 ara boşluk gereklidir.

Ara boşluklar için gerekli olan ölçü hesaplanarak nervürler yapıldıktan sonra olması gereken kumaş ölçüsü çıkarılır. Ardından iki yan boşluğun ölçüsü tespit edilir. Toplam ara boşluk ölçüsü çıkarıldıktan sonra kalan ölçü ikiye bölünür. Böylece yan boşlukların ölçüsü tespit edilmiş olunur. Nervürler modele göre kumaş ortasına ya da kenara yerleştirilebilir. Nervürler ortaya yerleştirilecekse iki yana eşit ölçü verilir (Görsel 1.3.a). Nervürler kumaşın bir kenarına yakın yapılacak ise istenen kenar yakınlık ölçüsüne göre diğer kenar ölçüsü belirlenir. Belirlenen birinci kenar ölçüsü toplam kenar boşluk ölçüsünden çıkarılır. Kalan ölçü diğer kenarın boşluk ölçüsü olarak kumaş üzerinde işaretlenir (Görsel 1.3.b)

Örnek Hesaplama

İşaretleme yapılacak kumaş ölçüsü : 40 cm en x 30 cm boy (Nervür, kumaşın en yönünde uygulanacak.)

Nervür sayısı: 5 adet

Nervür genişliği için işaretleme ölçüsü: 2 cm. 5 nervür için $5 \times 2 \text{ cm} = 10 \text{ cm}$

Nervür ara boşlukları için işaretleme ölçüsü: 1 cm

Nervür için toplam ara boşluk ölçüsü: $4 \times 1 \text{ cm} = 4 \text{ cm}$

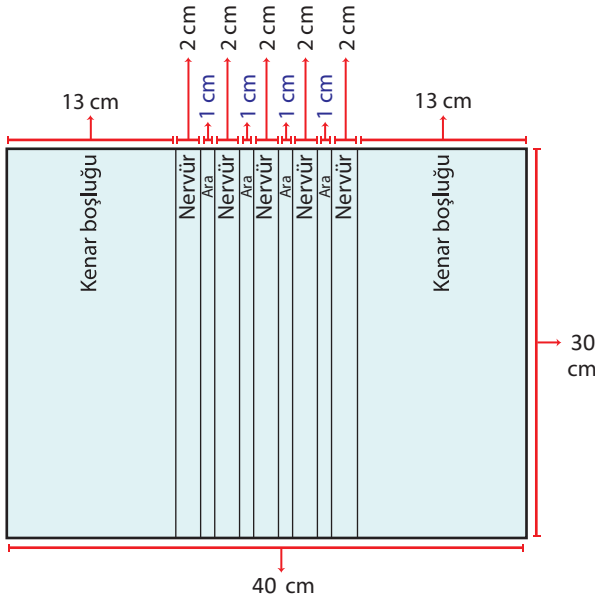
Toplam nervür için gerekli ölçü: 10 cm

Ara boşluk için gerekli ölçü: $4 \text{ cm} + 4 \text{ cm} = 8 \text{ cm}$

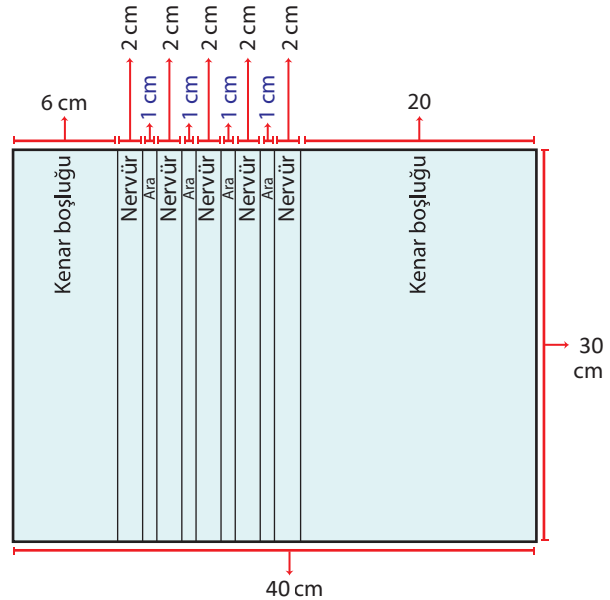
Nervür ve ara boşluk ölçüleri toplanarak kumaşın en ölçüsünden çıkarılır, kalan ölçü iki kenar için boşluk ölçüsüdür.

$$40 \text{ cm} - 8 \text{ cm} = 32 \text{ cm}$$

Yapılan bu hesaplama göre nervürün yerleştirileceği alan belirlenerek kenar boşluklarının hesabı eşit (Görsel 1.3.) ya da eşit olmayarak (Görsel 1.4) istenen ölçüde ikiye bölünerek tespit edilir.

Görsel 1.3.a: Kumaş ortasına nervür işaretleme

Görsel 1.3.b: Kumaş kenarına nervür işaretleme

DİKKAT

“Önce İş Güvenliği” ilkesiyle atölyede ders işlediğiniz ve uygulama çalışmalarını yaptığınız sürece kitabın 14-16. sayfalarında yer alan **İş Sağlığı ve Güvenliği Tedbirlerine** uyduğunuzdan emin olunuz.

1.1. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Aparatsız nervür çalışması yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede aparatsız nervür çalışması yapınız.

Araç Gereç: Nervürlük kumaş, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, çift iğne, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Nervür yapılacak kumaşı hazırlayınız.
5. Nervür yerini ve sayısını belirleyiniz. Nervür sayısına göre kumaş miktarını ayarlayınız.
6. Nervürün birinci kenarını işaretleyiniz.
7. Birinci kenardan 2 cm ölçerek ikinci kenarı işaretleyiniz (Görsel 1.4).
8. Nervür aralarını 2 cm boş bırakarak işaretleme işlemine devam edip işlemi tamamlayınız.
9. İşaretleme işlemini tamamlayarak iki çizgiyi üst üste gelecek şekilde iğneleyiniz.
10. Her nervürün arasına boşluk bırakınız.

- Kumaşı ütöleyiniz.

- Dikkatli çalışınız.

Görsel 1.4: Nervür işaretlerinin alınması

- Nervürlerin yerlerini iplik çekerek, teyelleyerek, desen özelliğini takip ederek veya leke yapmayan çizim aracı ile hazırlayabilirsiniz.

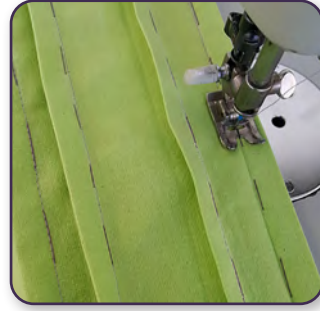
11. İki nervür kenarı üst üste gelecek şekilde teyelleştiriniz (Görsel 1.5).

Görsel 1.5: Nervürün teyellenmesi

- Teyelleme işleminin düzgün olmasına dikkat ediniz.
- Aparatsız yapılan nervürde, nervür genişliğini istediğiniz ölçüde yapabilirsiniz.

12. Kumaşa uygun iğne ve iplik seçiniz.
13. Dikiş makinesini hazırlayınız.
14. Dikiş adımını ayarlayınız.
15. Makine dikişlerini yapınız (Görsel 1.6).

Görsel 1.6: Nervür dikişi

16. Nervürü boyuna doğru ütüleyiniz (Görsel 1.7).

Görsel 1.7: Süsleme harcı ile tamamlanmış nervür

- Nervür aralarındaki boşlukları çeşitli süsleme gereçleri ile süsleyebilirsiniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 1

1.1. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Nervür yapılacak kumaşı ütüleyerek hazırladı.		
3. Nervür yerini ve sayısını belirledi.		
4. Nervürün birinci kenarını işaretleyip birinci kenardan 2 cm ölçerek ikinci kenarı işaretledi.		
5. Nervür aralarını boş bırakıp işaretleme işlemine devam ederek tamamladı.		
6. İki nervür kenarı üst üste gelecek şekilde teyelledi.		
7. Dikiş makinesini hazırlayıp nervür makinesini çekti.		
8. Nervürü boyuna doğru ütüledi.		
9. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

1.2. UYGULAMA

Süre: ders saati

24774

Amaç: Aparatla nervür çalışması yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlendiği sürede aparatla nervür çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Nervürlük kumaş, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, çift iğne, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Nervür yerini ve sayısını belirleyiniz.
5. Nervür sayısına göre kumaş miktarını ayarlayınız.
6. Birinci nervürden başlayarak nervür yerlerini işaretleyiniz.
7. Nervür aralarını boş bırakarak işaretleme işlemine devam edip işlemi tamamlayınız.
8. Makinenizin marka ve modeline uygun bir nervür ayağı ve çift iğne takınız.
9. Makinenin dikiş ayarını düz dikiş konumuna alıp, dikiş adım uzunluğunu otomatik ayara alınız.
10. Mevcut iğnenin vidasını gevşeterek çıkarıp makinenize uygun çift iğnenizi, iğne mili oluğuna, düz tarafı arkaya bakacak şekilde vidalayınız.

- Dikkatli çalışınız.
- Kumaşı ütöleyiniz.
- Nervür yerlerini işaretlerken nervür genişliğini dikkate alınız.
- Nervürlerin yerlerini iplik çekerek, teyelleyerek, desen özelliğini takip ederek veya leke yapmayan çizim aracı ile hazırlayabilirsiniz.

Görsel 1.8: Makineye nervür aparatı takma

11. Makineye yedek makara çubuğunu, ikinci makarayı takmak için yerleştiriniz.
12. Her iki ipi aynı anda kılavuz ve iplik geçirme yolundan iğneye kadar geçiriniz.
13. Çift iğneye makara iplerini teker teker geçiriniz. İplik tansiyon ayarını +3'e alınız.
14. 7 kanallı nervür ayağını takıp iplikleri ayağın altından arkaya alınız.

Görsel 1.9: Çift iğneye iplik takma

- Nervür genişliğine uygun aparat seçiniz.
- Kumaşa uygun iğne ve iplik seçiniz.
- İpliği geçirirken iki ipliğin birini tansiyondaki pulun arkasından, diğerini de önünden geçiriniz.

15. Kumaşı baskı ayağının altından arkaya yerleştirerek baskı ayağını indiriniz.
16. Nervürün birinci sırasını yapmak için makinenizi çalıştırınız.
17. Nervürünüzün ikinci sırasını yaparken nervür ayağının soldan ikinci kanalına ilk yapılan nervürü yerleştirip makinenizi çalıştırarak ikinci nervürünüzü yapınız.
18. Nervürlerinizi istediğiniz aralıklarda çalışabilirsiniz.

Görsel 1.10: Aparatla nervür yapma

- Makine çekerken nervürlerin daha dolgun görünmesi için aradan kordon yürütebilirsiniz.
 - Nervür işlemi, özel nervür ayağı ve çift iğne kullanılarak yapılır.
19. Nervürü tersinden, iki elle tutarak, yere değdirmekten, boyuna doğru ütöleyiniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 2

1.2. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Nervür yapılacak kumaşı ütöleyerek hazırladı.		
3. Nervür yerini ve sayısını belirledi.		
4. Birinci nervürden başlayarak nervür yerlerini işaretledi.		
5. Nervür genişliğini dikkate alarak, nervür aralarındaki boşluğu hesaplayarak, işaretleme işlemine devam ederek tamamladı.		
6. Çift iğneyi taktı.		
7. Çift iğneye uygun şekilde iplik takarak tansiyon ayarını yaptı.		
8. Dikiş makinesine nervür aparatını taktı.		
9. Nervürü tersinden, iki elle tutarak, yere değdirmeden, boyuna doğru ütöledi.		
10. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

1.2. BİYE YAPMA

Ev tekstili ürünlerinin süslemesinde, kenar temizliğinde ve dekoratif amaçla kullanılan ürünlerin çeşitli yerlerinde kullanılan verev bantlara **biye** denir.

Hazırlanan Biye Parçalarını Uygulama Şekilleri

Biyeler, kumaş kenarlarını temizleme, şeritler hâlinde süsleme ve ağız kapama amacıyla kullanılır (Görsel 1.11). Kullanılacağı yere uygun olarak elde hazırlanır ya da tuhafiyelerden hazır olarak satın alınır (Görsel 1.12).

Görsel 1.11: Biyenin kenarda, süslemede ve şerit olarak farklı kullanımları

Görsel 1.12: Hazır biye

Biye Hazırlama

Biye bantları kumaş dokumasının verev yönüne doğru çizilip kesilmesi ile elde edilir. Biye için kumaşın verevinin kullanılmasının nedeni, en ve boy yönüne oranla verev yönünün daha fazla esnemesidir. Esneklik özelliği, yuvarlak hatların kolayca döndürülebilmesi ve biyenin kumaş kenarlarına dikiminde kolaylık sağlaması nedeni ile önemlidir. Kumaşın verev yönüne doğru esnemesi çalışmayı kolaylaştırır ve dikişte net bir görünüm sağlar.

Bant kesiminde genişlik ölçüsü, üründe kullanılacak biye genişliği ölçüsüne göre tespit edilir. Biye, hazırlanan kumaş bandın ikiye katlanması ile elde edilir. Bu nedenle bant genişlik ölçüsü kumaşın ikiye katlanacağı düşünül-

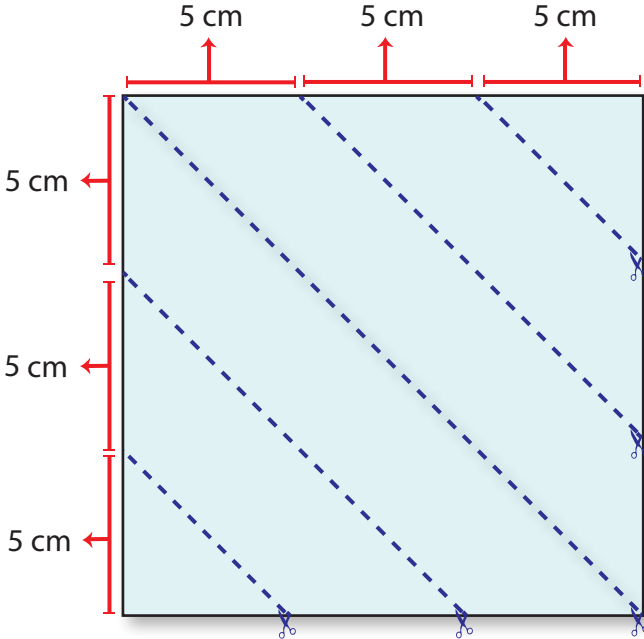
ler hesaplanmalıdır. Hesaplanan bu genişliğe dikiş payları da ilave edilir. Böylece kesilmesi gereken bant genişliğinin ölçüsü net olarak hesaplanmış olur. Kumaş üzerine, tespit edilen genişlikte birbirine paralel çizgilerin çizilmesi ile şeritler oluşturulur (Görsel 1.13.a). Kumaş üzerine çizilen çizgilerden makasla kesilir. Elde edilen şeritler birbirine ihtiyaca uygun uzunlukta ve verrev şeklinde eklenerek biye bantları hazırlanır (Görsel 1.13.b). Hazırlanan bu bantlar verrev yönüne bol buhar verilerek ütülenir. Bu ütüleme ile kumaşın çekmesi ve genişliğin sabitlenmesi sağlanır. Bu işlem sırasında kesilen bantlar, kumaş dokusu özelliklerine göre bir miktar daralma gösterir. Hesaplamalar bu daralmayı da dikkate alarak yapılmalıdır.

Örnek Hesaplama

Dikimi tamamlanmış biye genişlik ölçüsü: 1 cm

$$(1 \text{ cm} + 1 \text{ cm}) + 2 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 5 \text{ cm}$$

Katlama payı ilave edilmiş genişlik Dikiş payı Çekme payı Genişlik payı

Görsel 1.13.a: Biye kesimi çizim şekli

Görsel 1.13.b: Biye bantlarını birbirine ekleme

DİKKAT

Biye kumaşı ile zemin kumaşının kalınlık, renk, desen vb. özelliklerine göre uyumlu olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca zeminde keten veya pamuklu kumaş kullanılıyor ise kumaşa çektirme işlemi uygulandıktan sonra biye geçirme işlemi yapılmalıdır.

1.3. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Biye yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede biye çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İş parçası, biyelik kumaş, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Biyelik kumaşı verevine ikiye katlayınız, verev hatta işaret alınız.
5. Kumaşı verev hatta paralel 3 cm'den çiziniz.

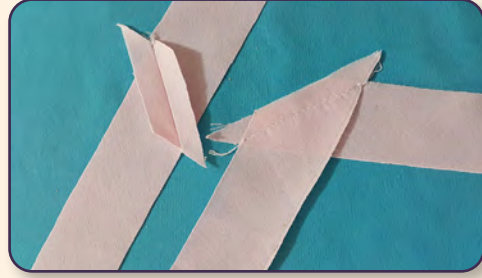

Görsel 1.14: Biye çizimi

6. Çizim üzerinden verev parçaları kesiniz.

- Kaymaması için kumaşı iğneleyiniz.
- Çizim yaptığınız aracın ince uçlu olmasına ve leke bırakmamasına dikkat ediniz. Biye yapılacak mesafe kadar çizimi tekrarlayınız.
- Toplu üretimlerde biye kesme işlemi özel makineler ile yapılır.
- Makasın keskin olmasına ve kumaşı esnetmeden kesmeye dikkat ediniz.

7. Kesilen parçaları birbirine ekleyiniz.

Görsel 1.15: Biye parçalarını birleştirme

- Kesilen parçaları üst üste getirip dikerken parçaları kaydırmadan, kumaş kenarları aynı hizaya gelecek şekilde dikmeye özen gösteriniz.

8. Hazırlanan biye parçalarını aparat yardımı ile katlayarak ütölünüz.

Görsel 1.16: Katlama aparatı ile ütüleme

- Maket bıçağının arka kısmını ve bıçağın içindeki kesici parçayı çıkardıktan sonra biye kumaşını gövdenin içinden geçirerek oluşturduğunuz aparatla ütüleme işlemi kolaylaştırabilirsiniz.

Görsel 1.17: Hazırlanan biyenin görünüşü

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 ile değerlendirilecektir.

DİKKAT

Konfeksiyonda biye çalışması, makineye takılan aparatla hızlı ve kaliteli yapılır. Teyellemeye ve bunun gibi yardımcı işlemlere gerek kalmaz. Biye genişliğine uygun aparatın seçilmesi ve biye parçasının düzgün kesilmiş olması önemlidir.

1.4. UYGULAMA

Süre: ders saati

24777

Amaç: Biye dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede biye dikme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İş parçası, biyelik kumaş, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

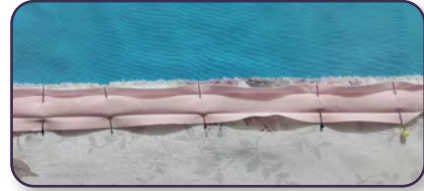
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Geçirilecek biyeyi parçanın yüzünden kenar hattına toplu iğne ile yerleştiriniz.
5. Toplu iğne ile yerleştirdiğiniz biye parçasını teyelleştiriniz.

6. Makinesini çekip teyelini sökünüz.

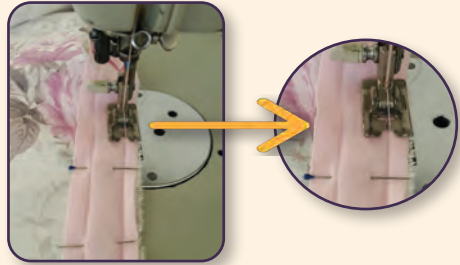
7. Biye parçasını kumaş katı kenarının tersine doğru kıvrınız.

ÖNERİLER

Görsel 1.18: Biye parçasının ana parçaya yerleştirilmesi

- Gerdirme ve yedirme yapmamaya dikkat ediniz.

Görsel 1.19: Biyenin makinede dikilmesi

- Makine dikişinin teyelin tam üstünden olmasına dikkat ediniz.

Görsel 1.20: Dikilen biyenin çevrilmesi

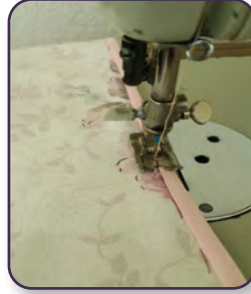
- Özenli ve temiz çalışınız.

8. Makinede ilk çekilen dikişi 1-2 mm geçecek şekilde teyelleme yaparak kumaşı dikişe hazırlayınız.

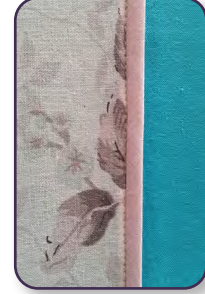

Görsel 1.21: Çevrilen biyenin teyellenmesi

9. Kumaşı teyellediğiniz yerden makineye çekiniz.
10. Teyeli sökerek ütüleyiniz.

Görsel 1.22.a: Teyellenen biyenin makinede dikilmesi

Görsel 1.22.b: Dikişi tamamlanan biyenin görünümü

- Makine dikişini kumaşın yüzünden çekiniz.
- Biye genişliğinin eşit ve düzgün olmasına dikkat ediniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 3

1.3. ve 1.4. Uygulamalar ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Biyelik kumaşı verevine ikiye katlayıp verev hatta işaret aldı.		
3. Kumaşı verev hatta paralel 3 cm'den çizip kesti.		
4. Kesilen parçaları birbirine ekledi.		
5. Hazırlanan biye parçalarını aparattan geçirerek ütüledi.		
6. Geçirilecek yere biyeyi, parçanın yüzünden teyelledi.		
7. Makinesini çekip teyelini söktü.		
8. Biye parçasının kumaş katı kenarını tersine doğru kıvrıdı.		
9. İlk çekilen makine dikişini 1-2 mm geçecek şekilde teyelledi.		
10. Kumaşın yüzünden, biyenin kumaşla birleştiği yerden makine dikişini çekti.		
11. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

1.3. PİLİ, PİLİ KAŞE YAPMA

Kumaşa bolluk, rahatlık vermek ya da kumaşı süslemek amacıyla düzenli aralıklarla kumaşı üst üste getirerek yapılan katlama işlemine **pili** denir (Görsel 1.23). Pili işlemi, kumaş istenen pili biçimine göre katlandıktan sonra üzeri belli bir noktaya kadar dikilerek ya da dikilmeden ütülenerek yapılır.

Katlama şekline göre pili çeşitleri şunlardır:

- Tek Taraflı Pili (Görsel 1.24)
- Pili Kaşe
- Kanun Pili

Görsel 1.23: Katlanarak yapılan pili

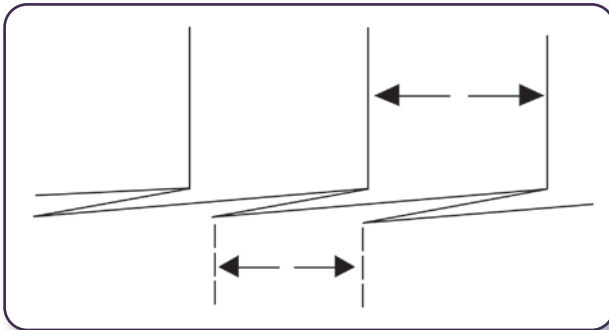

Görsel 1.24: Tek taraflı katlanmış pili

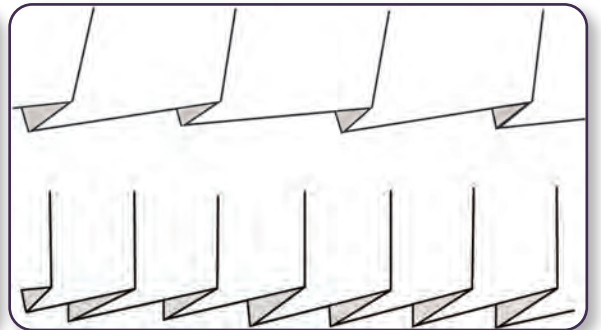
Tek Taraflı Pili

Kumaşı tek yönde, belli aralıklarla katlayarak yapılan pilidir. Tek yönlü pilide veya diğer pililerde (kanun pili, pili kaşe) pilinin içine katlanan kumaş miktarı, Görsel 1.25'te görüldüğü gibi pili üst genişliğinin iki katı kadar olmalıdır.

Kumaşın özelliği, model özelliği ya da maliyet özellikleri gibi nedenlerle içe katlanan pili payı, Görsel 1.26'da görüldüğü gibi pili üst genişliğinin iki katından az olabilir.

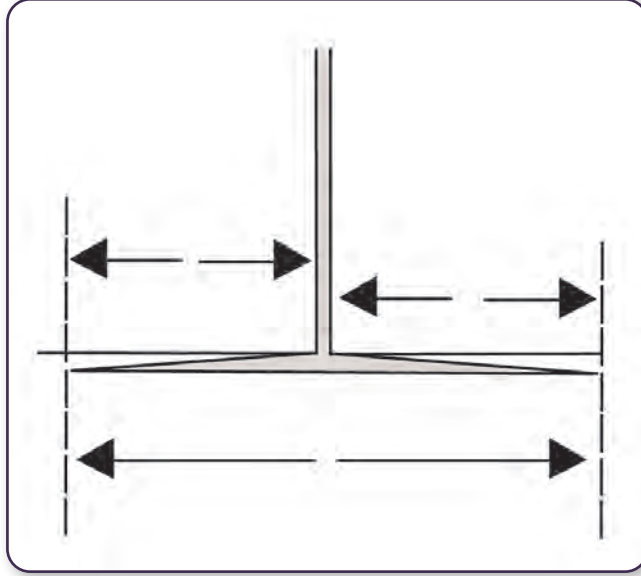
Görsel 1.25: Tek taraflı pilinin katlanması

Görsel 1.26: Pili katlama payı görünümü

Pili Kaşe

İki pilinin bir çizgi üzerinde, kumaşın karşı karşıya katlanmasıyla oluşturulan pili şeklindedir (Görsel 1.27).

Görsel 1.27: Pili kaşenin katlanması

Kanun Pili

Pili kaşenin tersi, kanun pili görünümündedir. Pili payı dikişle ya da teyelle tutturulup kumaş iki yana eşit olarak yatırıldıktan sonra ütülenir (Görsel 1.28).

Görsel 1.28: Pili kaşenin arkadan görünümü

1.5. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Tek taraflı pili çalışması yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlendiği sürede tek taraflı pili çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: 40 x 20 cm ebadında pili çalışılacak kumaş, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

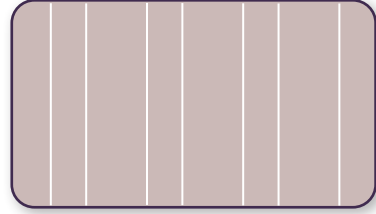
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı ütöleyiniz.
5. Bir pili üst genişliği, bir pili payı olacak şekilde işaretlemeyi tamamlayarak çiziniz (örnek: 3 cm pili üst genişliği, 6 cm pili payı olacak şekilde).

6. Piliin enini tasarlanan modele uygun olarak ayarlayınız.
7. Piliin açık kalan kenarını temizleyiniz.

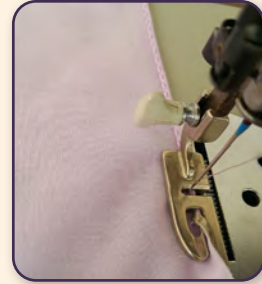
8. Pili paylarını tek yöne katlayarak ütöleyiniz.

ÖNERİLER

Görsel 1.29: Pili payı çizimi

- Çizim aracınızın ince uçlu olmasına ve leke yapmasına dikkat ediniz.

Görsel 1.30: Açık kalan ucun temizlenmesi

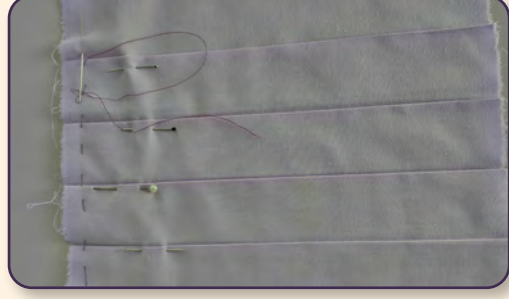
- Kenar kıvrırma ayağı ile açık kalan ucu dikebilirsiniz.

Görsel 1.31: Katlanan pili paylarının ütülenmesi

- Dikkatli ve titiz çalışınız.

9. Katlanan pilileri teyelleiniz.

Görsel 1.32: Katlanan pililerin teyellenmesi

- Ütü ısını ve buhar ayarını, kumaş özelliğine göre yapınız.
- Ütülemeden sonra ütüyü soğutmaya dikkat ediniz.

10. Hazırlanan pili parçasını süslenecek kumaşa yerleştirerek teyelleiniz.

11. Model özelliğine göre üstten veya içten makine dikişi yapınız.

Görsel 1.33: Teyellenen pilinin dikişi

- Temiz ve düzenli çalışınız.

12. Yüzüne çevirdiğiniz kumaşın üzerine isteğe göre spor dikiş ile ya da hazır harç, dantel gibi malzemelerle süsleyerek dikişiniz.

13. Teyel ipliklerini sökünüz ve tekrar ütöleyiniz.

Görsel 1.34: Bitmiş pili görünümü

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 ile değerlendirilecektir.

1.6. UYGULAMA

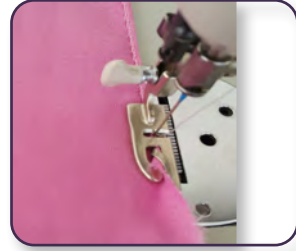
Süre: ders saati

Amaç: Pili kaşe çalışması yapmak.**Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede pili kaşe çalışmasını yapınız.****Araç Gereç:** 40 x 20 cm ebadında pili çalışılacak kumaş, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

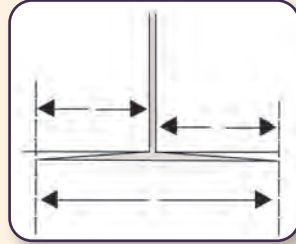
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı ütöleyiniz.
5. Pili enini, tasarlanan modele uygun olarak ayarlayınız.
6. Pili açık kalan kenarını temizleyiniz.
7. Bir pili üst genişliği, bir pili payı olacak şekilde işaretlemeyi tamamlayarak çiziniz (Örneğin 6 cm pili üst genişliği, 12 cm pili payı olacak şekilde).

ÖNERİLER

Görsel 1.35: Açık kalan kenarın temizlenmesi

Görsel 1.36: Pili kaşenin katlanması

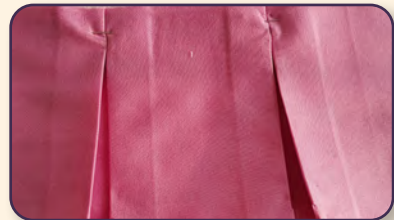
8. Piliyi kumaşın arka yüzünden, pili payını iki yana eşit olarak yatırıp ütöleyiniz.

Görsel 1.37: Pili kaşenin arkadan görünümü

- Pili kaşenin arka yüzü kullanılırsa **kanun pili** olur.

9. Kumaşın ön yüzünden piliyi ütöleyiniz.

Görsel 1.38: Pili kaşe

10. Hazırlanan piliyi süslenecek kumaş üzerine yerleştirerek teyelleyniz.
11. Teyellediğiniz yerden makine dikişi ile dikişiniz.

Görsel 1.39: Kanun pili

12. Teyelleri sökerek kumaşı tekrar ütöleyiniz.

Görsel 1.40: Bitmiş görünüm

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 4

1.5. ve 1.6. Uygulamalar ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Bir pili üst genişliği, bir pili payı olacak şekilde işaretlemeyi tamamlayarak kumaşı çizdi.		
3. Tek yönlü pilide pili paylarını tek yöne katlayarak teyelledi.		
4. Pili kaşede iki pilinin payını birbirine bakacak şekilde katlayarak teyelledi.		
5. Katlanan pilileri ütüledi.		
6. Makine dikişini yaptı.		
7. Teyel ipliklerini söküp ürünü tekrar ütüledi.		
8. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

1.4. KAPİTONE YAPMA

İki kumaş arasına elyaf, pamuk, kauçuk veya yumuşak bir kumaş yerleştirilerek üstünden çeşitli şekillerde makine çekilmesi sonucu oluşturulan süsleme işine **kapitone** denir. Bu işlem, her türlü kumaşa ve ev tekstiline uygulanabilir. Kapitone, serbest dikiş şeklinde ya da çizilen desene uygun olarak iki şekilde uygulanır. Aynı zamanda piyasadan hazır olarak da satın alınabilir (Görsel 1.41, 1.42 ve 1.43).

Görsel 1.41: Hazır kapitone

Görsel 1.42: Kapitone ayağı ile serbest kapitone

Görsel 1.43: Süslemeye uygun çizilerek yapılan kapitone

1.7. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Serbest kapitone çalışması yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede serbest kapitone çalışmasını yapınız.

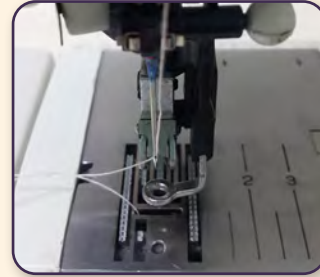
Araç Gereç: Kapitone yapılacak kumaş, dolgu malzemesi (elyaf), desen, astar, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi kumaşa uygun iplik, ütü

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı tasarladığınız modele uygun keserek hazırlayınız.
5. Ürün özelliğine uygun deseni hazırlayarak kumaşa geçiriniz.
6. Kumaşın altına gelecek kabartma gerecini hazırlayınız.
7. Elyafın altına modele uygun olarak kumaş ya da astar kumaş yerleştiriniz.
8. Parçaları birbirine teyel ile sabitleyiniz.
9. Makinenizin marka ve modeline uygun kapitone dikiş ayağı alınız.
10. Makinenin desen ayarlarından düz dikişi seçiniz.
11. Dikiş makinenizin orijinal ayarlarını kullanmaya özen gösteriniz. Dişli düşürme düğmesini iterek dişlileri düşürünüz.
12. Kapitone dikiş ayağını vidalayınız.

- Parça sıralamasını doğru yapmaya dikkat ediniz.
- Teyelleme işlemini özenli yapınız.
- Desen, kumaşın tersine yerleştirilen astara çizilerek makine ayarı ters yüz yapıp tersten makineye çekilebilir.

Görsel 1.44: Makinenin hazırlanması

13. Hazırlanan desene uygun şekilde çizilen desen üzerinden kapitone dikişi yapınız.
14. Dikişi yapılan desenin dışında kalan boşlukların tamamını dekoratif dikişlerle süsleyiniz.

Görsel 1.45: Serbest dekoratif kapitone dikişi

15. Makine çekim işlemi bittikten sonra iplikleri tersine geçirerek tutturunuz.

- Makine ayarlarına dikkat ediniz.
- Makine ayarı küçük ayarda olmalı.
- Teyelleri temizlerken makine dikişlerine ve kumaşa zarar vermemeye dikkat ediniz.

16. Teyelleri sökerek kumaşı ütöleyiniz.

- Ütülerken kapitonenin kabarık kalmasına dikkat ediniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 5

1.7. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Kâğıttaki deseni kumaşa geçirdi.		
3. Desenin altına kabartma gerecini yerleştirdi.		
4. Kabartma gerecinin altına astar geçirdi.		
5. Kumaşı kaymayacak ve toplama yapmayacak şekilde teyelledi.		
6. Serbest kapitoneyi yaparken dikiş aralıklarını üst üste gelmeyecek şekilde ayarladı.		
7. Serbest kapitone dikişlerinin kıvrımlarını oluştururken ürünün estetik görünmesine dikkat etti.		
8. Makine çekim işlemi bittikten sonra iplikleri tersine geçirerek tutturdu.		
9. Kapitoneyi bastırmadan ütöledi.		
10. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

SIRA SİZDE

Süre: ders saati

Amaç: Kapitone tasarımı yaparak tasarıma uygun tutacak dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak Görsel 1.46'da görüldüğü gibi kapitone tasarımı yaparak tasarıma uygun tutacağın benzerini dikiş. İşlem basamaklarını öğretmenin belirlendiği sürede "Derecelendirme Ölçeği"nde yer alan ölçütleri dikkate alarak uygulayınız.

Görsel 1.46: Tutacak

Araç Gereç: Kapitone yapılacak kumaş, dolgu malzemesi (elyaf), desen, mezura, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

Öneriler

- Desenler geometrik desen olabileceği gibi çiçek desenleri de olabilir.
- Deseni kumaşa teyelleyerek veya çizerek geçirebilirsiniz.
- Çevirme işlemi yapıldığında elyaf ortada, kumaş elyafın alt ve üstüne yerleşmiş olmalı.
- Elyaf, tahta pamuk, pazen kumaş kullanılabilir.
- Teyellemeyi büzdürmeden ve makine dikişlerinin içinde kalmayacak şekilde yapınız.
- Makine ayarlarına dikkat ediniz.
- Teyelleri temizlerken makine dikişlerine ve kumaşa zarar vermemeye dikkat ediniz.
- Ütülerken kapitonenin kabarık kalmasına dikkat ediniz.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Ürün ölçülendirmesi yaparak ölçülendirmeye uygun kare şeklinde tutacak kalıbı hazırlayınız.
5. Kapitone yapmak için ürüne uygun deseni tasarlayarak kare kalıp üzerine çiziniz.
6. Kumaşı tasarladığınız modele uygun kesiniz.
7. Kestiğiniz kumaşı tasarıma uygun olarak makinede dikiş.
8. Diktiğiniz kumaşın dikiş paylarını ütölünüz.
9. Kâğıttaki deseni, makine dikişi yapılacak üst taraftaki kumaş parçasına geçiriniz.
10. Kumaşların yüz tarafları birbirine degecek şekilde hazırlanan parçaları birleştiriniz.
11. En alta elyafı yerleştirerek bütün parçaları birbirine teyelleştiriniz.
12. Hazırlanan parçanın kenarlarından 1 cm pay bırakarak kumaşı makinede dikiş.
13. Dikişi, bitirme noktasına 2 cm kala durdurunuz.
14. Bırakılan boşluktan kumaşı yüzüne çeviriniz.
15. Ürünün kenarlarını düzelterek teyelleştiriniz.
16. Desen aralarından teyelleme yapınız.
17. Desen üzerinden çizgiyi takip ederek makinede dikiş.
18. Makine çekim işlemi bittikten sonra iplikleri temizleyiniz.
19. Tutacağın askısı için biyeden brit hazırlayınız.
20. Briti tutacağın köşe kısmına dikiş.
21. Teyelleri sökerek tutacağı ütölünüz.

Öğrencinin

Adı Soyadı :

Değerlendirme Puanı :

Numarası :

Değerlendirme Tarihi :/..../.....

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaştığınızı ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemlerinizi doğrultusunda 1 (geliştirilebilir), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİLERİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Ürün ölçülendirmesi yaparak ölçülendirmeye uygun kalıp hazırladı.				
2. Kalıba uygun kumaşı kesti.				
3. Kalıp üzerine, tasarlayarak kapitone deseni çizdi.				
4. Kâğıttaki deseni kumaşa geçirdi.				
5. Kumaş ve elyaf sıralamasını doğru şekilde yaptı.				
6. Sıralamayı yaptıktan sonra kenarlarından makine ile dikerek yüzüne çevirdi.				
7. Kenarları ve desen aralarını teyelledi.				
8. Makineyi kapitoneye hazırladı.				
9. Desen çizgilerinden makinede kapitone dikışı çekti.				
10. Makine çekim işlemi bittikten sonra iplikleri temizledi ve tekniğe uygun ütüleme yaptı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENEN DAVRANIŞ				
11. Çalışma ortamını hazırladı.				
12. Araç gereci hazırladı.				
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
14. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.				
<p>Tablo Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 14 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $14 \times 4 = 56$ DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 56</p>				

Değerlendirme: Eğer bu ölçekten 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir. 69 veya altı puan aldıysanız ilgili konularda kendinizi geliştiriniz.

1.5. FIRFIR VE FARBELA YAPMA

Ürün parçalarının kenarlarına dikilen, dekoratif amaçlı, kırmalı veya büzgülü süse **fırfır**, **farba** ya da **farbela** denir. Bu süsleme biçimi giysilerin ve ev tekstili ürünlerinin süslemesi, kenar temizliği için düz veya vev bant üzerine büzgü ya da kırma tekniği ile oluşturulur. Ürün üzerinde süslemenin yapılacağı yerin özelliğine göre çift taraflı ya da tek taraflı hazırlanarak kullanılır (Görsel 1.47 ve 1.48).

Ürünlerin hazırlanışında kullanılan teknik aynıdır ancak ürün ölçülendirilmesinde farklılık vardır. Dar olarak hazırlanan bantlara “fırfır” denirken fırfırdan daha geniş hazırlanan bantlara “farba, farbela” adı verilmektedir. Fırfırın kullanımı daha yaygındır.

Giysilerin yaka ve kol süslemelerinde, ev tekstil ürünlerinde, dekoratif yastıkların süslemelerinde sıklıkla fırfır tercih edilir. Farbela ya da farba adı verilen kullanım şekli, yatak örtüsü gibi büyük ürünlerin etek kısımlarını (Görsel 1.48), perdelerin üst kısımlarını süslemede (Görsel 1.49) kullanılan geniş bantlar hâlinde hazırlanan parçalardır. İstenen uzunluğu elde etmek için birden fazla parça, birbirine eklenir. Bu parçalar aynı iplik yönünde, desenliler ve kareliler aynı deseni izleyecek şekilde kesilip birbirine eklenmelidir.

Görsel 1.47: Çift taraflı fırfır

Görsel 1.48: Tek taraflı fırfır ve farbela

Görsel 1.49: Perde farbası

1.8. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Fırfır ve farbela yapmak.

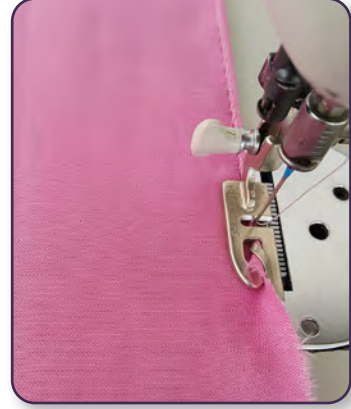
Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede fırfır ve farbela çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Fırfır yapılacak kumaş, fırfır geçirilecek kumaş, süsleme gereçleri, dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Fırfır parçasını hazırlayınız.
5. Fırfır enini tasarlanan modele uygun olarak ayarlayınız.
6. Fırfırın açık kalan kenarını temizleyiniz.

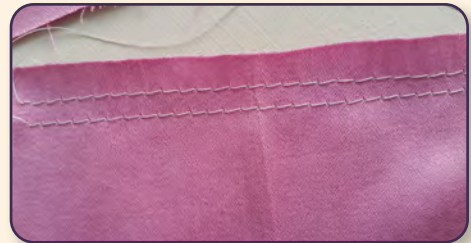
ÖNERİLER

Görsel 1.50: Açık kalan kenarın temizlenmesi

- Fırfır uzunluğu, fırfırı geçireceğiniz yerin 2-3 katı olmalıdır.
- Fırfırın en genişliği fırfır takacağınız yere ve modele göre değişir.
- Fırfırın açık kalan kenarını ince overlok, hazır harç, biye ya da kıvrırma ayağı ile ince katlayarak temizleyebilirsiniz.

7. Makinede büzgü ayarında, fırfır kenarına iki sıra büzgü çekiniz.

Görsel 1.51: Büzgü dikişi

8. Fırfıra çektiğiniz dikişin alt ipliğini daha sonra da üstteki ipliği çekiniz ve kumaşı istenen ölçüde büzünüz.

Görsel 1.52: Büzgü ayarı

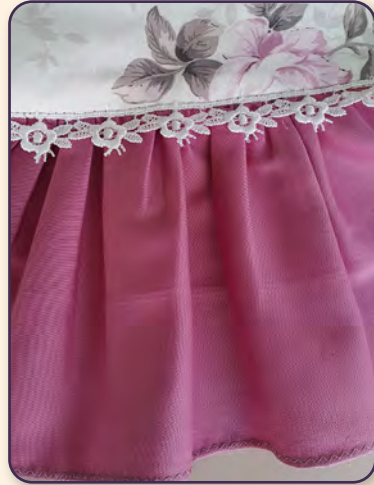
- Yuvarlak yerlere, köşelere daha fazla büzgü verilmelidir.
(Kenarların yeteri kadar bol olması gerekir.)
- Kumaşı büzerken büzgülerin eşit dağıtılmasına dikkat ediniz.

9. Büzgüyü eşit yerleştirmek için fırfır parçasını eşit olarak, 4 ya da 6 parçaya bölüp işaretleyiniz.

- Fırfırın yerleşeceği kenar da aynı uzunlukta işaretlenmelidir.
- Fırfır bu işaretlere yerleştirilir.

10. Hazırlanan fırfır parçasını kumaş kenarına yerleştirerek teyelleiniz.

11. Büzgü dikişlerinin arasından makine çekiniz.
12. İsteğe göre süsleme malzemeleri kullanarak birleşme dikişini süsleyiniz.

Görsel 1.53: Bitmiş görünüm

- Makinenizi normal dikiş ayarına getirmeyi unutmayınız.

13. Dikiş paylarını bir arada temizleyiniz.

- Temizleme işlemi için overlok çekebilirsiniz.

14. Fırfırı dışa doğru çevirerek ütöleyiniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 6

1.8. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Fırır parçası hazırladı.		
3. Makinede büzgü ayarında fırır kenarına iki sıra büzgü çekti.		
4. Fırırın açık kalan kenarını temizledi.		
5. Büzgüyü eşit olarak yerleştirmek için fırır parçasını eşit olarak, 4 ya da 6 parçaya bölerek işaretledi.		
6. Fırıra çektiği dikişin alt ipliğini çekerek kumaşı istenen ölçüde büzdü.		
7. Hazırlanan fırır parçasını kumaş kenarına yerleştirdi.		
8. Büzgü dikişlerinin arasından makine çekti.		
9. Dikiş paylarını bir arada temizledi.		
10. Fırır dışı doğru çevirerek ütüledi.		
11. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

ÖNERİ

Geri dönüşüm ve sıfır atık amaçlı projelerden bahsedildiğinde akla ilk gelen; kâğıt, ahşap, plastik, cam, elektronik eşya, pil vb. atık türleridir. Fazla bilinmese de giyim, tekstil, aksesuar vb. türler geri dönüştürülebilir; yeniden kullanılabilir ve süsleme malzemesi olarak geri dönüşüm çemberine dâhil edilebilir. Bireysel olarak tasarruf ederken aynı zamanda topluma olan sorumluluk bilinciyle siz de kullanmadığınız giyim, tekstil ve aksesuar ürünlerinizi atmak yerine farklı çalışmalarla değerlendirebilirsiniz. Bunun için her öğrenme biriminin arkasında bulunan “**Atma Değerlendir**” etkinliklerindeki örnek dönüşümlere göz atıp yeni ürünler geliştirebilirsiniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Rengi, deseni, türü ne olursa olsun evinizde bulunan kumaş parçaları ile birçok ürün hazırlayabilirsiniz. Örneğin kırkyama çalışması ile bir yatak örtüsü yapabilirsiniz.

2. ÖĞRENME BİRİMİ

EL VE MAKİNE NAKIŞI TEKNIĞI İLE SÜSLEME

KONULAR

- 2.1. BASİT NAKIŞ İĞNE TEKNİKLERİYLE SÜSLEME
- 2.2. ZİNCİR(SUZENİ) İĞNESİ TEKNİYLE SÜSLEME
- 2.3. ÇİN İĞNESİ TEKNİĞİYLE SÜSLEME
- 2.4. APLİKE TEKNİĞİYLE SÜSLEME
- 2.5. BİLGİSAYARLI MAKİNEDE İŞLEME TEKNİĞİYLE SÜSLEME

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Basit nakış iğneleri ile özgün süslemeler yapma
- Zincir ve Çin iğnesi teknikleriyle ev tekstili ve giyim ürünlerini ihtiyaca uygun tasarımlarla süsleme
- Aplike tekniği ile ihtiyaca uygun özgün süslemeler yapma
- Bilgisayarlı makinede işleme ile kısa sürede özgün tasarımlar yaparak eşyaları süsleme

2.1. BASİT NAKIŞ İĞNE TEKNİKLERİYLE SÜSLEME

Nakış, kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya sim kullanılarak yapılan işlemdir. Nakış, el nakışları ve makine nakışları olmak üzere ikiye ayrılır. Ev tekstili ürünlerini, çeşitli giyim parçalarını veya dekoratif eşyaları süslemek amacıyla nakış teknikleri kullanılır (Görsel 2.1 ve 2.2).

El ve makine nakışlarında kullanılan çok sayıda teknik vardır. Uygulanacak nakış tekniği seçilirken süsleme yapılacak ürünün kullanım yeri, malzemelerin yapısı, maliyeti, kullanacak kişinin zevk ve ihtiyacı etkili olur.

Görsel 2.1: Makine nakışı teknikleri ile süslenmiş yastık

Görsel 2.2: Basit nakış iğne tekniğiyle süslenmiş kırlent

Düz, ilmikli, zincir, düğümlü ve karışık iğne tekniklerinden bir veya birkaçının bir arada kullanıldığı işleme türüne **basit nakış iğneleri** denir.

Basit nakış iğneleri, kolay ve çabuk yapılabilen işlem basamaklarından oluşmaktadır. İşlemede desen, renk ve uygulama yapılacak kumaşın birbiriyle uyumuna dikkat edildiğinde estetik açıdan güzel ürünler ortaya çıkar.

Basit nakış iğneleri günümüzde ev dekorasyonunda, ev tekstili ürünlerinde, dekoratif örtülerde, giyim süslemelerinde, çanta, terlik, cüzdan, kemer gibi aksesuarlarda süsleme amacı ile kullanılmaktadır. Başlı başına bir işleme çeşidi olduğu hâlde birçok işleme tekniğinde yardımcı iğne olarak da kullanılmaktadır.

Basit nakış iğne teknikleri, sık veya seyrek dokunuşlu kumaşlar üzerine çok çeşitli malzemeler ve teknikler kullanılarak işlenebilmektedir. Kumaş ve ipliklerin kalınlıkları ile renk uyumu, yapılan ürünün özelliğine, kullanılacak yere ve kişinin zevkine uygun seçilmelidir. Model özelliğine göre yardımcı malzeme seçimi de yapılabilir. Kullanılan yardımcı malzemeler: boncuk çeşitleri (yuvarlak, boru ve kesme), inci, pul, harçlar, straz, kurdele, kurt ve tırtıldır.

Basit nakış iğne tekniklerinde desenin düzgün çizilmesi, işlemenin daha kaliteli olmasını sağlar. Deseni çizerken desen hatlarının bozulmamasına dikkat edilmelidir. Desen geçirme tekniği, kumaşın cinsi ve işleme türü göz önüne alınarak uygulanır. Basit nakış iğnelerinde çizerek desen geçirme, deseni kopya kâğıdı ile kumaşa geçirme, deseni sayarak kumaşa geçirme, deseni ütüyerek kumaşa geçirme teknikleri kullanılır.

Desen, basit nakış iğne teknikleri ile işlendikten sonra desenin görünümüne daha farklı bir boyut veya estetik kazandırmak amacıyla yardımcı iğne tekniklerinden faydalanılır. Basit nakış iğne tekniklerinde en çok kullanılan yardımcı iğneler, pul ve boncuk ile yapılan süslemelerden oluşur. Pul ve boncuk ile süslenen ürün, görsel açıdan daha estetik görünmektedir.

Düğümlü İğne Teknikleri

Düğümlü iğneler, iğnenin üzerine belli bir miktar iplik sarıp iğnenin çekilmesi ile oluşan kabarık görünümlü bir tekniktir (Görsel 2.3).

Düğümlü İğne Teknikleri

- Tohum iğnesi (Fransız düğümü)
- Başak iğnesi (rokoko) (Görsel 2.4)
- Düğümlü battaniye iğnesi (Görsel 2.5)
- Dört ayaklı düğüm iğnesi

Görsel 2.3: Düğümlü iğne teknikleri ile süslenmiş şapka

Görsel 2.4: Başak (rokoko) iğnesi

Görsel 2.5: Battaniye iğnesi

DİKKAT

Basit nakış iğne teknikleri "9. Sınıf Temel Teknikler Atölyesi" ders kitabı "Basit Nakış Temel İğneleri" öğrenme biriminde düz, ilmikli ve zincir iğneler olmak üzere üç grupta ele alınmıştır. "Basit Nakış İğneleri ile Süsleme" öğrenme biriminde ise düğümlü ve karışık iğne tekniklerine yer verilmiştir.

2.1. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Basit nakış iğne tekniklerine uygun desen tasarlayıp, çizerek desen geçirme tekniğini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede basit nakış iğne tekniklerine uygun desen tasarlayıp, çizerek desen geçirme tekniği çalışmasını yapınız.

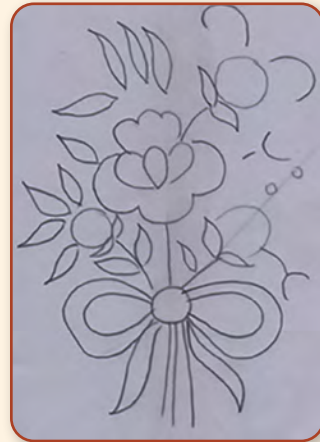
Araç Gereç: Kumaş, mezür, cetvel, kalem, toplu iğne, dikiş iğnesi, iplik, işaret sabunu, parşömen kâğıdı, çeşitli desenler, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Basit nakış temel iğneleri uygulayacağınız ürünün boyutlarını belirleyiniz.
5. Belirlenen ölçüye göre kumaş hesabı yaparak kumaşı kesiniz.
6. Kesmiş olduğunuz işleme kumaşının kenarlarını temizleyerek orta teyelini alınız. Sürfile veya overlok yapınız.
7. Basit nakış iğne tekniklerine uygun desen çizim çalışmaları yapınız.
8. Basit nakış iğne tekniklerine uygun desen seçiniz.

- Malzemeleri alırken piyasa araştırması yapınız.
- İşaretleme işlemini toplu iğne ile veya sabunla yapınız.
- Kumaşı keserken işaretli yerlerden kesmeye ve kaydırmamaya dikkat ediniz.
- Kesim sırasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyunuz.
- Temiz ve düzenli çalışınız.

Görsel 2.6: Desen

9. Seçtiğiniz deseni tersinden çiziniz.

10. Çizdiğiniz deseni renklendiriniz.

Görsel 2.7: Renklendirilmiş desen

11. Desen çizilmiş parşömen kâğıdını kumaşın üzerine yerleştiriniz.

Görsel 2.8: Deseni kumaşa yerleştirme

12. Desen üzerinden sert bir kalemle çiziniz.

13. Kâğıdı kaldırarak kumaşa iyi çıkmayan yerleri, desen üzerinden yeniden çiziniz.

- Temiz ve düzenli çalışınız.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

2.2. UYGULAMA

Süre: ders saati

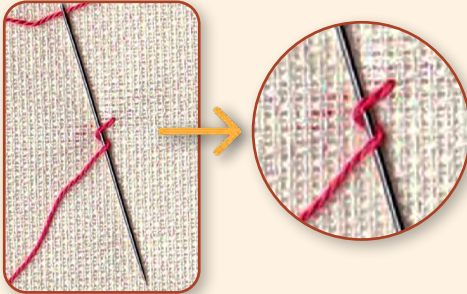
Amaç: Düğümlü iğne tekniklerini yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede düğümlü iğne teknikleri çalışmasını yapınız.

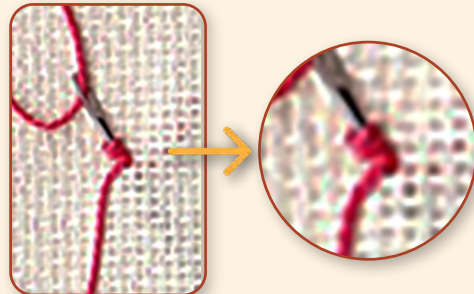
Araç Gereç: Kasnak, kasnak bezi, işleme kumaşı, kullanılacak iplikler, makas (nakış), iğne, toplu iğne

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tohum iğnesi yapılacak yeri belirleyiniz.
5. Tohum iğnesi tekniğini Görsel 2.9 ve 2.10'da gösterilen işlem basamaklarına göre uygulayınız.

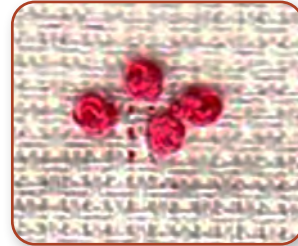

Görsel 2.9: Tohum iğnesi

Görsel 2.10: Tohum iğnesi

6. İşlem bitiminde ipliğini arkadan tutturunuz.
7. Fazla ipliği kesiniz.

Görsel 2.11: Tohum iğnesi

ÖNERİLER

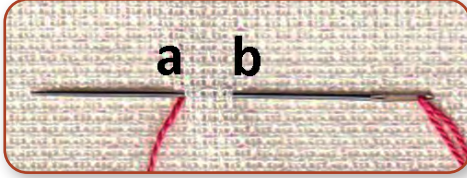
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- İplik büküm yönüne göre çalışınız.
- Tohum iğnesinin uygulandığı yere ve ipliğin kalınlığına göre iğneye az ya da çok iplik sarabilirsiniz.
- İğneyi aşağıya çekerken düğüm ipliklerinin karışmaması için ipliğin aynı şekilde sarılması gerekir.

8. Başak iğnesi tekniği yapılacak yeri belirleyiniz.

• İplik büküm yönüne göre ipliği sarınız.

9. Başak iğnesi tekniğini Görsel 2.12, 2.13 ve 2.14'te gösterilen işlem basamaklarına göre uygulayınız.

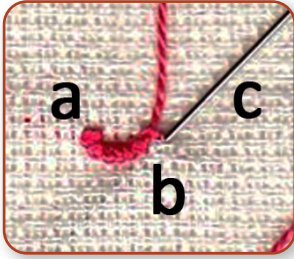
10. İşlem basamaklarını tekrar ederek motifi tamamlayınız. (Görsel 2. 15)

Görsel 2.12: Başak iğnesi tekniği birinci yapım aşaması

Görsel 2.13: Başak iğnesi tekniği ikinci yapım aşaması

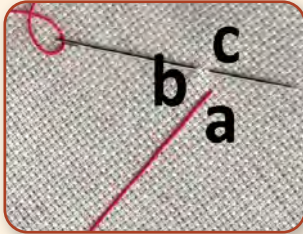
Görsel 2.14: Başak iğnesi tekniği üçüncü yapım aşaması

Görsel 2.15: Tamamlanmış motif

11. Dört ayaklı düğüm iğnesi yapılacak yeri belirleyiniz.

12. Dört ayaklı düğüm iğnesi tekniğini Görsel 2.16 ve 2.17'de gösterilen işlem basamaklarına göre uygulayınız.

Görsel 2.16: Dört ayaklı düğüm iğnesi tekniği

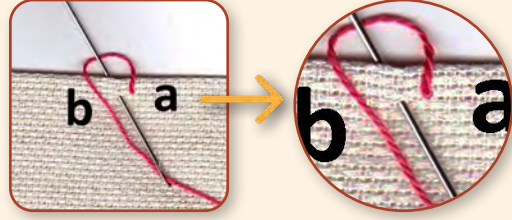

Görsel 2.17: Dört ayaklı düğüm iğnesi tekniği

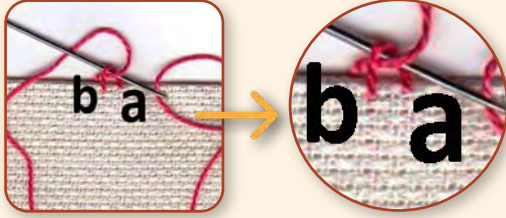
13. Düğümlü battaniye iğnesi yapılacak yeri belirleyiniz.

• Düğümlü battaniye iğnesini yaparken kumaş kalınlığına göre iplik seçilmelidir.

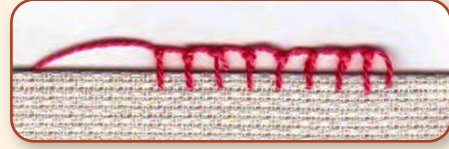
14. Düğümlü battaniye iğnesi tekniğini Görsel 2.18 ve 2.19'da gösterilen işlem basamaklarına göre uygulayınız.

Görsel 2.18: Düğümlü battaniye iğnesi tekniği birinci yapım aşaması

Görsel 2.19: Düğümlü battaniye iğnesi tekniği ikinci yapım aşaması

Görsel 2.20: Düğümlü battaniye iğnesi tekniği

15. İşlem bitiminde ipliğinizi arkadan tutturunuz.
16. Fazla ipliği kesiniz.
17. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.
- Ütü yaparken iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyunuz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 1

2.1. ve 2.2. Uygulamalarla ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Basit nakış iğne tekniklerini uygulayacağı kumaşının boyutlarını belirledi.		
3. Belirlenen ölçülere göre kumaşı kesti.		
4. Kestiği işleme kumaşını işlemeye hazırladı.		
5. Basit nakış iğne tekniklerine uygun desen seçti.		
6. Seçtiği deseni renklendirdi.		
7. Çizerek desen geçirme tekniğini işlem basamaklarına göre uyguladı.		
8. Tohum iğnesi tekniğini uyguladı.		
9. Başak iğnesi tekniğini uyguladı.		
10. Düğümlü battaniye iğnesi tekniğini uyguladı.		
11. Dört ayaklı düğüm iğnesi tekniğini uyguladı.		
12. İplik ve kumaş özelliğine uygun ısı tekniğini seçerek ürününü ütöledi.		
13. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

Karışık İğne Teknikleri

Basit nakış iğnelerinin düz, ilmikli, zincir ve düğümlü iğne çeşitlerinden iki veya üç iğne tekniği bir arada kullanılarak yapıldığı için bu iğne tekniğine **karışık iğneler** denir (Görsel 2.21 ve 2.22).

Karışık iğneler; fantezi sap iğnesi, atmalı çapraz iğnesi, geçmeli çapraz iğnesi olarak üç grupta incelenir.

Görsel 2.21: Karışık iğne teknikleri

Görsel 2.22: Karışık iğne teknikleri

2.3. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Karışık iğne tekniklerini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede karışık iğne teknikleri çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Kasnak, kasnak bezi, işleme kumaşı, kullanılacak iplikler, makas (nakış), iğne, toplu iğne

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. 2.1. Uygulamada kumaşa çizilen desende karışık iğne tekniklerinin uygulanacağı yerleri belirleyiniz.

- Sağdan sola doğru çalışınız.

5. Sap iğnesi tekniğini uygulayınız.

Görsel 2.23: Sap iğnesi tekniği

6. Sap iğnesinin üzerini istenen aralıklarla, alttan düz, üstten verev olarak sarınız.

- Sim veya kordon kullanabilirsiniz.

Görsel 2.24: Fantezi sap iğnesi tekniği

7. Atmalı çapraz iğnesi yapacağınız yeri belirleyiniz.

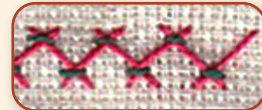
- Çalışma ortamında ergonomi kurallarına uygun olarak oturunuz.

8. Düz iğne tekniklerinden hristo teyeli iğnesinin işlem basamaklarını uygulayınız.

Görsel 2.25: Hristo teyeli (çapraz iğne)

9. İpliklerin birbirleri ile çapraz kesiştiği yerleri bir başka renk ile yukarıdan aşağıya veya enine tutturunuz.

Görsel 2.26: Atmalı çapraz iğne tekniği

10. Geçmeli çapraz iğnesi yapacağınız yeri belirleyiniz.

• Renk tonlamasına dikkat ediniz.

11. Düz iğne tekniklerinden hristo teyeli iğnesinin işlem basamaklarını uygulayınız.

Görsel 2.27: Hristo teyeli

12. Hristo teyelinin arasından, bir aşağıdan bir yukarıdan ipliğinizi geçiriniz.

Görsel 2.28: Geçmeli çapraz iğne tekniği

13. İşlem bitiminde ipliğinizi arkadan tutturunuz.

• Ütü yaparken iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyunuz.

14. Fazlalık olan ipliği kesiniz.

15. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 2

2.3. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Desende karışık iğne tekniklerinin uygulanacağı yerleri belirledi.		
3. Fantezi sap iğnesi tekniğini uyguladı.		
4. Atlamalı çapraz iğne tekniğini uyguladı.		
5. Geçmeli çapraz iğnesi tekniğini uyguladı.		
6. İplik ve kumaş özelliğine uygun ısı tekniğini seçerek ürününü ütöledi.		
7. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

2.2. ZİNCİR (SUZENİ) İĞNESİ TEKNİĞİYLE SÜSLEME

Suzen kelimesi iğne anlamına gelir. **Suzeni** ise ince nakış çeşididir. Birbirini takip eden zincir şeklinde yapılan ilmiklerden oluşur. Üzerine desen çizilerek kasmağa gerilen kumaş üzerine tığ veya iğne ile yapılır. İlmikler kapalı ve iç içe olduğu için bu nakış çeşidine **zincir işi** veya **kasnak işi** de denir.

Zincir işi (suzeni) tekniği sık dokunuşlu bütün kumaşlar üzerine uygulanabilir. Uygulamada renklerin uyumu-na, renk geçişlerindeki tonlamaya dikkat edilmelidir.

Zincir işi tekniği; elbiselere (hırka, sabahlık, bluz, pantolon, abiye kıyafetler), aksesuarlara (şal, şapka, çanta, keseler vb.), çeşitli ev tekstili ürünlerine, oda takımlarına, çeşitli örtülere, sofraya ve çay takımlarına, seccadelere, kırlent ve panolara uygulanabilir (Görsel 2.29).

Zincir işi tekniğinde işlenecek ürünün ölçü oranı; yapılacak ürüne, günün modasına, kullanılacak yere, kişilerin zevk ve ihtiyacına göre belirlenir.

Zincir işinde aşağıdaki teknikler kullanılır:

- Çizerek desen geçirme tekniği
- Kopya kâğıdı ile desen geçirme tekniği
- Işıklı masa ile desen geçirme tekniği
- Teyelleyerek desen geçirme tekniği

Görsel 2.29: Zincir işi tekniğinden oluşan dekoratif örtü

Elde Zincir İş Tekniği Yapımında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Elde zincir işi yapımında dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Kumaş yeterince gergin olmalıdır.
- Renkler uyumlu olmalıdır.
- Zincirler eşit büyüklükte olmalıdır.
- Bitiş yerlerinde ip alttan tutturulmalıdır.
- Tığ avuç içinde ve rahat tutulmalıdır.
- Tığın ucu yuvarlak olmalıdır.
- İplik kasnak altından sol el ile idare edilmelidir.
- İlmikler normal gerginlikte olmalıdır.
- Desen çizgisi bozulmamalıdır.
- Tığ, kullanılan koton ve kumaş kalınlığı ile orantılı olmalıdır.
- Desenin içini doldururken zincir iğneleri yan yana gelmelidir (Görsel 2.30).

Görsel 2.30: Zincir işi tekniği

SIRA SİZDE

Süre: ders saati

Amaç: Zincir işi tekniğine uygun desen tasarlayıp renklendirerek, kopya kâğıdı ile desen geçirme tekniğini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak, zincir işi tekniğine uygun desen tasarlayıp renklendirerek (Görsel 2.31 ve 2.32), kopya kâğıdı ile desen geçirme tekniği çalışmasını yapınız. İşlem basamaklarını öğretmenin belirlediği sürede "Derecelendirme Ölçeği"nde yer alan ölçütleri dikkate alarak uygulayınız.

Görsel 2.31: Desen çizimi

Görsel 2.32: Deseni renklendirme

Araç Gereç: Kumaş, mezür, cetvel, kalem, toplu iğne, dikiş iğnesi, iplik, işaret sabunu, işleme kumaşı, parşömen kâğıdı, kopya kâğıdı, çeşitli desenler, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

Öneriler

- Malzemeleri alırken piyasa araştırması yapınız.
- Kumaşı keserken işaretli yerlerden kesmeye ve kaydırmamaya dikkat ediniz.
- Kesim sırasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyunuz.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Uygulama yönergesinde verilen desen görseli örnek olarak verilmiştir, kendi tasarımlarınızı yaparak yeni desenler çizebilirsiniz.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Zincir işi iğne tekniğini uygulayacağınız ürünün ölçülendirmesini yapınız.
5. Zincir işi tekniğine uygun desen tasarlayınız.
6. Tasarladığınız deseni renklendiriniz.
7. Ölçülendirmeye uygun kumaş hesabı yaparak kumaşı kesiniz.
8. Kesmiş olduğunuz işleme kumaşının kenarlarını temizleyerek orta teyelini alınız.
9. Deseni kumaşa yerleştiriniz.
10. Desen ile kumaş arasına kopya kâğıdı yerleştiriniz.
11. Desenin üzerinden sert bir kalem ile çiziniz.
12. Kâğıdı kaldırınız, kumaş üzerinde belirgin olmayan yerleri desen üzerinden yeniden çiziniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı :

Numarası :

Değerlendirme Puanı :

Değerlendirme Tarihi :/...../.....

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemlerinizi doğrultusunda 1 (geliştirilebilir), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİLERİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Ürün ölçülendirmesi yaptı.				
2. Zincir işi tekniğine uygun desen tasarımı yaptı.				
3. Deseni renklendirdi.				
4. Ölçülendirmeye uygun kumaşı kesti.				
5. Kumaşının kenarlarını temizleyerek orta teyelini aldı.				
6. Deseni kumaşa yerleştirdi.				
7. Desen ile kumaş arasına kopya kâğıdı yerleştirdi.				
8. Kopya kâğıdı ile desen geçirme tekniğini uyguladı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENEN DAVRANIŞ				
9. Çalışma ortamını hazırladı.				
10. Araç gereci hazırladı.				
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
12. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.				
<p>Tablo Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 14 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $14 \times 4 = 56$ DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 56</p>				

Değerlendirme: Eğer bu ölçekten 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir. 69 veya altı puan aldıysanız ilgili konularda kendinizi geliştiriniz.

2.4. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Zincir işi (suzeni) iğne tekniğini uygulamak.**Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede zincir işi iğne tekniği çalışmasını yapınız.****Araç Gereç:** Kasnak, kasnak bezi, işleme kumaşı, kullanılacak iplikler, makas (nakış), iğne, toplu iğne

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Zincir işi tekniğini uygulayacağınız yeri belirleyiniz.
5. Zincir işi tekniğini işlem basamaklarına göre uygulayınız.
6. İpliği biraz bol bırakınız.
7. İşlem bitiminde ipliğinizi arkadan tutturunuz.
8. Fazlalık olan ipliği kesiniz.
9. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.

ÖNERİLER

Görsel 2.33: Zincir işi tekniği

Görsel 2.34: Zincir işi tekniği

Görsel 2.35: Zincir işi tekniği ile işlenmiş örtü

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 3

2.4. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığı yaptı.		
2. Zincir işi tekniği uygulanacak yeri belirledi.		
3. Zincir işi tekniğini uyguladı.		
4. İpliği arkadan tutturdu.		
5. Fazlalık olan ipliği kesti.		
6. İplik ve kumaş özelliğine uygun ısı ayarını seçerek kumaşı ütöledi.		
7. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

2.3. ÇİN İĞNESİ TEKNİĞİYLE SÜSLEME

Desenin yüzeyini tamamen kapatan düz, basit iğnelerle yapılan renkli işleme **Çin iğnesi tekniği** denir. Renkli iplikler birbiri içine girerek ve kaynaşarak düz bir yüzey oluşturduğundan işleme, boyanmış gibi görünür. Bunun için bu tekniğe **iğne ile yapılan resim** veya **iğne boyası** da denmektedir (Görsel 2.36).

Görsel 2.36: Çin iğnesi tekniği

Çin iğnesi teknikleri; düz Çin iğnesi, gölgeli Çin iğnesi, fantezi Çin iğnesi olarak adlandırılır.

Sık ve düzgün dokunuşlu bütün kumaşlar üzerine uygulanabilir. Düz kumaşlarda işleme daha estetik biçimde görünür. İpliğin sağlam olmasına ve tarazlanmamasına (kabarmamasına) dikkat edilmelidir.

Çin iğnesi tekniğinde doğadaki tüm objeler kullanılabilir. Desen seçiminde desenin ürüne ve işleme yapılacak kumaşa uygunluğuna dikkat edilmelidir. Özellikle gölgeli Çin iğnesinde desen, ışık gölgelendirmeleri ile zenginleştirilir. Teknik, bu yönüyle resim sanatından etkilenmektedir.

Çin iğnesi tekniği; bebek, kadın ve erkek giysi süslemeleri, çay ve sofraya takımları, çeşitli örtüler, kitap kapağı, albüm, çanta, eşarp, şal, kemer, küpe, çeşitli şaseler, yastık, pano, abajur, fular ve yatak örtülerine uygulanabilir.

DİKKAT

“Süsleme Teknikleri” dersinde Çin iğnesi tekniklerinden sadece fantezi Çin iğnesine yer verilmiştir. Düz ve gölgeli Çin iğnesi teknikleri ise “El Nakışları” ders materyalinde detaylı bir şekilde anlatılmaktadır.

Fantezi Çin İğnesi

Desenin sadece dış hatları, uzunlu kısıklı, dik ya da vevv atışlarla işlenerek oluşturulan iğne tekniğidir. Desenin yüzeyi diğer Çin iğne tekniklerindeki gibi tamamen doldurulmaz (Görsel 2.37 ve 2.38).

Görsel 2.37: Fantezi Çin iğnesi tekniği

Görsel 2.38: Fantezi Çin iğnesi tekniği

2.5. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Fantezi Çin iğnesi tekniğini yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede fantezi Çin iğnesi tekniği çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Mezür, cetvel, işaret sabunu, işleme kumaşı, toplu iğne, dikiş iğnesi, iplik, cetvel, parşömen kâğıdı, kopya kâğıdı, çeşitli desenler, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi, kasnak, kasnak bezi

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Çin iğnesi tekniğini uygulayacağınız kumaşı hazırlayınız.
5. Çin iğnesi tekniğine uygun desen çizim çalışmaları yapınız.
6. Çin iğnesi tekniğine uygun desen seçiniz.
7. Seçtiğiniz deseni renklendiriniz.

ÖNERİLER

- Malzemeleri alırken piyasa araştırması yapınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.

Görsel 2.39: Desen çizimi

Görsel 2.40: Desen renklendirme

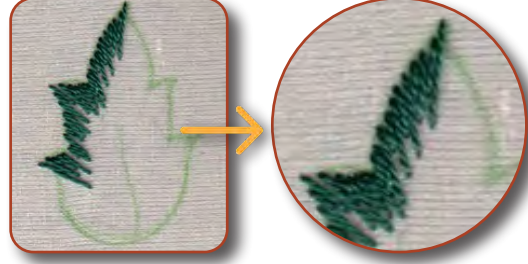
8. Deseni kumaşın altına yerleştiriniz.
9. Kumaşın üzerinden deseni sert bir kalemle çiziniz.

Görsel 2.41: Kumaşın altına yerleştirilmiş desen

10. Fantezi Çin iğnesi tekniğini uygulayacağınız yeri belirleyiniz.
11. Fantezi Çin iğnesi tekniğini uygulayınız.
12. Motifin kenar çizgisinden iğneyi çıkarınız.
13. Kenar çizgisine paralel vev bir hat oluşturacak şekilde 0,5 cm den iğneyi batınız.
14. İğneyi ilk çıkardığınız noktanın yanından çıkarınız.
15. İlk yaptığınız ipliğe paralel uzun veya kısa iplik atınız.
16. Uzunlu kısıl olarak paralel bir şekilde olmak üzere motifi tamamlayınız.
17. İşlem bitiminde ipliğinizi arkadan tutturunuz.
18. Fazlalık olan ipliği kesiniz.
19. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.

- İpliğimizin tarazlanmaması için ipi çok uzun takmaya özen gösteriniz.

Görsel 2.42: Çin iğnesi tekniği

- İğnenin oluşturacağı delik izlerinin belli olmaması için iğneyi mutlaka yatık olarak kumaşa batırınız.
- İplik uzunluğu 3 mm'den başlayarak desenin büyüklüğüne göre 1 cm uzunlukta uygulanabilir.
- İşlemenin tersi ve yüzünün aynı olmasına özen gösteriniz.
- İşlemenin tersinde atlama yapmayınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 4

2.5. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Belirlenen ölçülere göre kumaşını kesti.		
3. Kesilen kumaşı işlemeye hazırladı.		
4. Fantezi Çin iğnesi tekniğine uygun desen çizdi.		
5. Çizdiği deseni renklendirdi.		
6. Deseni kumaşın altına yerleştirerek desen geçirme tekniğini uyguladı.		
7. Fantezi Çin iğnesi tekniğini uyguladı.		
8. İplik ve kumaş özelliğine uygun ısı ayarını seçerek kumaşı ütöledi.		
9. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

2.4. APLİKE TEKNİĞİYLE SÜSLEME

Aplike, sözlük anlamıyla “uygulama” veya “üzerine koymak” demektir. Fransızca bir kelimedir (Appliqué). Aplike sonucu meydana gelen işleme **aplikasyon** denir. Aplikenin bir başka adı da “kapama”dır. Fon kumaşı üzerine ikinci bir kumaşın (aplike kumaşı) desen özelliğine göre desen çevresinden çeşitli nakış iğneleri uygulanarak tutturulmasına **aplike** denir. Aplike elde veya makinede yapılabilir. Makinede daha kısa sürede applike yapılması zaman ve enerjiden tasarruf sağlamaktadır. Patchwork [peçverk (yama işi)] olarak bildiğimiz parça birleştirme tekniğiyle de applike çalışılmaktadır.

Aplikede iki çeşit kumaş kullanılmaktadır.

a) Fon Kumaşı (Zemin Kumaşı): İşlemeye esas olan kumaştır.

b) Aplike Kumaşı: Fon kumaşı üzerine uygulanacak kumaştır.

Aplike tekniği; yatak örtüleri, pike ve nevresim takımları, bebek yatak takımları, masa örtüleri, oda takımları, seccade ve dekoratif örtülerin yanı sıra günlük hayatta kullanılan kıyafetlere, yastık, kırlent, pano, abajur gibi geniş yüzeyli her tür eşya üzerine uygulanabilmektedir (Görsel 2.43, 2.44).

Görsel 2.43: Aplike yastık

Görsel 2.44: Aplike servis altlığı

Aplike Tekniği

Sık dokunmuş, yıkanınca boya vermeyen, düz ya da desenli her türden kumaşa ve yüzey üzerine applike tekniği uygulanabilir. Genellikle fon kumaşı ile aplikelik kumaşın aynı cins olması tercih edilir. Keten üzerine keten, poplin üzerine poplin, saten üzerine saten vb. kumaşlar kullanılır.

Aplike Yaparken Dikkat Edilecek Noktalar

- Desen koyu çizilmemelidir.
- Desen, zemin kumaşının tersine ve düzgün çizilmelidir.
- Kumaşlar çekme ihtimaline karşı yıkanmış ve ütülenmiş olmalıdır.
- Yıkanınca boya veren, sağlam olmayan kumaşlar kullanılmamalıdır.
- Zemin ve applike kumaşının en ve boy iplikleri üst üste gelmelidir.
- Kumaş kalınlıklarına uygun iplikler kullanılmalıdır.
- Fon ve applike kumaşı ile tutturma ipliği renkleri uyumlu olmalıdır.
- Fon ve applike kumaşı aynı cins olmalıdır.
- Applike kumaşı ile zemin kumaşı düzgün teyellenmelidir.
- İşlenirken desen bozulmamalıdır.
- Aplikelik kumaş ince ise tela kullanılmalıdır.
- Fazlalık olan parça işlemenin bitiminde sivri uçlu, keskin ve küçük bir makasla kesilmelidir.
- Ürün yumuşak bir zemin üzerinde tersinden ve düz boy ipliği yönünde ütülenmelidir.

DİKKAT

Bir ürünü süslemek veya atılacak kadar eskimiş, yırtılmış ve yıpranmış ürünleri kullanılabilir hâle getirmek için applike teknikleri ile yama yapabilirsiniz. Applike tekniği ile yama yapmak için kendi tasarımlarınızı veya hazır applike gereçlerinizi kullanabilirsiniz.

2.6. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Aplike tekniğine uygun desen tasarlayıp, çizerek desen geçirme tekniğini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede applike tekniğine uygun desen tasarlayıp, çizerek desen geçirme tekniği çalışmasını yapınız.

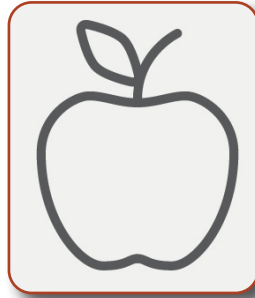
Araç Gereç: Mezür, dikiş iğnesi, işaret sabunu, işleme kumaşı, toplu iğne, cetvel, parşömen kâğıdı, çeşitli desenler, kurşun kalem, boya kalemleri, silgi

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Aplike tekniğini uygulayacağınız servis altlığı için kumaşını 55 x 40 cm boyutunda 2 adet kumaş kesiniz.
5. Aplike tekniğine uygun desen çizim çalışmaları yapınız.
6. Kesmiş olduğunuz kumaşın kenarlarına overlak yapınız.
7. Aplike tekniğine uygun desen seçiniz.
8. Seçtiğiniz deseni renklendiriniz.
9. Deseni aplikelik kumaşa yerleştirerek, çizerek desen geçirme tekniğini uygulayınız.
10. Kâğıdı kaldırınız, kumaşa iyi çıkmayan yerleri desen üzerinden yeniden çiziniz.

- Fon kumaşına uygun renk seçmeye dikkat ediniz.
- Kumaşı keserken işaretli yerlerden kesmeye ve kaydırmamaya dikkat ediniz.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Kesim sırasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyunuz.

Görsel 2.45: Desen

Görsel 2.46: Renklendirilmiş desen

- Renkleri seçerken aplikelik kumaş ile fon kumaşının renk uyumuna, kullanım alanına ve amacına uygun olmasına dikkat ediniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 ile değerlendirilecektir.

24791

Süre: ders saati

2.7. UYGULAMA

Amaç: Aplike tekniğini uygulamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede applike tekniği çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Zikzak dikiş makinesi, makine iğnesi, kumaşlara uygun renklerde iplikler, desenli pamuklu kumaş, düz renk pamuklu kumaş, elyaf, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

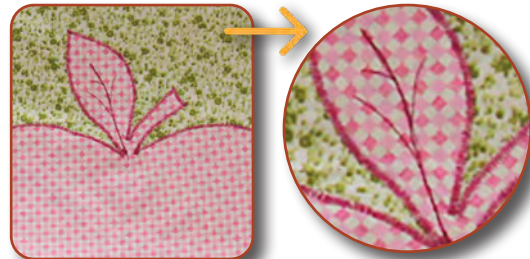
ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Desen çizdiğiniz aplikelik kumaşı desen çizgisini takip ederek kesiniz.
5. Kestiğiniz aplikelik kumaşı desenli zemin kumaşına yerleştiriniz.

Görsel 2.47: Fon kumaşına yerleştirilmiş applike

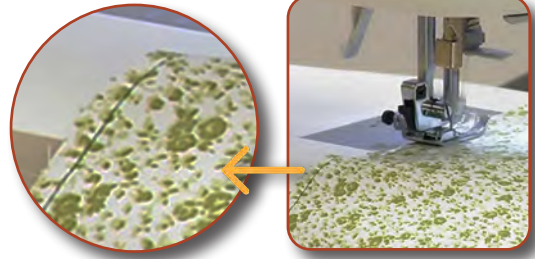
6. Desenli kumaşın yüzüne istenen şekilde yerleştirilen aplikelik kumaşı makinede zikzak sarma tekniği ile tutturunuz.

Görsel 2.48: Makinede zikzak sarma uygulaması

7. Ara ütüsünü yapınız.

8. Desen işlenmiş yüzü ters şekilde alt parça olarak kullanılan kumaşın üzerine yatırınız.
9. Kenarlarından yarım cm pay bırakarak servis altlığının ön ve arka yüzünü tersten düz dikiş ile birleştiriniz.
10. Boş bırakılan kısımdan kumaşı yüzüne çeviriniz.
11. Yüzüne çevrilmiş servis altlığının etrafından spor dikişi yapınız.

Görsel 2.49: Makinede düz dikiş uygulaması

- Başlangıç ve bitiş noktaları arasında 10-12 cm boşluk bırakılmalıdır.

12. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.
13. Ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 2.50: Aplike servis altlığı

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 5

2.6. ve 2.7. Uygulamalar ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Belirlenen ölçülere göre kumaşı kesti.		
3. Aplike tekniğine uygun desen çizdi.		
4. Çizdiği deseni renklendirdi.		
5. Aplikelik kumaşı fon (zemin) kumaşa yerleştirdi.		
6. Makinede aplike tekniğini uyguladı.		
7. Kenarlarından yarım cm pay bırakarak servis altlığının ön ve arka yüzünü tersten düz dikiş ile birleştirdi.		
8. Yüzüne çevrilmiş servis altlığının etrafından spor dikişi yaptı.		
9. İplik ve kumaş özelliğine uygun ısı tekniğini seçerek ürünü ütöledi.		
10. Ürünü kullanıma hazır hâle getirdi.		
11. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

2.5. BİLGİSAYARLI MAKİNEDE İŞLEME TEKNİĞİYLE SÜSLEME

Teknolojinin gelişmesi, günün estetik ve moda anlayışı, kişinin beğeni ve ihtiyaçlarının değişmesi ve tekstil nakışının sanayi ile birleşmesi sonucu bilgisayarlı nakış makinelerinin kullanımı yaygınlaşmıştır. Önceleri sanayiye yönelik tek ya da çok kafalı bilgisayarlı nakış makineleri üretilirken günümüzde ev tipi, taşınabilir bilgisayarlı makineler üretilmektedir.

Bilgisayarlı nakış makinelerinde hazır desenler kullanılabileceği gibi bilgisayara yüklenebilen, özel desen çizim programlarında tasarlanan desenler de kullanılabilir (Görsel 2.51 ve 2.52).

Görsel 2.51: Bilgisayarlı makinede işleme

Görsel 2.52: Bilgisayarlı makinede işlenmiş ürün

2.8. UYGULAMA

Süre: ders saati

24792

Amaç: Bilgisayarlı makinede işleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede bilgisayarlı makinede işleme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Bilgisayarlı nakış makinesi, işleme yapılacak kumaş, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, makas, sabun, iki adet püskül, ütü ve gereçleri

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

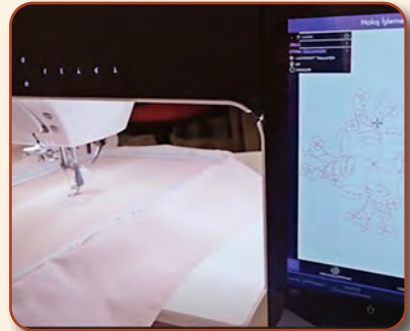
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Bilgisayarlı makinede işleme yapılacak kumaşı hazırlayınız.
5. İşleme yapılacak yeri belirleyiniz.
6. Vidaları gevşetilen kasnağa kumaşı yerleştiriniz.

Görsel 2.53: Kumaşı kasnağa germe

- Kasnak gerginliğine dikkat ediniz.

7. Kasnağı bilgisayarlı nakış makinesine yerleştiriniz.
8. Bilgisayarlı makinede desen seçiniz.
9. Desen sıklık ve büyüklük ayarlarını yapınız.
10. Başlangıç iğnesini başlama noktasına indiriniz.
11. Seçtiğiniz deseni kumaşa işleyiniz.

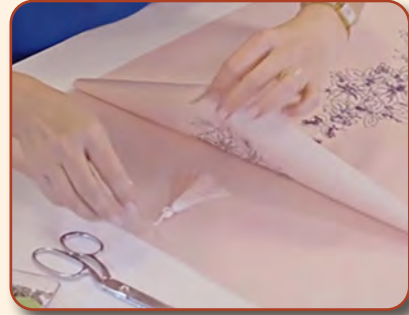
Görsel 2.54: Bilgisayarlı makinede işleme yapma

12. Kumaşı enine ve boyuna katlayarak işaretleyiniz.
13. İşlenmiş kumaşın kenarlarına şekil vererek kumaşı kesiniz.

Görsel 2.55: Kumaşı katlama

14. İşleme yapılan kumaşa uygun ölçülerde astar kumaş kesiniz.
15. İşlenmiş deseni ters şekilde astar olarak kullanılan kumaşın üzerine yatırınız ve püskülleri iki uca yerleştiriniz.
16. Toplu iğne yardımıyla tutturunuz.

Görsel 2.56: Püskül yerleştirme

17. Kesilen kumaş ve astarı dikiş.

Görsel 2.57: Kumaş ile astarın dikimi

- Başlangıç ve bitiş noktaları arasında 10-12 cm boşluk bırakılmalıdır.

18. Astar kumaşı üstteki kumaşa uygun şekilde kesiniz.
19. Boş bırakılan kısımdan kumaşı yüzüne çeviriniz.

Görsel 2.58: Astar kesimi

20. Kumaşın sökülmesini önlemek için etrafından spor dikişi yapınız.

Görsel 2.59: Spor dikiş

21. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.

22. Ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 2.60: Bitmiş ürün

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 6

2.8. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EYET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Belirlenen ölçülere göre kumaşı kesti.		
3. Kesilen kumaşı işlemeye hazırladı.		
4. Ürüne uygun desen çizdi.		
5. Desene ve ürüne uygun renkte iplikleri seçti.		
6. Makine ayarlarını yaptı.		
7. Makinede işleme uygulaması yaptı.		
8. Belirlediği şekle göre astar ve işleme kumaşını birleştirdi.		
9. Süsleme yaptı.		
10. Yüzüne çevrilmiş örtünün etrafından spor dikişi yaptı.		
11. İplik ve kumaş özelliğine uygun ısı ayarını seçerek ürünü ütledi.		
12. Ürünü kullanıma hazır hâle getirdi.		
13. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
14. Temiz ve düzenli çalıştı.		
15. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Yıpranmış, yırtılmış ürünleri renk ve kumaş özelliğine uygun aplike yamalarla dekoratif süslemeler yaparak kullanılabilir hâle getirebilirsiniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Rengi, deseni, türü ne olursa olsun evinizde bulunan artık kumaş, kıyafet ve dantellerle birçok ürün hazırlayabilirsiniz. Örneğin eski bir kot gömleği çanta formunda yeniden diktikten sonra danteller ve nakışlı kumaşlarla süsleyebilirsiniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Rengi, deseni, türü ne olursa olsun evinizde bulunan artık örgülerle birçok ürün hazırlayabilirsiniz. Örneğin makinede yıkandıktan sonra çekerek keçeleşip küçülmüş kazakları keserek ve bunlardan örgü motifler oluşturarak yeni giysiler elde edebilirsiniz.

3. ÖĞRENME BİRİMİ

HAZIR GEREÇLERLE YAPILAN SÜSLEME

KONULAR

- 3.1. KORDONLAR İLE SÜSLEME YAPMA
- 3.2. DANTELLER VE FİSTOLAR İLE SÜSLEME YAPMA
- 3.3. SUTAŞI VE HAZIR HARÇLAR İLE SÜSLEME YAPMA
- 3.4. KURDELE VE ŞERİTLER İLE SÜSLEME YAPMA

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Kordon yaparak veya hazır kordon kullanarak ihtiyaca uygun süsleme yapma
- İhtiyaca, zevke ve bütçeye uygun özgün tasarımlar yaparak dantel, fisto, sutaşı, kurdele ve şeritlerle süsleme yapma

3.1. KORDONLAR İLE SÜSLEME YAPMA

Hazır gereçler ile yapılan süslemeler bireysel ve seri olarak üretilen ev tekstili ürünlerinde ve giyim süslemelerinde (Görsel 3.1) fark yaratmak için en sık başvurulan yollardandır. Günün modasına ve şartlarına göre çeşitli hazır gereçlerle süslemeler yapılır. Bu ürünler şekillendirilerek veya düz olarak kullanılabilir gibi pili, nervür, biye, büzgü gibi süslemelerde de kullanılabilir (Görsel 3.2 ve 3.3).

Görsel 3.1: Kordon tutturma ve payet ile süslenmiş yaka

Görsel 3.2: Hazır gereçler ile süslenmiş kırlentler

Görsel 3.3: Hazır gereçler ile süsleme

Ev tekstili firmaları, sanayi makineleriyle birçok ürünü aynı anda seri ve hızlı bir şekilde üretmektedir. Bu ürünler, el işlemleri ile yapılan ürünlere veya küçük ölçekli atölyelerde yapılan üretime oranla çok daha düşük maliyetlidir. Daha kolay ve ucuz üretildikleri için raflardaki yerini hemen alır, kısa sürede yaygınlaşarak tüketicilerin beğenisine sunulur. Seri üretimler, dış ülkelere ihracat imkânı sunarak ülke ekonomisine de katkı sağlamaktadır.

Piyasada bulunan pek çok ürün içerisinde kendine yer bulmak isteyen firmalar farklı tarz, model ve beğeniye yönelik tasarımlara yer verme ihtiyacı duyar. Ürünlerinin tercih edilmesi için marka, kalite ve süslemeye yönelik farklılıklarla satış güçlerini artırarak diğer firmalarla rekabet eder.

Hazır Gereçlerle Yapılan Süslemeler

- Kordon ile süsleme
- Danteller ve fistolar ile süsleme
- Sutaşı ve hazır harçlar ile süsleme
- Kurdele ve şeritler ile süsleme

Geçmişte genellikle ipekten yapılmış kalın iplere **kordon** denirdi. Zamanla ihtiyaçların çeşitlenmesi ile yapım malzemeleri de değişiklik göstermiştir. Teknolojinin gelişmesiyle kordonlar makinelerde üretilmeye başlanmış, kullanım alanları oldukça çeşitlenmiştir. Bu çeşitliliğe bağlı olarak kullanım yerlerine uygun malzemeler kullanılarak çeşitli kalınlık, genişlik ve dayanıklılıkta kordonlar üretilmiştir.

Kordon, günümüzde kordon iki ya da daha fazla ipliğin bükülmesi ya da örülmesi, kumaşların sıcak soğuk kesimle kesilerek işlenmesi ile oluşturulan bir süsleme gereci olarak tanımlanır. Kordon, istenen sıklık veya gevşekliğe göre örülebilir. 0,2 mm den 30 mm çapına kadar genişlik verilebilir. Süsleme amacıyla çeşitli ev tekstili ürünlerinde ve giyim imalathanelerinde kullanılmaktadır (Görsel 3.1).

Kordon; ipek, polyester (esnek, dayanıklı kimyasal ürün), polipropilen (termoplastik parçalar birleşimi) ve naylon ipliklerden üretilebilir.

Kordonlar; menşelerine, yapılış şekline ve kullanım alanına göre çeşitlenir.

A) Tres Kordonlar

Tres kordonun genişliği 1 mm ile 10 mm arasında değişmektedir (Görsel 3.4). Tres kordon; boyun askısı ipi, zikzak şerit, bükümlü, 16'lı, 32'li, 48'li ve düz kordon çeşitleriyle başta tekstil olmak üzere ayakkabı, çanta, deri ürünler ve hobi sektöründe kullanılmaktadır (Görsel 3.5 ve 3.6).

Görsel 3.4: Tres kordonlar

Görsel 3.5: Perde bağı (tres kordon)

Görsel 3.6: Perde bağı (tres kordon)

B) İğneli Kordonlar

İğneli kordonlar zengin renk seçeneği ile şort, eşofman, çanta, sırt çantası vb. birçok alanda kullanılmaktadır (Görsel 3.7).

Görsel 3.7: İğneli kordon

C) Dokuma Kordonlar

Güncel ev tekstili ürünlerinde, elastik ve elastik olmayan bantlar olarak kullanılan ipliğin özelliğine göre üretilmektedir (Görsel 3.8).

Görsel 3.8: Dokuma kordonla süslenmiş havlu

Ç) Lase Kordonlar

5 mm-2 cm arası eni olan kumaşların sıcak ve soğuk kesimle kesilmesi ile kombine makinede yapılan süslemelerdir. Lase olarak kullanılan malzemenin çeşitliliği çok fazladır. Uygun ölçülerde kesilen kumaşlar, kombine nakış kafalarında bulunan lase aparatları aracılığıyla istenen şekil doğrultusunda işlenir (Görsel 3.9).

Görsel 3.9: Lase kordon

D) Elde Yapılan Kordonlar

Elde ya da makinede yapılan nakışlarla bezenen dekoratif örtü ve örgü ile yapılan ürünlerin süslemelerinde el ile yapılan kordonlar sıklıkla kullanılır. Oluşturulan üründe kullanılan ipliklerle elde bükülerek ya da örgü teknikleri ile dokunarak kordonlar oluşturulur (Görsel 3.10). Dantel anglez tekniğinde kullanılan kordona **anglez** denir. Bu kordon, örülerek yapılan kordonlara örnek olarak verilebilir. İşlenerek ya da örülerek oluşturulan küçük dekoratif lavanta keselerinin ağızları, bükülerek oluşturulan kordonla süslenir.

Görsel 3.10: Elde bükülmüş kordonla süslenmiş dekoratif kese

3.1. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Kordon bükmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirdiği sürede kordon bükme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Renkli koton ya da orlon gibi çeşitli kalın ip, kalın iğne, mezura, makas

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kordon yapımında kullanılacak ipliklerin ölçülendirmesini yapınız.
5. Ölçülendirmeye uygun (örneğin 2 m) uzunluğunda iki ya da tek renkten iki adet ip kesiniz.
6. Kesmiş olduğunuz ipleri üst üste koyarak ikisini birlikte ipin başlangıç noktasından düğümleyiniz.
7. Düğümlediğiniz yerden sağlam bir yere, kaymayacak şekilde iğne ile tutturunuz.

ÖNERİLER

Görsel 3.11: Ölçüye uygun iplik kesme

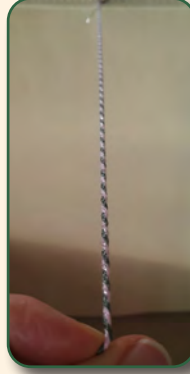

Görsel 3.12: Başlangıç için düğümleme

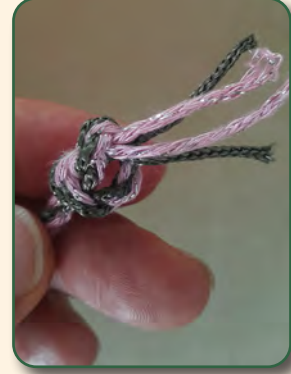

Görsel 3.13: İpliğin büküme hazırlanması

8. İpliğimizin diğer ucundan hep aynı yöne olacak şekilde bükünüz.
9. Yeteri kadar büküm oluştuğunda ipliğinizi tam orta noktasından ikiye katlayınız (ikiye katladığınızda ip kendi arasında bükülecek ve kordonunuz oluşacaktır.).
10. İki ucu birbirine düğümleyiniz.

Görsel 3.14: İpliği aynı yöne bükme

Görsel 3.15: İki ucun düğümlemesi

- Uçlar birbirine düğümlemediğinde büküm çözülecektir.

11. Kordonu, kendiliğinden dönmüş olduğu yöne doğru bükerek bükümlerini düzleştiriniz.

Görsel 3.16: Elde bükülmüş kordon

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 1

3.1. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Ölçülendirme yaparak ipi ölçüye uygun kesti.		
3. İki ipi başlangıç noktasından düğümledi.		
4. İpi düğümlediği noktadan uygun bir yere sağlamca sabitledi.		
5. İpliği hep aynı yöne kıvrım oluşturcak şekilde büküdü.		
6. Bükme işlemini tamamladıktan sonra tam olarak orta noktadan ikiye katladı.		
7. Bükümün açılmasına fırsat vermeden iki ucu hemen düğümleyerek oluşan bükümü düzenledi.		
8. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

3.2. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Kordon tutturma tekniği ile süsleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede kordon tutturma tekniği ile süsleme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Parşömen kâğıdı, kalem, silgi, kordon, süsleme yapılacak kumaş, boncuk, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Uygulayacağınız ürüne uygun desen hazırlayınız.

- Desenin süsleme tekniğine uygun olmasına dikkat ediniz.

5. Ürün ölçülendirmesi yapınız.
6. Kumaşı ölçülendirmeye uygun kesiniz.
7. Kumaş kenarını overlok ya da zikzakla temizleyiniz.

- Kesim yaparken ölçülere dikkat ediniz.
- Araçları kullanırken iş sağlığı ve güvenliği kurallarını dikkate alınız.

8. Deseni kumaşa geçiriniz.

- Deseni kumaşa geçirirken temiz ve titiz çalışınız.

9. Desene ve kordona uygun tutturma tekniğini seçerek kordonu kumaşa tutturunuz.

Görsel 3.17: Kordonu kumaşa tutturma

10. Kordon tutturarak oluşturduğunuz deseni pul, boncuk kullanarak süsleyiniz.

Görsel 3.18: Boncukla süsleme

11. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.

Görsel 3.19: Sehpa örtüsü

- Ütüyü dikkatli kullanınız.
- İşiniz bittikten sonra fişi prizden çekmeyi unutmayınız.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 2

3.2. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Ürüne uygun desen hazırladı.		
3. Kumaş ve süsleme tekniğine uygun desen geçirme işlemini uyguladı.		
4. Kordonun dokunuş özelliğine uygun tutturma tekniğiyle kordonu kumaşa tutturdu.		
5. Desene uygun pul, boncuk seçerek deseni süsledi.		
6. Kordon ve kumaş özelliğine uygun ısı tekniğini seçerek ütöledi.		
7. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

3.3. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Aparatla kordon tutturma tekniği ile süsleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede aparatla kordon tutturma tekniği ile süsleme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Çeşitli renkte ve kalınlıkta iplik, kordon süsleme yapılacak 30x30 cm ölçülerinde kumaş, makas, sabun, cetvel, dikiş ipliği, dikiş makinesi, kordon aparatı

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarladığınız süslemeye uygun delik sayısına göre aparat seçimini yapınız.
5. Tasarımınıza uygun renkte ve kalınlıkta iplik seçiminizi yapınız.
6. Süsleme yapacağınız kumaşı ütülererek hazırlayınız.
7. Süsleme yapacağınız yeri sabun ile çizerek işaretleyiniz.
8. Süslemenizdeki uzunluk ölçüsüne uygun iplik ölçülendirmesi yapınız.
9. Seçtiğiniz aparata uygun sayıda ipliğinizi, ölçülendirmenize uygun boyda keserek hazırlayınız.
10. Kesmiş olduğunuz ipleri aparatın deliklerinden geçiriniz.

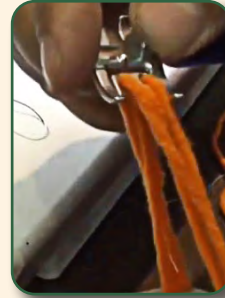
11. Aparatı makineye takınız.

ÖNERİLER

Görsel 3.20: Kordonla süslemede kullanılan 3, 5 ve 7 delikli kordon tutturma aparatları

- 9 delikli aparat da vardır.

Görsel 3.21: Aparata iplik geçirme

Görsel 3.22: Aparatı makineye takma

12. Makinenizin süsleme dikiş seçenekleri menüsünden “dikişli zikzak” seçeneğini seçiniz.
13. Tansiyon ayarını 2'ye alınız.

Görsel 3.23: Dikiş seçimi ve tansiyon ayarı

14. Zikzak genişliğini 7 olarak ayarlayınız.

Görsel 3.24: Zikzak genişlik ayarı

15. Kumaşınıza işaretlemiş olduğunuz başlangıç noktasına makine ayağını oturtunuz.
16. Makinenizi çalıştırarak dikme işlemini başlatınız.
17. Çizmiş olduğunuz çizgiyi takip ederek dikme işine devam ediniz.
18. Tamamlama noktasında sık dikiş ile iplerinizi sağlamlştırınız.
19. Makineyi durdurarak bitiş noktasında ipleri kumaşın altına tığ yardımı ile çekiniz.
20. Alta çektiğiniz iplerin ucunu bağlayarak kesiniz.
21. Aynı işlemi başlangıç noktasında da yaparak kumaşın ipliklerini temizleme işlemini tamamlayınız.

Görsel 3.25: Kordon tutturma dikişi yaparak süsleme

- Burada nasıl yapıldığını öğrendiğiniz bu süsleme tekniğini, nerelerde kullanabileceğinizi düşünerek farklı tasarımlar yapınız.

- Zamanı ve malzemeleri verimli kullanınız.
- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Makineleri kullanırken özenli olunuz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 3

3.3. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Ürüne uygun ölçülendirme yaptı.		
3. İplikleri ölçülere uygun keserek hazırladı.		
4. İplikleri aparata geçirerek aparatı makineye taktı.		
5. Makinenin dikiş ayarlarını işleme uygun hazırladı.		
6. Süsleme yapacağı kumaş üzerine işaretlemeleri yaptı.		
7. Makinede işaretleme için uygun kordon tutturma işlemini yaptı.		
8. İşlemin bitiş noktasında ipi sağlamlaştırdı.		
9. Başlangıç ve bitiş noktasında ipleri kumaşın altına çekerek sağlamlaştırdı.		
10. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
11. Temiz ve düzenli çalıştı.		
12. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

DİKKAT

İşiniz bittikten sonra makinenin fişini prizden çıkarmayı unutmayınız.

3.4. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Çeşitli renkte ipliklerle makinede kordon tutturma tekniği ile süsleme kordonu yapmak.

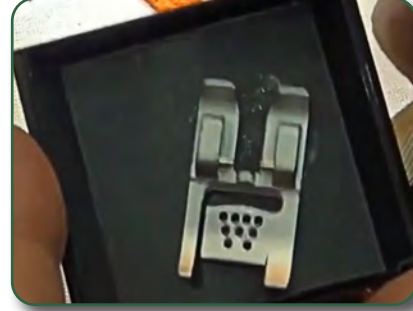
Verilen işlem basamaklarını takip ederek öğretmenin belirlediği sürede, makinede kordon tutturma teğniğiyle çeşitli renkte iplikleri kullanıp süsleme kordonu yapınız.

Araç Gereç: Çeşitli renkte ve kalınlıkta iplik, kordon süsleme yapılacak 30 x 10 ölçülerinde suda eriyen tela, makas, kurşun kalem, cetvel, dikiş ipliği, dikiş makinesi, kordon aparatı

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

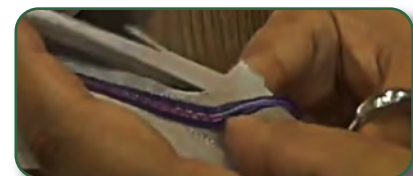
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Tasarımınıza uygun renkte ve kalınlıkta iplik seçimi yapınız.
5. Üzerinde çalışacağınız suda eriyen telayı hazırlayınız.
6. Telanın üzerine başlangıç noktanızı belirleyerek ölçüye uygun şekilde cetvelle düz bir çizgi çiziniz.
7. Tasarladığınız uzunluk ölçüsüne uygun iplik ölçülendirmesi yapınız.
8. Seçtiğiniz aparata uygun sayıda ipliğinizi ölçülendirmeye uygun boyda keserek hazırlayınız.
9. Kesmiş olduğunuz ipleri aparatın deliklerinden geçiriniz.
10. Aparatı makineye takınız.
11. Makinenin süsleme dikiş seçenekleri menüsünden dikişli zikzak seçeneğini seçiniz.
12. Tansiyon ayarını 2'ye alınız.
13. Zikzak genişliğini 7 olarak ayarlayınız.
14. Telanıza işaretlemiş olduğunuz başlangıç noktasına makine ayağını oturtunuz.
15. Makineniyi çalıştırarak dikme işlemini başlatınız.
16. Çizmiş olduğunuz çizgiyi takip ederek dikme işine devam ediniz.
17. Tamamlama noktasında sık dikiş ile iplerinizi sağlamlaştırınız.
18. Tamamladığınız işi makineden çıkarınız.
19. Telanın kenarındaki fazlalıkları telanın kenarında 1 cm kalacak şekilde kesiniz.

Görsel 3.26: 9 delikli aparat

Görsel 3.27: Suda eriyen telaya makinede kordon tutturma

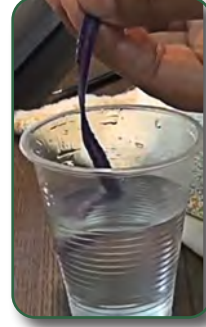
Görsel 3.28: Telanın fazlalıklarını kesme

20. Bir bardağa su doldurunuz.
21. Hazırlamış olduğunuz şeridi bardaktaki suya batırınız.
22. Suda eriyinceye kadar telayı bekletiniz.

Görsel 3.29: Telayı suda eritme

23. Erimesini kontrol ederek telayı sudan çıkarınız.
24. İki parmağın arasında suyu süzdürerek şeridinizi sudan çıkarınız.
25. Şeridi kurumaya bırakınız.

Görsel 3.30: Kordonu sudan çıkarma

26. Kuruduktan sonra ütüleyerek süsleme yapacağınız yerde şeridi kullanınız.

Görsel 3.31: Kordon tuturma tekniği ile oluşturulmuş süsleme kordonu

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 4

3.4. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Ürüne uygun ölçülendirme yaptı.		
3. İplikleri ölçülere uygun keserek hazırladı.		
4. İplikleri aparata geçirerek aparatı makineye taktı.		
5. Makinenin dikiş ayarlarını işleme uygun hazırladı.		
6. Suda eriyen tela üzerine işaretlemeyi yaptı.		
7. Makinede işaretlemeye uygun kordon tuturma işlemini yaptı.		
8. İşlemi bitirme noktasında ipi sağlamlaştırdı.		
9. Hazırladığı kordonu suda bekleterek telasını eritti.		
10. Sudan çıkarıp kurutma işlemini yaptı.		
11. Kuruyan kordonu ütüledi.		
12. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
13. Temiz ve düzenli çalıştı.		
14. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

3.2. DANTELLER VE FİSTOLAR İLE SÜSLEME YAPMA

Dantel ve fisto, geçmişten günümüze süsleme amaçlı yapılmış ve her türlü eşyayı süslemede kullanılmıştır. MÖ 2000 yılına dayanan dantel, sadece kadınların kendini ifade etme biçimi olarak değil devletlerin de hediye alıp vermede kullandığı bir üründü. Ayrıca tarihte erkek giyim süslemelerinde de sıklıkla kullanıldığı görülür.

Dantel, Anadolu kadınının kendini, acı tatlı duygularını, inançlarını ifade etme biçimi olmuştur. Dantel örmeyi çok küçük yaşlarda öğrenen Anadolu kadını; sevincini, özlemine, sevgi ve nefretini motiflere dökerek duygularını ifade ederdi. Bu motiflere çeşitli isimler verilmiştir. Örneğin kaynadili, çarkıfelek, biber oyası gibi isimlerle ya da kullanılan renklerle dille söylenemeyenler süslemeyle dile getirilmiştir. Çiçeklerden oluşan motifler sevgililik, nişanlılık ve evlilik aşamalarında aile ilişkilerini düzenleyecek boyutta önemli bir yer tutmuştur.

Tentene, mil olarak isimlendirilen dantel tığ, iğne gibi araçlarla yapılır. Genellikle beyaz, pamuklu iplikle, delik dolgu biçiminde oluşturulur. Tırabzan adı verilen, zincir çekilerek ya da iğneyle çeşitli düğüm teknikleri kullanılarak dokunan bir örgü tekniğidir.

Makineleşmenin getirdiği değişimle ilerleyen teknoloji, makine teknolojisinin hızını artırmış dolayısıyla dantel, bu durumdan etkilenmiştir. Makinelerle hızlanan hayata uyum sağlayan bir sanayileşme ile seri üretim teknikleri gelişmiş ve danteller makinelerle dokunmaya başlanmıştır. Ancak dantel süslemedeki yerini ve önemini daha da arttırarak korumaya ve pek çok alanda kullanılmaya devam etmiştir.

Dantel: Süsleme amacıyla çeşitli iplikler kullanılarak değişik biçimlerde (seyrek, sık, delikli) oluşturulan dokuma veya örgü biçimine **dantel** denir.

Dantellerin koton, ipek, naylon menşeli üretim çeşitleri vardır.

Danteller yapıllarına göre üç ana grupta toplanır:

- El dantelleri (Görsel 3.32)
- Makine dantelleri (Görsel 3.33)
- Karma danteller

Görsel 3.32: El danteli

Görsel 3.33: Makine dantelleri

Çamaşır, elbise, ev tekstili gibi ürünlerin etek, yaka, kol gibi kenar kısımlarında süs olarak kullanılan, sarma ve ajur işleme teknikleriyle oluşturulmuş şeride **fisto** denir (Görsel 3.34).

Sanayi makineleriyle üretilen çeşitleri, kullanımda pratiklik sağlaması nedeniyle seri üretimlerde tercih edilmektedir. Gösterişli ve kullanışlıdır. Dekoratif süslemelerde el ile de yapılabilir.

Görsel 3.34: Fisto

Dantel Dikiş Çeşitleri

Çok farklı şekillerde üretilen danteller, birbirinden farklı kullanım imkânları sağlayan önemli bir süsleme gerecidir. Bu nedenle üretim özelliğine göre ve süsleneyecek yere uygun bir teknikle dikilerek kullanılır (Görsel 3.35 ve 3.36). Üretim biçimiyle çok narin bir yapıya sahip olan bu ürünle hassas çalışılması gerekir. Bu nedenle danteli bozmadan arzu edilen estetik görüntüye ulaşmak için çeşitli dikiş teknikleri geliştirilmiştir. Geliştirilen bu teknikler aşağıda sıralanmıştır.

Makine Çekerek Dikme

İnce dantel ve güpürler kumaş üzerine teyellenerek sabitlenir. Dantelin özelliğine uygun olarak düz ya da seyrek zikzak dikiş ile makinede dikilir.

Makinede veya Elde İnce Sarma Yaparak Dikme

Dantel, kenar temizleme amacıyla kenar kısımlara ya da farklı kompozisyonlarda kumaş ortasına yerleştirilir, elde veya makinede ince sarma yapılarak tutturulur. Sarma işi bittikten sonra dikiş payları tersten ve düzden kesilir. Bir diğer yapım şeklinde, kumaş kullanılmadan dantel motif ya da şeritler birbiri üzerine getirilir. Dantelin dokunuş özelliğine uygun sıklık ve genişlik ayarında ince sarma ile dikilir.

Brit Atarak Dikme

Britli danteller veya güpür dantellerin britli olan yerleri brit atılıp sarılarak yerleştirilir.

Görsel 3.35: Dantel ve fisto süslemeli örtüler

Görsel 3.36: Yatak takımları

DİKKAT

Dantel kumaşların dikiminde iplik cinsi kumaşa göre seçilmeli, dikiş işlemine geçmeden önce küçük bir parçada deneme yapılmalıdır.

3.5. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Dantel, fisto veya güpür ile süsleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede dantel, fisto veya güpür ile süsleme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Zikzak dikiş makinesi, dantel, kumaş, boncuk, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

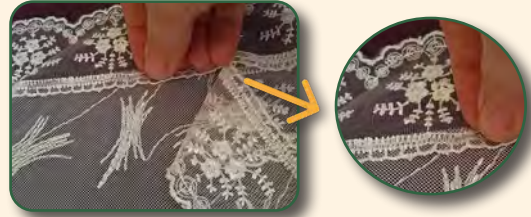
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Süsleme yapılacak kumaşı hazırlayınız.
5. Ürün ölçülendirmesi yapınız.
6. Kumaşı ölçülendirmeye uygun kesiniz.
7. Kumaş kenarını overlok ya da zikzakla temizleyiniz.

ÖNERİLER

- Fisto ve dantele uygun renk ve kalınlıkta iplik seçiniz.
- Makineleri kullanırken iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyunuz.
- Çalışma ortamında ergonomi (iş bilimi) kurallarına uygun olarak oturunuz.

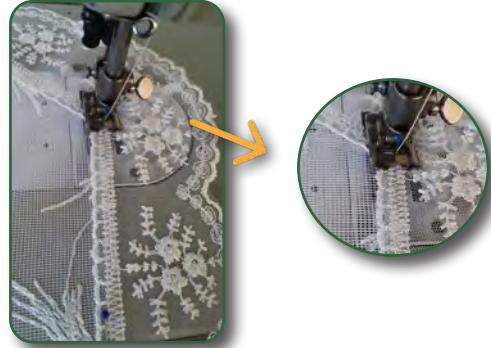
5. Kenar dantelini toplu iğne ile örtünün kenarına yerleştiriniz.
6. Yerleştirdiğiniz danteli teyelleiniz.

Görsel 3.37: Dantel teyelleme

- Teyel yaparken dikişin çok sıkı veya çok bol olmamasına dikkat ediniz.

7. Dantel çeşidinin özelliğine uygun dikiş tekniğini seçerek danteli kumaşa dikiş.

Görsel 3.38: Makinede danteli dikme

8. Püskül ve boncuklarla süsleme yapınız.

Görsel 3.39: Püskül ve boncuk ile süsleme

9. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.
10. Ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 3.40: Bitmiş ürün

- Dantel, güpür ve fistöyü ütülerken dikkatli olunuz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 5

3.5. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Tasarıma uygun ölçülendirme yaptı.		
3. Makineye dantel ve dikiş özelliğine uygun iğne ve iplik takarak makineyi dikişe hazırladı.		
4. Danteli kumaşa teyelledi.		
5. Teyellediği danteli, dantelin dokuma özelliğine uygun dikiş tekniğini seçerek makinede dikti.		
6. Tasarıma uygun olan boncuk ve diğer süsleme gereçlerini kullanarak ürünü süsledi.		
7. Kullanılan malzemenin özelliğine uygun ısı ayarını yaparak ütöleme yaptı.		
8. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

SIRA SİZDE

Süre: ders saati

Amaç: Ara danteli, uç danteli ve fisto kumaşa geçirme tekniklerini 20 x 30 cm kumaş üzerine uygulayarak kartela hazırlamak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak 20 x 30 cm kumaş üzerine ara danteli, uç danteli ve fisto kumaşa geçirme teknikleriyle Görsel 3.41'deki kartela hazırlama çalışmasının benzerini yapınız. İşlem basamaklarını öğretmenin belirdiği sürede "Derecelendirme Ölçeği"nde yer alan ölçütleri dikkate alarak uygulayınız.

Görsel 3.41: Dantel dikiş tekniklerini gösteren kartela

Araç Gereç: Dantel, kumaş, zikzak dikiş makinesi, toplu iğne, dikiş iğnesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun, karton, yapıştırıcı, şeffaf dosya, kalem, silgi

Öneriler

- Fisto ve dantele uygun renk ve kalınlıkta iplik seçiniz.
- Çalışırken ergonomi kurallarına uygun oturunuz.
- Teyel yaparken dikişin çok sıkı veya çok bol olmamasına dikkat ediniz.
- Tersinden kestiğiniz dikiş payını kumaşın dokuma özelliğine göre kesiniz. Görselde görüldüğü gibi dantelin altı, kumaş kesilerek boşaltılmalı.
- Çok atan, sıyrılmaya yatan kumaşlarda 1,5 ya da 2 cm dikiş payı bırakıp kumaş yönüne doğru katlayarak ütölünüz, teyelleştiriniz ve dekoratif dikiş tekniği ile süsleyerek sabitleyiniz.
- Atmayan kumaşlarda sık zikzak dikiş ile sarma yaptıktan sonra hemen dantel dibinden kumaş dikiş payını kesebilirsiniz.
- Arzuya göre kenar katlama, dekoratif dikiş tekniklerinden farklı seçimler yapılarak oluşturulabilir.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Süsleme yapılacak kumaşı hazırlayınız.
5. Kumaşı 20x30 cm ölçülerinde hazırlayınız.
6. Kumaş ölçüsünü üç tekniği uygulayacak şekilde 10 cm'lik üç bölüme ayırarak işaret alınız.
7. Birinci bölümü ortalayarak fistoyu yerleştireceğiniz yeri cetvel ve sabun yardımıyla işaretleyiniz.
8. İşaretlediğiniz çizgi üzerine fistoyu, önce toplu iğne ile tutturarak daha sonra teyelle sabitleyiniz.
9. Sabitlemiş olduğunuz fistoyu makinede seyrek zikzak dikişle tutturunuz.
10. Kumaş paylarını keserek, seyrek zikzak dikişin üzerinden sık zikzakla sararak temiz dikiş yapınız.
11. Fisto dikişi üzerine 1 cm ara bırakarak dekoratif dikiş ile süsleme yapınız.
12. İkinci bölümü, ara dantelini yerleştirecek şekilde ortalayarak işaretleyiniz.
13. İşaretlediğiniz yere ara dantelini toplu iğne ile yerleştiriniz.
14. Toplu iğne ile yerleştirdiğiniz danteli teyelle sabitleyiniz.
15. Dantel kenarlarından, dantelin dokunuşuna uygun sıklıkta ve genişlikte makinede zikzakla sarınız.
16. Kumaş paylarını tersinden kesiniz.
17. Ara danteli dikişi üzerine 1 cm ara bırakarak dekoratif dikiş ile süsleme yapınız.
18. Üçüncü bölümün uç dantelini yerleştirecek şekilde ve katlama payının bitmiş genişliği 3 cm olacak şekilde işaret alınız.
19. İç katlama payı 1 cm, bitmiş katlama genişliği 3 cm olarak toplamda 4 cm, kenardan içe doğru ölçü alıp sabun ve cetvel yardımıyla işaretleme yapınız.
20. İşaretlediğiniz yere uç dantelini toplu iğne ile yerleştiriniz.
21. Toplu iğnelediğiniz danteli teyelle sabitleyiniz.
22. Dantel kenarlarından, dantelin dokunuşuna uygun sıklıkta ve genişlikte makinede zikzakla sarınız.
23. Kumaşın kenar katlama payını tersine çevirerek içe katlama payını da katlayarak ütölünüz.
24. Ütülediğiniz yerden teyel alınız.
25. Sık zikzak dikişle 4 mm genişliğinde sarınız.
26. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütölünüz.
27. Ürünü, kumaş büyüklüğüne uygun olarak hazırladığınız kartelaya yapıştırıcı yardımı ile geçiriniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı :

Numarası :

Değerlendirme Puanı :

Değerlendirme Tarihi :/...../.....

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemlerinizi doğrultusunda 1 (geliştirilebilir), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİLERİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Kumaş, dantel ölçülendirmesi ve kesimi yaptı.				
2. Makineyi dikişe hazırladı.				
3. Fistöyü ölçülere uygun kumaşa yerleştirdi ve dikti.				
4. Fisto dikişi üzerine 1 cm ara bırakarak dekoratif dikiş ile süsledi.				
5. Ara dantelini ölçülere uygun kumaşa yerleştirdi ve dikti.				
6. Ara danteli, dikişi üzerine 1 cm ara bırakarak dekoratif dikiş ile süsledi.				
7. Uç dantelinin kenar katlamasını ölçülere uygun olarak hazırladı.				
8. Uç dantelini ölçüye uygun yerleştirdi ve dikti.				
9. Uç danteli katlama payını dekoratif dikiş ile süsledi.				
10. Makine çekim işlemi bittikten sonra iplikleri temizledi ve tekniğe uygun ütüledi.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENEN DAVRANIŞ				
11. Çalışma ortamını hazırladı.				
12. Araç gereci hazırladı.				
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
14. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.				
<p>Tablo Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 14 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $14 \times 4 = 56$ DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 56</p>				

Değerlendirme: Eğer bu ölçekten 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir. 69 veya altı puan aldıysanız ilgili konularda kendinizi geliştiriniz.

3.3. SUTAŞI VE HAZIR HARÇLAR İLE SÜSLEME YAPMA

Sutaşı ve hazır harçlar, giyim ve ev tekstili ürünlerini süslemede geniş ve önemli bir yer tutar. Bu ürünler, üretimdeki renk ve çeşit zenginliği ile yapılan işin albenisini arttırmada ve kumaş kenarlarını temizlemede pratik bir kolaylık sağlayarak tercih sebebi olurlar.

Sutaşı: Süslemede kullanılan işlemeli şeritlerdir. Ev tekstili ürünlerinde, kenar temizlemede, çocuk giyimi süslemelerinde çeşitli işleme iğnesi ile süslenerek uygulanır (Görsel 3.45).

Şekillerine göre sutaşı:

- Düz sutaşı,
- Zikzak sutaşı (ince-kalın),
- İşlemeli sutaşı (ince-kalın) olarak gruplandırılır.

Görsel 3.42: Zikzak, düz, işlemeli sutaşları

Harçlar: Sim, sırma, renkli iplikler, merserize ile fabrikasyon olarak işlenen veya örülen yassı şeritlerdir. Tek olarak veya işleme iğneleri ile karıştırılarak değişik işlemler elde edilebilir (Görsel 3.46, 3.47, 3.48, 3.49, 3.50 ve 3.51).

Görsel 3.43: Merserize harç

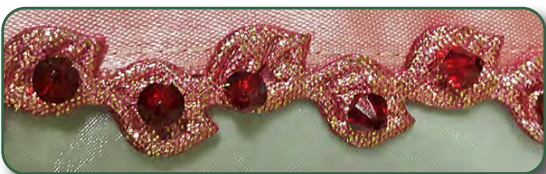
Görsel 3.44: Harçlarla süslenmiş yastıklar

Görsel 3.45: Fabrikasyon işlenmiş şerit

Görsel 3.46: Harç süsleme

Görsel 3.47: Harç süsleme

Görsel 3.48: Sutaşı süsleme

3.6. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Sutaşı ile süsleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede sutaşı ile süsleme çalışmasını yapınız.

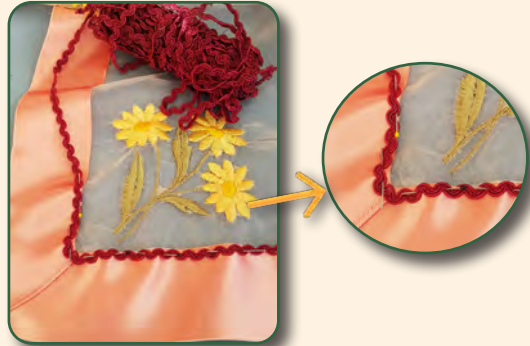
Araç Gereç: Dikiş makinesi, sutaşı, kurdele, kumaş, boncuk, toplu iğne, dikiş iğnesi kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Süsleme yapılacak kumaşı hazırlayınız.
5. Ürün ölçülendirmesi yapınız.
6. Kumaşı ölçülendirmeye uygun kesiniz.
7. Kumaş kenarını overlok ya da zikzakla temizleyiniz.
8. Kenar temizlemesini yaptığınız kumaşın kenarına geniş kurdele dikerek kumaşı süsleyiniz.
6. Sutaşını kurdele üzerine toplu iğne ile yerleştiriniz.
7. Yerleştirdiğiniz sutaşını teyelleiniz.
8. Sutaşı ve harçların özelliğine uygun dikiş ya da işleme tekniğini seçerek kumaşa tutturunuz.

ÖNERİLER

- Farklı harçları bir araya getirerek çeşitli süslemeler yapabilirsiniz.
- Arkadaşlarınızla malzemelerinizi paylaşabilirsiniz.

Görsel 3.49: Sutaşını iğneleme

9. Tasarladığınız şekilde boncukla işleyerek sutaşını süsleyiniz.

Görsel 3.50: Boncukla süsleme

10. Kumaşın tersinden ve yüzünden ipliklerini temizleyiniz.
11. Kumaşa ve kullanılan süsleme gereçlerine uygun ütü ısısını seçerek kumaşı ütöleyiniz.

Görsel 3.51: Sutaşı ile süslenmiş ürün

- Boncuklu kısımları havlu üzerinde, tersinden ütöleyiniz.
- Sutaşı, harç ve boncuklu kısımları ütülerken dikkatli olunuz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 6

3.6. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Tasarladığı ürüne uygun kumaşı hazırladı.		
3. Tasarıma uygun sutaşını seçti.		
4. Sutaşı süslemesine uygun iplik ve boncuk seçti.		
5. Sutaşını kumaşa teyelledi.		
6. Teyellediği sutaşını tasarıma uygun işleme tekniğini seçerek boncukla süsledi.		
7. Kullanılan malzemenin özelliğine uygun ısı ayarını ve ütöleme tekniğini kullanarak ürünü ütöledi.		
8. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

3.4. KURDELE VE ŞERİTLERLE SÜSLEME YAPMA

Pratik kullanımıyla çok kısa sürede oldukça estetik süslemeler yapabilmeye olanak sunan kurdele ve şeritler, çok tercih edilen malzemelerdir. Kurdeleler, süslemelerde kullanıldığında ürünlere ve hediyelik eşyaların paketlerine görsel anlamda albeni katar (Görsel 3.52). Ürünün çekiciliğine katkı sağlar (Görsel 3.53). Bu yönüyle kurdeleler süslemede ayrı bir önem taşır. Bazen kullanılan bir ürün üzerinde bazen kişiye sunulan hediye paketinde bazen de küçük bir çocuğun saçındaki tokada görsel güzellik meydana getirir. Bu açıdan bakıldığında kurdele ve şeritlerin süslemedeki kullanım alanı oldukça geniştir (Görsel 3.54 ve 3.55).

Görsel 3.52: Kurdele ile kutlama paketi

Görsel 3.53: Kurdele ve şerit ile süslenmiş kırlent

Görsel 3.54: Kurdele nakışı ile süslenmiş tepsi

Görsel 3.55: Havlu üzerine kurdele ile süsleme

Kurdele

Ev tekstili, ev aksesuarları, giysi ve hediye paketi süslemesinde kullanılan kumaş şeritlere **kurdele** denir. Kurdelelerin süslemedeki kullanım alanı oldukça geniştir. Kurdeleler, dokunuş biçimlerine veya dokuma ipliklerine göre "düz, saten, kadife, keten ve sentetik" olarak isimlendirilir.

Şeritler

Çeşitli iplik ya da liflerden örülen veya dokunan, yassı, dar, uzun kumaş parçasına **şerit** denir. Şerit, bir çeşit ince ve dar kurdeledir. Şeritler dokuma ipliklerine göre "düz, koton, işlemeli, simli, lame, lase, pul, boncuk ve taşlı" olarak adlandırılır (Görsel 3.56).

Görsel 3.56: Çeşitli kurdele ve şeritler

3.7. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Hazır gereçlerle süsleyerek abajur yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede hazır gereçlerle süsleyerek abajur yapınız.

Araç Gereç: Abajur teli ve elektrik aksami, abajur ayağı, kurdele, boncuk, toplu iğne, dikiş iğnesi kurdeleye uygun iplik, ekstrafor, makas

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Abajur telini ekstraforla sarınız.
5. Organze kurdeleyi, abajurun alt halkasından üst halkasına doğru, boyuna ve dıştan içe, içten dışa şeklinde sarınız.
6. Abajur telini kurdelelerde renk değişimi yaparak kendi zevkinize göre sarınız.
7. Aynı işlemi bütün yüzey kapanıncaya kadar tekrarlayınız.
8. Kurdeleden, büzgü tekniğiyle harç hazırlayınız.
9. Hazırladığınız harcı alt ve üst halkaya dikişiniz.
10. Harcın üzerini boncukla süsleyiniz.
11. Alt halkanın etek kısmını, boncuklarla ya da dantel, püskül, kurdele ile isteğe uygun süsleyerek tamamlayınız.

Görsel 3.57: Abajur teli

Görsel 3.58: Kurdele sarma

Görsel 3.59: Kurdele ile süslenmiş abajur

12. Süslediğiniz abajur telini abajur ayağının üzerine yerleştirerek kullanıma hazır hâle getiriniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 7

3.7. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Abajur telini ekstraforla sardı.		
3. Kurdeleyle abajur telini boşluk bırakmayacak şekilde sardı.		
4. Kurdele ile süsleme harcı hazırladı.		
5. Hazırladığı harcı alt ve üst halkaya yerleştirerek kenar temizleme işlemini dekoratif bir şekilde tamamladı.		
6. Abajurun etek kısmını dekoratif bir süsleme gereci ile tamamladı.		
7. Süslediği teli abajur ayağının üzerine yerleştirerek kullanıma hazır hâle getirdi.		
8. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

DİKKAT

Artık malzemelerle şık tasarımlar yaparak ihtiyacınıza uygun özgün aksesuarlarla evinizi dekore edebilirsiniz.

3.8. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Fiyonk hazırlayıp taç yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede fiyonk hazırlayıp taç yapınız.

Araç Gereç: Çeşitli boyutlarda kurdeleler, güpür, taç, toplu iğne, dikiş iğnesi ve uygun renkte iplikler

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Fiyonk için gerekli olan malzemeleri hazırlayınız.
5. Fiyonk için ölçülendirme yapınız.
6. Ölçülendirmeye uygun kurdele ve güpürünüzü kesiniz.

ÖNERİLER

Görsel 3.60: Fiyonk malzemeleri

7. Kurdeleleri görseldeki gibi çapraz bir şekilde üst üste yerleştirerek iğneleyiniz.

Görsel 3.61: Kurdele katlama

- Zaman ve malzeme açısından elde var olan imkânları verimli kullanınız.

8. Güpürü iğneleyerek teyelleyniz.
9. Güpürü teyelledikten sonra büzme işlemine yapınız.
10. İğnelediğiniz kurdeleleri teyelledikten sonra büzme işlemine yapınız.

Görsel 3.62: Kurdele ve güpürü büzme işlem basamakları

11. Hazırladığınız güpürü ve kurdeleleri üst üste yerleştiriniz.
12. Kurdele ve güpürü orta kısımdan birbirine sabitleyiniz.
13. Büzgü olan orta kısımdaki teyel dikişini kapatacak şekilde başka bir kurdele ile sarınız.
14. Sardığınız kurdeleyi fiyonkun arka kısmında dikerek sabitleyiniz.

Görsel 3.63: Kurdele hazırlama

15. Tacı kurdele ile sarınız.

Görsel 3.64: Tacı kurdele ile sarma

- Temiz ve düzenli çalışınız.

16. Hazırladığınız kurdeleyi taca sabitleyiniz.

Görsel 3.65: Fiyonk ile süslenmiş taç çalışması

Değerlendirme : Çalışmanız ders ğretmeni tarafından Kontrol Listesi 8 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 8

3.8. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Güpürü büzme işlemini yaptı.		
3. Kurdeleleri büzme işlemini yaptı.		
4. Güpür ile kurdeleleri sabitledi.		
5. Kurdeleyi taca sabitledi.		
6. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
7. Temiz ve düzenli çalıştı.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

DİKKAT

Tasarım fikirleri geliştirmek için internette yayınlanan sürdürülebilirlikle ve geri dönüşüm projeleri ile ilgili çeşitli sunum, video, yarışma vb. kaynakları inceleyebilirsiniz. Özgün tasarımlarla kendi projenizi yaparak sürdürülebilir ekonomiye katkı sağlayabilirsiniz.

3.9. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Fiyonkla süsleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlendiği sürede fiyonkla süsleme çalışması yapınız.

Araç Gereç: Çeşitli boyutlarda kurdeleler, güpür, toplu iğne, dikiş iğnesi ve uygun renkte iplikler

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Fiyonk için gerekli olan malzemeleri hazırlayınız.
5. Fiyonk için ölçülendirme yapınız.
6. Ölçülendirmeye uygun kurdele ve güpürünüzü kesiniz.
7. Güpürü ve kurdeleleri katlayarak ütöleyiniz.
8. Güpürü ve kurdeleleri teyelleyerek büzgü yapınız.

ÖNERİLER

Görsel 3.66: Fiyonk malzemeleri

- Malzemeleri israf etmeden kullanmaya özen gösteriniz.

9. Hazırladığınız tüm parçaları görseldeki gibi sırasıyla üst üste yerleştiriniz.
10. Süsleme malzemelerini sabitleyerek fiyonk çalışmasını tamamlayınız.
11. Taş ya da inci boncuk ile çiçeğin ortasını süsleyiniz.

Görsel 3.67: Parçaları sırasına uygun yerleştirme

12. Süslemek istediğiniz ürünün üzerine yerleştirerek el dikişi ile sabitleyiniz.

Görsel 3.68: Fiyonk ile süslenmiş örtü

- Tamamladığınız fiyonk çalışmasını çeşitli ürünlerde kullanabilirsiniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 9 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 9

3.9. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Fiyonk için ölçülendirme yaptı.		
3. Güpürü ve kurdeleleri katlayarak ütiledi.		
4. Güpürü ve kurdeleyi teyelleterek büzme işlemi yaptı.		
5. Görseldeki (Görsel 3.66) bütün parçaları hazırladı.		
6. Hazırladığı tüm parçaları Görsel 3.67'deki gibi sırasına uygun şekilde üst üste yerleştirdi.		
7. Süsleme malzemelerini sabitleyerek fiyonk çalışmasını tamamladı.		
8. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Rengi, deseni, türü ne olursa olsun evinizde bulunan kumaş ve dantel parçaları ile birçok ürün hazırlayabilirsiniz. Örneğin kitap, defter, klasör vb. eşyalarınızı artık kot kumaşı parçalarıyla kaplayıp dantellerle süsleyebilirsiniz.

4. ÖĞRENME BİRİMİ

BÜZGÜ TEKNİKLERİ İLE SÜSLEME

KONULAR

- 4.1. Düz Büzgü
- 4.2. KORDON VE LASTİK İLE BÜZGÜ
- 4.3. ŞEMATİK BÜZGÜLER

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Düz büzgü ile ihtiyaca, zevke ve bütçeye uygun süslemeler yapma
- Kordon veya lastik kullanarak ihtiyaca uygun dekoratif süslemeler yapma
- Şematik büzgüler ile dekoratif yastık kılıfları yapma ve çeşitli eşyaları süsleme

4.1. DÜZ BÜZGÜ

Kumaşın bir ucundan istenen yere kadar oyulgama dikişi (elle yapılan, seyrek, gelişigüzel dikiş) veya makine- de büzgü ayarı ile oluşturulan ve kumaşın bolluğunu azaltan sık, küçük pililere **büzgü** denir. Bolluk vermek ya da süslemek amacıyla yapılan toplayarak tutturma işlemidir.

Büzgü teknikleri ile diğer süsleme tekniklerinde olduğu gibi çok çeşitli süslemeler yapılabilir. Bu tekniğin diğer süsleme tekniklerinden farkı, hazır bir malzemeyi alıp farklı dikiş teknikleriyle bir yüzeye tutturarak değil kişinin kendi hayal gücünü kullanarak elindeki bir kumaşı bambaşka bir şekle dönüştürmesidir.

Büzgünün kullanım şekli ve alanı oldukça geniştir. Örneğin bir giysinin kol ucuna büzgü dikişi yaparak manşet takmada ya da biye ile temizlemede, yakanın büzülerek toparlanmasında ya da giysiye zarif, estetik bir görünüm kazandıracak modellerin oluşturulmasında sıklıkla kullanılır.

Ev tekstilinde perde yapımında, dekoratif yastık süslemelerinde, yatak örtüsü vb. ürünlerin oluşturulmasında kullanılan bir tekniktir. Çiçek, yaprak, dekoratif şerit gibi süslemede kullanılan ürünler oluşturulurken birbirinden farklı büzgü teknikleri kullanılır.

Büzgü Teknikleri

- Düz büzgü
- Kordon ve lastik geçirilerek yapılan büzgü
- Şematik büzgü (su büzgüsü)

Düz büzgü, giyimde ve ev tekstilinde sıkça kullanılan bir tekniktir. Dikiş makinesinde veya elde yapılabilir. Kumaşın bir ucundan istenen yere kadar geçirilen ipliğin çekilmesiyle oluşturulur. Kumaş bolluğu azaltılarak sık, küçük kıvrımlar elde edilir (Görsel 4.1). Kumaş fazlalığını büzmek ve kumaş karelerini şekillendirmek için kullanılan büzgüler, ürün tamamlanmadan önce çalışılır. Büzgünün kumaş hesabının tam yapılması önemlidir.

Görsel 4.1: Düz büzgü tekniği kıvrım oluşturma

4.1. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Düz büzgü tekniği ile rozet gül yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede düz büzgü tekniği ile rozet gül yapınız.

Araç Gereç: Kumaş, mezura, toplu iğne, dikiş iğnesi, dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Vervev kumaştan 10 cm eninde kumaş kesiniz.
5. Ters kısımlar içerde kalacak şekilde ikiye katlayarak kumaşın kenarlarını birbirine iğneleyiniz.
6. Makinenizi büzgü ayarına alarak kumaş kenarından 1,3 cm üstünden 0,5 cm arayla iki makine dikişi çekiniz.
7. Büzgü dikişinizin alt ve üst ipini eşit ve dikkatlice çekerek büzgünüzü istediğiniz sıklıkta yapınız.
8. Büzgüleri kümeler hâlinde, aralarında boşluklar bırakarak toplayınız (Boşluklar, gülün taç yapraklarını vurgulayacak.).
9. Sol elinizle alt kenarlardan tutup serbest bir şekilde kumaşı kıvrımlandırınız.
10. Gül şekli elde edilince tabanda görülen tüm kenarları temizleyiniz.
11. El dikişiyle tabanı sağlamlaştırınız.

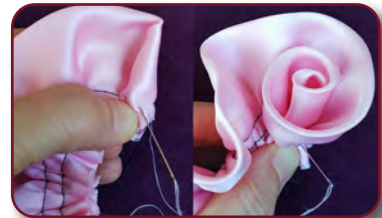
ÖNERİLER

Görsel 4.2: Rozet gül yapımı için bant hazırlama

Görsel 4.3: Büzgü yapma

Görsel 4.4: Bantı toplayarak güle dönüştürme

12. Rozet gülü kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 4.5: Rozet gül

13. Süslemek istediğiniz yere göre gülleri çoğaltınız, birbirine ve süsleyeceğiniz yere dikişiniz.

Görsel 4.6: Rozet gülün süslemede kullanımı

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmen tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 1

4.1. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Vev kumaştan 10 cm eninde kumaşı kesti.		
3. Kumaşı yüzünden ikiye katlayarak kumaş kenarlarını birbirine iğneledi.		
4. Kumaşın açık uçlu kenarından, makineyi büzgü ayarına alarak 1,3 cm üstünden 0,5 cm arayla iki makine dikişi çekti.		
5. Büzgü dikişinin alt ve üst ipini eşit olarak, dikkatlice çekerek istediği sıklıkta büzgü yaptı.		
6. Görsele uygun şekilde gül şeklini elde ederek taban temizliğini yaptı.		
7. El dikişi ile tabanı sağlaştırdı.		
8. Rozet gülünü kullanıma hazır hâle getirdi.		
9. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

4.2. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Düz büzgü tekniği ile çiçek yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede düz büzgü tekniği ile çiçek yapınız.

Araç Gereç: Kumaş, mezura, toplu iğne, dikiş iğnesi, dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. 10 x 20 cm ölçülerinde kenarları atmayan bir kumaş hazırlayınız.
5. Hazırladığınız kumaşı ikiye katlayarak 5 x 20 cm ölçülerinde bir bant elde ediniz.

ÖNERİLER

Görsel 4.7: Bant hazırlama

6. Uzun kenarı boyunca 0,5 cm aralıklarla iki sıra, elde büzgü dikişi yapınız.

Görsel 4.8: Büzgü dikişi yapma

7. Kumaşı 3 mm aralıklarla görsele uygun kesiniz.

Görsel 4.9: Kesim işlemi

8. Kesme işlemini tamamladıktan sonra büzgü dikişi iplerini eşit bir biçimde çekerek büzünüz.
9. Büzdüğünüz kumaşı bükerek toplayınız.
10. Toplama işlemini yaparken bir taraftan da kumaşı dikişiniz.

Görsel 4.10: Çiçek hâline getirme

11. Toplama işlemi bittiğinde dikişi sabitleyerek çiçeği tamamlayınız.

Görsel 4.11: Çiçek çalışması

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 2

4.2. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Kumaşı ölçülendirmeye uygun kesti.		
3. Kumaşı ikiye katlayarak elde büzgü dikişini iki sıra hâlinde yaptı.		
4. Kumaşı bükerken büzgüyü eşit olarak dağıttı.		
5. Görsel 4.10 ve 4.11'e uygun biçimde çiçeği toplayarak dikişle sabitledi.		
6. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
7. Temiz ve düzenli çalıştı.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

4.3. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Düz büzgü tekniği ile çiçek yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede düz büzgü tekniği ile çiçek yapınız.

Araç Gereç: Kumaş, mezura, toplu iğne, dikiş iğnesi, dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kurdele kenarından elde ya da makinede ince bir büzgü dikişi yapınız.
5. İsteddiğiniz kıvrıma ulaşıncaya kurdeleyi kesiniz.
6. Kestiğiniz kurdele başlangıç ve bitiş kısmını ateşe tutup yakarak iplik atmasını önleyiniz.
7. Büzgü dikişinin ipini çekerek büzünüz.
8. Elinizle çiçeğe estetik bir görüntü kazandırınız.
9. Ortaya inci boncuk dikerek çiçeği süsleyiniz.
10. İpi sabitleyerek kesiniz.
11. Süsleyeceğinize yere çiçeği yerleştiriniz.
12. Çiçekleri sabitleyerek ürününüzü tamamlayınız.

ÖNERİLER

Görsel 4.12: Büzgü dikişi yapma

Görsel 4.13: Büzgü dikişini toplama

Görsel 4.14: Çiçeklerle peçetelik süslemesi

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 3

4.3. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Büzgü tekniği ile çiçek yaptı.		
3. Yaptığı çiçeği yardımcı malzemelerle süsledi.		
4. Yaptığı çiçek ile peçeteliği süsledi.		
5. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
6. Temiz ve düzenli çalıştı.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

SIRA SİZDE

Süre: ders saati

Amaç: Düz büzgü tekniği ile dekoratif yastık kılıfı dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak düz büzgü tekniği ile Görsel 4.15'te gösterilen dekoratif yastık kılıfının benzerini dikişiniz. İşlem basamaklarını öğretmeninizin belirlediği sürede "Derecelendirme Ölçeği"nde yer alan ölçütleri dikkate alarak uygulayınız.

Görsel 4.15: Düz büzgü tekniği ile dekoratif yastık kılıfı

Araç Gereç: Kumaş, mezura, toplu iğne, dikiş iğnesi, dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

Öneriler

- Malzemeleri alırken piyasa araştırması yapınız.
- Kumaşı keserken işaretli yerlerden kesmeye ve kaydırmamaya dikkat ediniz.
- Verev parçaları birbirine eklerken kenarların eşit olmasına dikkat ediniz.
- Büzgü dağılımının eşit olmasına özen gösteriniz.
- Ütü ısı ayarı kumaş özelliğine göre ayarlanmalı ve kumaşta önceden denenmelidir.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı ütöleyiniz.
5. Kumaşınızdan 30 cm çapında iki yuvarlak kesiniz.
6. Kumaşınızdan 20 cm eninde 4 m boyunda verev parçalar kesiniz.
7. Parçaları ikiye katlayarak ütöleyiniz.
8. Kenarından büzgü dikişi yapınız.
9. Fırırın büzgüsünü çekerek istediğiniz ölçüde hazırlayınız.
10. Fırırını en dıştan içe doğru yerleştirerek yastığa teyellediniz.
11. Makine yardımı ile teyellediğiniz yerlerden dikerek gül formu veriniz.
12. Yastığınızı kılıf hâline getiriniz.
13. Tamamlanan kılıfın teyeli ve iplerini temizleyerek kılıfı kullanıma hazır hâle getiriniz.

Öğrencinin;
Adı Soyadı :
Numarası :

Değerlendirme Puanı :
Değerlendirme tarihi : .../.../.....

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemlerinizi doğrultusunda 1 (geliştirilebilir), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİLERİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Ürüne uygun ölçülendirme yaptı.				
2. Zemin ve verev parçaların kesimini yaptı.				
3. Büzgü dikişi yaptı.				
4. Fırfır yaptı.				
5. Fırfırı yerleştirdi.				
6. Fırfırın makine dikişini yaptı.				
7. Kılıf hâline getirdi.				
8. Kalite kontrol yaptı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENEN DAVRANIŞ				
9. Çalışma ortamını hazırladı.				
10. Araç gereci hazırladı.				
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
12. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.				
<p>Tablo Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 12 ölçüt vardır. Tablodan alınabilecek en yüksek puan $12 \times 4 = 48$ DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 48</p>				

Değerlendirme: Eğer bu ölçekten 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir. 69 veya altı puan aldıysanız ilgili konularda kendinizi geliştiriniz.

4.2. KORDON VE LASTİK İLE BÜZGÜ

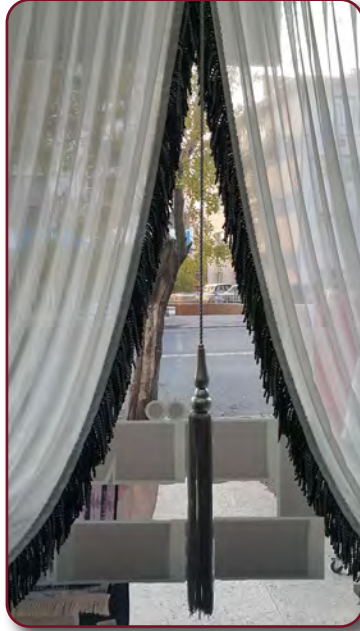
İki ya da daha fazla ipliğin bükülmesi ya da örülmesi ile oluşturulan süsleme materyaline **kordon** denir. Ürünlerin büzgü yapma tekniği ile süslenmesinde kullanılan kordon, istenen sıklık veya gevşekliğe göre örülüp bükülebilir. Süsleme amacıyla çeşitli ev tekstili ürünlerinde, perde kenar süslemesi ve aksesuarlarında, yatak örtüsü kenar süslemelerinde, çanta, torba ağzı büzme işlemlerinde, fırır farbela büzgü yapımında kullanılır (Görsel 4.16, 4.17, 4.18 ve 4.19).

Giyim imalathanelerinde giysilerin kol ağzını, yaka kenarlarını, kapüşon, bel, bilek kısımlarını büzmedeki işlevselliği yanında aksesuar olarak da kordonlardan yararlanılır.

Kordon; ipek, polyester, polipropilen ve naylon ipliklerden üretilir (bk. 3. Öğrenme Birimi, Kordonla Süsleme).

Görsel 4.16: Perde aksesuarında ince ve kalın kordonla süsleme

Görsel 4.17: Perde kenarında kordonla süsleme

Görsel 4.18: Perde bağında kordonla süsleme

Görsel 4.19: Yatak örtüsü ve kırlent kenarında kordonla süsleme

4.4. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Kordonlama tekniği ile büzerek farbela yapmak.

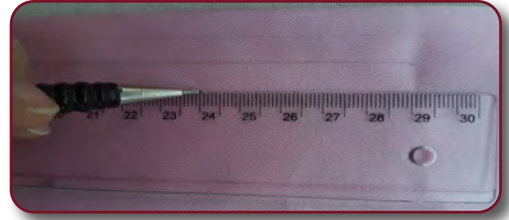
Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede kordonlama tekniği ile büzerek farbela yapınız.

Araç Gereç: 40x30 cm ebatlarında kumaş, mezura, toplu iğne, dikiş iğnesi, dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

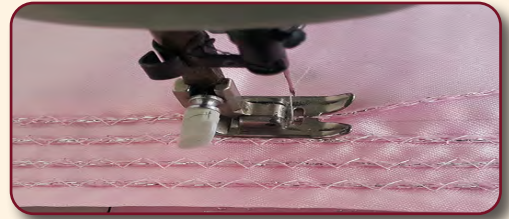
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşın büzgü yapılacak kenarını 6 cm katlayınız.
5. Kumaşın diğer kenarını istediğiniz bir kenar temizleme tekniği ile temizleyiniz.
6. 6 cm olarak katlanan kenardan 2 cm içe işaret olarak kenara paralel düz çizgi çizin.
7. Her çizginin arasında 1 cm kalacak şekilde dört sıra hâlinde çizgiyi tekrar ediniz.
8. Makineyi düz zikzak ayarına alınız.
9. Zikzak genişliğini kullanılan ipin kalınlığına göre ayarlayınız.
10. Makineye kordon rengine uygun dikiş ipliğini takınız.
11. Dikişin başlangıç noktasında ipleri sık zikzakla sabitleyiniz.
12. Dikiş adım boyunu 3 olarak seçiniz.
13. Kordonu çizdiğiniz işaretin üzerinden kaydırmadan, ortalarak üzerinden zikzak dikiş ile dikişiniz.
14. Bu işlemi 4 çizgi üzerinden dikim yaparak tamamlayınız.

ÖNERİLER

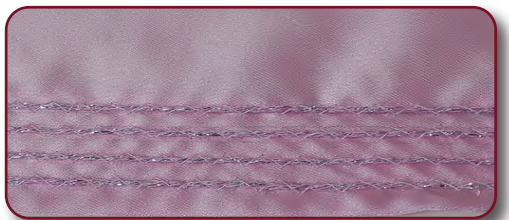

Görsel 4.20: Kumaşta işaretleme

Görsel 4.21: Kordon dikme

- Zikzak ayarını dikiş yaparken iğne ipliğin üstüne batmayacak şekilde ayarlayınız. Aksi halde ipi çektiğinizde büzme işleminiz gerçekleşmez.

Görsel 4.22: Dikişin tamamlanmış görünümü

15. Bitirme noktasında iplerinizin dördünü aynı anda, yavaş yavaş çekiniz.
16. Büzme işlemini isteğe göre ayarlayınız.
17. Büzgülerin dağılımını eşit olarak yapınız.

Görsel 4.23: Büzme işlemi

18. Büzgü iplerinin uçlarını tasarıma uygun şekilde bağlayarak çalışmanızı temizleyiniz.

Görsel 4.24: Tamamlanmış görünüm

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 4

4.4. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Kesim işlemini yaparken ölçülendirmeye dikkat etti.		
3. Ölçülere uygun işaretleme yaptı.		
4. Makine ayarlarını tekniğe uygun olarak yaptı.		
5. Kordon dikme işini işaretlemeğe uygun gerçekleştirdi.		
6. Büzgülerin dağılımını eşit olarak yaptı.		
7. Başlangıç ve bitiş noktalarında sabitleme işlemini yaptı.		
8. Araç gereci kullanırken özenli olmaya dikkat etti.		
9. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

4.5. UYGULAMA

Süre: ders saati

24809

Amaç: Aparat kullanarak lastik dikme tekniği ile büzgü yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede aparat kullanarak lastik dikme tekniği ile büzgü çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: 50 x 30 cm ebatlarında kumaş, mezura, zikzak dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kumaşı ölçülere uygun kesip ütüleyerek büzgüye hazırlayınız.
5. Lastikleri, büzme işleminin yapacağı yerin ölçüsüne uygun kesiniz.
6. Aparattan lastikleri geçirerek makineye takmak için hazırlayınız.

ÖNERİLER

Görsel 4.25: Lastiğin aparattan geçirilmesi

7. Aparatı makineye takınız.

Görsel 4.26: Aparatın makineye takılması

8. Makinenin dikiş menüsünden dikişli zikzak tekniğini seçiniz.

Görsel 4.27: Dikiş seçimi

9. Zikzak genişliğini 6 olarak ayarlayınız.
10. Zikzak adım genişliğini 2 cm olarak ayarlayınız.
11. İplik tansiyon ayarını 4 olarak ayarlayınız.

Görsel 4.28: Dikiş ayarı

12. Lastiğinizi çekip gerginleştirerek kumaş kenarı boyunca dikiş yapın.

Görsel 4.29: Lastiğin dikilmesi

- Lastiği gergin tutmazsanız büzme işlemi gerçekleşmez.
- Lastik gerginlik ayarı, ne sık ne de gevşek olmalı.

13. İpliklerinizi temizleyerek büzme işlemini tamamlayınız.

Görsel 4.30: Bitmiş görünüm

- Dikişe başlamadan önce başlangıç noktasında dikişinizi sık zikzak ile sabitleyiniz. Daha sonrasında makine dikiş ayarlarını düzenleyiniz.
- Aynı işlemi bitirme noktasında da tekrarlayıp dikişi sabitleyiniz. Aksi halde lastikler kaçma yapar ve dikiş bozulur.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 5

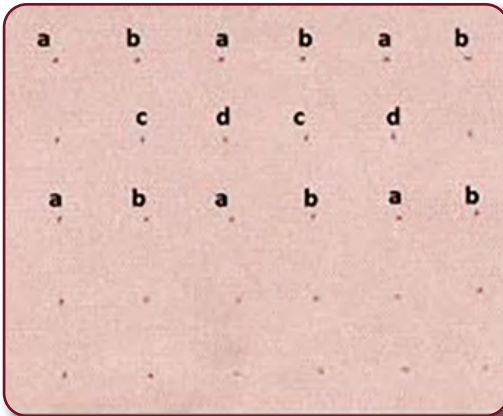
4.5. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Kesim işlemini yaparken ölçülendirmeye dikkat etti.		
3. Lastikleri aparattan geçirerek aparatı makineye taktı.		
4. Makine dikiş ayarlarını, büzme işlemine uygun olarak ayarladı.		
5. Dikme işlemini yaparken lastiğin gerginliğini eliyle çekerek ayarladı.		
6. Başlangıç ve bitiş noktalarında sabitleme işlemini yaptı.		
7. Araç gereci kullanırken özenli olmaya dikkat etti.		
8. Kullanılan malzemenin özelliğine uygun ısı ayarını yaparak ütüleme yaptı.		
9. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

4.3. ŞEMATİK BÜZGÜLER

Su büzgüsü adıyla da anılan şematik büzgüler, ürünlere farklı bir boyut ve estetik katar. Çeşitli büyüklük ve modellerde yapılabilir. Bir şemanın tekrarı ile oluşturulabileceği gibi belirli bir düzenle farklı şemaların birlikte kullanılması ile de yapılabilir. Şema ile yapılan büzgülerde öncelikle kâğıt, karelere veya noktalara bölünür. Daha sonra büzgü yapılacak köşe veya noktalar belli bir düzenin tekrarı ile işaretlenir. Şema esas alınarak kumaş işaretlemeleri yapılır (Görsel 4.31). İşaretlemelere göre birleştirme işlemleri yapılarak büzgüler oluşturulur (Görsel 4.32).

Görsel 4.31: Şemaya uygun işaretlenmiş kumaş

Görsel 4.32: Büzgü uygulanmış kumaş

4.6. UYGULAMA

24810

Süre: ders saati

Amaç: Şematik büzgü yapmak.

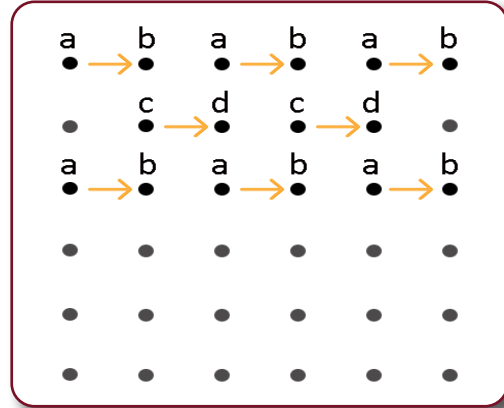
Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede şematik büzgü çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Kâğıt, kurşun kalem, silgi, cetvel, kumaş, mezura, toplu iğne, dikiş iğnesi, boncuk iğnesi, inci veya boncuklar, dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

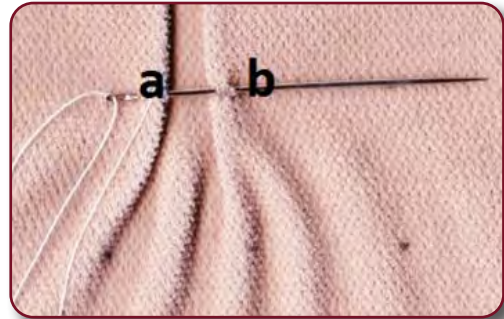
ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Büzgü şemasını kâğıda çiziniz.
5. Ürüne uygun ölçülendirme yapınız.
6. Kumaşı istenen ölçüde kesiniz.
7. Kumaşa, şemaya göre 2 x 2 cm'lik kareler çiziniz.
8. a ve b noktalarını görseldeki gibi birleştiriniz.
9. Birleştirme işlemine çizim sonuna kadar devam ediniz.

Görsel 4.33: Büzgü şeması

- Çizim ve ölçülendirmelerin hatasız yapılması önemlidir.
- Su büzgüsünü yapmak için hazırladığınız karelerin ebatlarını istediğiniz ölçüde yapabilirsiniz.
- Belirlediğiniz ölçüye göre kumaş miktarını da ayarlamalısınız.

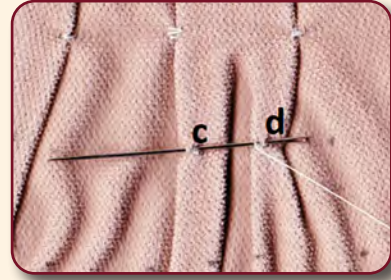
Görsel 4.34: Büzgü yapım aşaması

- İplik gerginlik ayarının bol veya sıkı olmaması gerekir.

Görsel 4.35: Büzgülü yapım aşaması

10. Çizim boyunca a-b sırası bittikten sonra c ve d noktalarının olduğu sırayı birleştirmeye devam ediniz.

Görsel 4.36: Büzgülü yapım aşaması

Görsel 4.37: Büzgülü yapım aşaması

- c-d sırası 1 nokta içten başlamalıdır.

11. Şemaya göre çizdiğiniz noktalar bitene kadar bu işleme devam ediniz.
12. Biten büzgünün birleşme noktalarını kumaş rengine uygun boncuk veya incilerle süsleyiniz.

Görsel 4.38: Bir kısmı büzgülü yapılmış kumaş

- Birleştirmelerin eşit aralıklı olması gerekir.

13. Kirlent hâline getirme işlem basamaklarını uygulayınız.

Görsel 4.39: Kirlentin arka yüzü

14. Kirlenti modele ve kumaşa uygun harç, püskül gibi gereçlerle süsleyiniz.
15. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütüleyip kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 4.40: Bitmiş ürün

- Ütü yaparken iş güvenliği kurallarına uyunuz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 6

4.6. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Büzgü şemasını kâğıda çizdi.		
3. Ürüne uygun ölçülendirme yaptı.		
4. Kumaşı istenen ölçüde kesti.		
5. Kumaşa şemaya göre 2 x 2 cm'lik kareler çizdi.		
6. Şemaya göre birleştirme işlemlerini yaptı.		
7. Biten büzgünün birleşme noktalarını boncuklarla süsledi.		
8. Yastık hâline getirme işlem basamaklarını uyguladı.		
9. Modele uygun süsleme yaptı.		
10. Tamamlanan kirlenti teyel ve iplerini temizleyerek kullanıma hazır hâle getirdi.		
11. Araç gereci kullanırken özenli olmaya dikkat etti.		
12. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
13. Temiz ve düzenli çalıştı.		
14. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

4.7. UYGULAMA

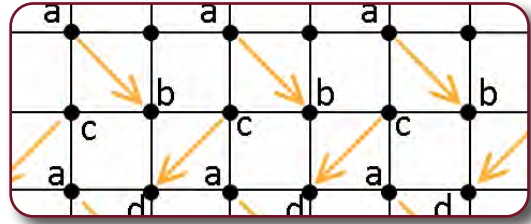
Süre: ders saati

Amaç: Çeşitli şematik büzgüler yapmak.**Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede çeşitli şematik büzgü çalışmalarını yapınız.****Araç Gereç:** Kâğıt, kurşun kalem, silgi, cetvel, kumaş, mezura, toplu iğne, dikiş iğnesi, boncuk iğnesi, inci veya boncuklar, dikiş makinesi, kumaşa uygun iplik, ütü ve gereçleri, makas, sabun

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Verilen 1. şemayı kâğıda çiziniz.
5. Kumaş üzerinde, gerekli işaretlemeleri şemaya göre yapınız.
6. 1. sırada a-b noktalarını birleştiriniz.
7. 2. sırada c-d noktalarını birleştiriniz.
8. Büzgü istenen boyuta ulaşıncaya kadar aynı işlemi tekrar ediniz.

ÖNERİLER

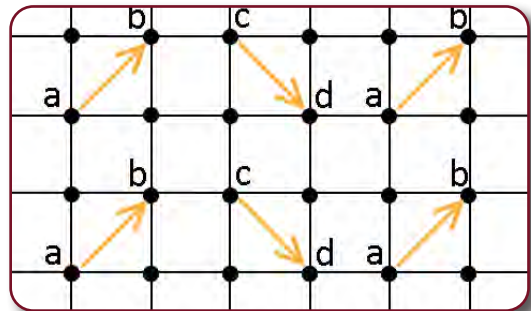

Görsel 4.41: Büzgü şeması

Görsel 4.42: Büzgü işlemi uygulanmış kumaş

9. Verilen 2. şemayı kâğıda çiziniz.
10. Kumaş üzerinde, gerekli işaretlemeleri şemaya göre yapınız.
11. 1. sırada a-b noktalarını birleştiriniz.
12. 2. sırada c-d noktalarını birleştiriniz.

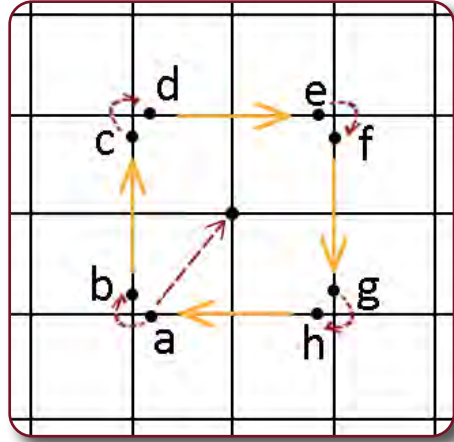
Görsel 4.43: Büzgü şeması

13. Büzgü istenen boyuta ulaşana kadar aynı işlemi tekrar ediniz.

Görsel 4.44: Büzgü işlemi uygulanmış kumaş

14. Verilen 3. şemayı kâğıda çiziniz.
 15. Kumaş üzerinde, gerekli işaretlemeleri şemaya göre yapınız.
 16. İğneyi a noktasından batırıp b noktasından çıkarınız.
 17. c noktasından batırıp d noktasından çıkarınız.
 18. e noktasından batırıp f noktasından çıkarınız.
 19. g noktasından batırıp h noktasından çıkararak a noktasına batırınız.
 20. Merkez orta noktadan iğneyi çıkarınız.
 21. İpliği çekip büzme işlemi yapınız.
 22. Birleşme noktasını sabitleyerek büzgülünün şeklini düzenleyiniz.
23. Biten büzgülünün birleşme noktalarını kumaş rengine uygun boncuklarla süsleyiniz.

Görsel 4.45: Büzgü şeması

Görsel 4.46: Büzgü işlemi uygulanmış kumaş

- Boncuk yerine inci veya başka süsleme malzemeleri de kullanabilirsiniz.
- Hazırladığınız büzgüleri renk uyumuna dikkat edip, çeşitli ürünler üzerine applike yaparak kullanabilirsiniz.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 7

4.7. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Kâğıda 1. büzgü şemasını çizdi.		
3. Kumaşı istenen ölçüde kesti.		
4. Kumaşa 1. şemaya göre 2 x 2 cm'lik kareler çizdi.		
5. 1. şemaya göre birleştirme işlemlerini yaptı.		
6. Kâğıda 2. büzgü şemasını çizdi.		
7. Kumaşı istenen ölçüde kesti.		
8. Kumaşa 2. şemaya göre 2 x 2 cm'lik kareler çizdi.		
9. 2. şemaya göre birleştirme işlemlerini yaptı.		
10. Kâğıda 3. büzgü şemasını çizdi.		
11. Kumaşı istenen ölçüde kesti.		
12. Kumaşa 3. şemaya göre 2 x 2 cm'lik kareler çizdi.		
13. 3. şemaya göre birleştirme işlemlerini yaptı.		
14. Birleşme noktasını sabitleyerek büzgünün şeklini düzenledi.		
15. Biten büzgünün birleşme noktalarını kumaş rengine uygun boncuklarla süsledi.		
16. Araç gereci kullanırken özenli olmaya dikkat etti.		
17. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
18. Temiz ve düzenli çalıştı.		
19. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Rengi, deseni, türü ne olursa olsun evinizde bulunan artık tül, kumaş ve kurdele parçalarından birçok ürün hazırlayabilirsiniz. Örneğin pratik birkaç adımla ayakkabı torbası yapabilirsiniz.

5. ÖĞRENME BİRİMİ

PUL BONCUK İŞİ YAPMA

KONULAR

1. DESEN ÇİZEREK DESENE GÖRE PUL BONCUK İLE SÜSLEME
2. DESEN ÇİZMEDEN MODELE GÖRE PUL BONCUK İLE SÜSLEME

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Pul ve boncuk kullanarak ihtiyaca zevke ve bütçeye uygun süslemeler yapma
- Eşyanın modeline uygun desen çizerek deseni pul ve boncuk ile süsleme
- Desen çizmeden, kumaşın kendi desen özelliğine uygun pul ve boncuk ile süsleme

5.1. DESEN ÇİZEREK DESENE GÖRE PUL BONCUK İLE SÜSLEME

Pul boncuk işi inci, kurt, tırtıl, stras taş gibi malzemelerin kumaş üzerine tutturulması ile yapılan bir işleme tekniğidir. Yapımı çok eski tarihlere dayanan pul boncuk işleme tekniğine, MÖ 1000-700 yılları arasında Frigyalılar Dönemi'nde rastlanmıştır. O dönemlere ait metal, cam ve fayans boncuklarla işlenmiş kumaş parçaları bulunmuştur. Geçmişten günümüze değerini kaybetmeden gelişerek gelmiştir.

Günümüzde pul, boncuk ve parlak taşlar ev tekstili ve giyim ürünlerine, elde veya makinede işlenebilmektedir. Özellikle seri üretim yapılan ev tekstili ve giyim endüstrisinde “pul işleme”, “taş işleme” veya “taş transfer” makineleri tercih edilmektedir (Görsel 5.1 ve 5.2).

Görsel 5.1: Sanayi tipi boncuk işleme makinesi

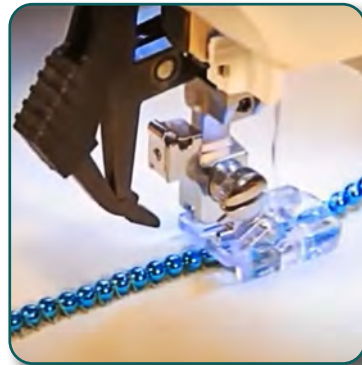

Görsel 5.2: Sanayi tipi pul dikme makinesi

Çok başlı makinelerde şeritler hâlinde sarılmış pul veya boncuk makaraları, her kafanın üst kısmına ayrı ayrı yerleştirilerek tansiyonlardan geçirilir; kumaş, pul boncuk dikme aparatı ile bilgisayara yüklenmiş desene göre işlenir. Ayrıca ev tipi nakış makinelerinde, pul boncuk dikme aparatı ile üretimler yapılabilmektedir (Görsel 5.3 ve 5.4).

Görsel 5.3: Ev tipi boncuk dikme makinesi

Görsel 5.4: Ev tipi boncuk dikme aparatı

Pul Boncuk ile Süslemede Kullanılan Araç Gereç

Pul boncuk dikiş tekniğinde malzeme, uygulanacak zemin ve yapılacak ürünün özelliğine göre seçilir. Tekniğe uygun olarak seçilen malzeme, iş kalitesini önemli ölçüde etkiler.

Pul boncuk süslemelerinde çeşitli boyut ve şekilde boncuk, pul, inci, sutaşı, harç, straz, kurt, tırtıl, sim, iğne, iplik ve pul boncuk işleme makineleri kullanılmaktadır (Görsel 5.5 ve 5.6).

Pul (Payet)

Yuvarlak, oval, dikdörtgen, beşgen, üçgen, yıldız, kare, köşeli vb. şekillerde üretilebilen, işlendiği ürünlere pırıltılı bir görünüm veren süsleme malzemesine **pul** denir. Metal, cam, plastik gibi materyallerden düz veya hacimli olarak üretilir.

Boncuk

Yuvarlak, kesme (kırık), boru, tırtıl vb. şekillerde üretilebilen, ortası veya yanları delikli süsleme malzemesine **boncuk** denir. Renkli, şeffaf, mat, parlak; cam, tahta, plastik, porselen, altın, gümüş, taş gibi çeşitli malzemelerden, zümrüt, mercan gibi taşlardan üretilir.

İşleme Yüzeyleri

Pul boncuk işi; seyrek olmayan, desenli, desensiz, sık dokunuşlu her türde zemin üzerine uygulanabilir. Bunlar; deri, keçe, süet, yöresel kumaşlar (kutnu, meydaniye), ipek, saten, kadife, tafta, organze vb. dir.

İplikler

Pul, boncuk, inci gibi malzemeleri tuttururken işlemin sağlam olması için naylon iplik tercih edilir. Pul boncuk tekniğinde yardımcı iğne teknikleri kullanılırken sim, sırma, çamaşır ipeği; kumaş özelliğine göre koton iplik, orlon, yün, rafya da kullanılabilir.

Görsel 5.5: Pul boncuk işinde kullanılan gereçler

Görsel 5.6: Pul boncuk işinde kullanılan gereçler

DİKKAT

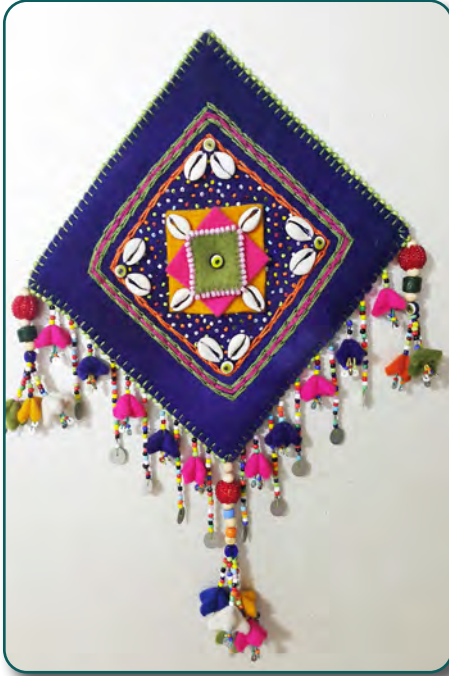
Kumaş özelliği dikkate alınarak ince dokunuşlu olan kumaşlarda astar kullanılması tavsiye edilir. Organze, mermerşahi, tül veya yapılacak ürün özelliğine göre farklı bir kumaş da astar olarak seçilebilir.

Pul Boncukla Süslemenin Kullanım Alanları

Yüzyıllar boyunca popülaritesini kaybetmemiş olan pul boncuk işleme tekniği, günümüzde altın çağını yaşamaktadır. Yatak takımlarında, dekoratif örtülerde, ev dekorasyonunda (abajur, mumluk, duvar süsü vb.), her tür kıyafette (abiye, spor kıyafetler, çocuk giysileri, gecelik, sabahlık vb.), aksesuarlarda (oya, şapka, fular, şal, terlik, çanta, broş, mendil, eldiven, kolye, küpe, düğme vb.) pul boncuk işleme tekniği kullanılmaktadır (Görsel 5.7, 5.8 ve 5.9).

Pul Boncuk İşinde Süsleme Şekilleri

- Desen çizerek desene göre pul boncuk ile süsleme
- Desen çizilmeden modele göre pul boncuk ile süsleme

Görsel 5.7: Keçe duvar süsünde boncuk süsleme

Görsel 5.8: Keçe duvar süsünde boncuk süsleme

Görsel 5.9: Pul boncuk ile yapılmış oylar

Pul Boncukta Desen

Pul boncuk işinde pul boncuk yerleştirmeye uygun, çok kıvrak olmayan desenler tercih edilir (Görsel 5.10). Kullanıldığı yere göre geometrik desenler de uygulanabilir (örneğin kenar suları). Beyaz iş ve Çin iğnesi desenlerinden de yararlanılabilir.

Görsel 5.10: Pul boncuk ile süslenmiş desen

Desen çizmek için tabiatın [çiçek, tomurcuk, yaprak, dal (Görsel 5.11)], işlenmiş ürünlerden, desen kitaplarından ve müzelerden faydalanılabilir. Desen çizerken ürün üzerinde desenin kullanılacağı yere uygun form vermek için geometrik şekillerden (kare, oval, üçgen vb.) yararlanır.

Görsel 5.11: Tabiatın faydalanarak desen tasarlama

Kumaşın özelliği dikkate alınarak parşömen kâğıdıyla desen geçirme (Görsel 5.12), ütöleme yolu ile desen geçirme, kopya kâğıdıyla desen geçirme, deseni kumaşın altına koyarak desen geçirme ve ışıklı masada desen geçirme tekniklerinden biri seçilerek uygulanır.

Görsel 5.12: Parşömen kâğıdına çizilmiş desen

Kumaş özelliğine göre pul boncuk işinde kumaşı kâğıtla germe, gergef (Kasnağa sığmayan geniş alanları işlemede kullanılır.) veya silikon kenarlı kasnak ile germe tekniği kullanılır. Pul ve boncuğun işleme esnasında zarar görmemesi için özel tasarlanmış kasnaklar kullanılarak da germe işlemi yapılabilir.

5.1.1. Pul ve Boncuk Dikme Teknikleri

Pul ve boncuklar, kullanılacak ürünün ve desenin özelliklerine uygun olarak çeşitli şekillerde dikilir. Pul dikim teknikleri; tek olarak yan yana, boncuk ile, makine dikişi ile, zincir iğnesi ve iğne ardı ile pul dikme tekniğidir.

Boncuklar uygulanacağı yere, kullanılacak diğer malzemelere ve desen özelliğine göre değişik şekillerde dikilir. Boncuk dikim teknikleri; makine dikişi ile, zincir iğnesi ve blonya iğnesi ile boncuk dikme tekniğidir (Görsel 5.13).

Görsel 5.13: Pul ve boncuk dikme teknikleri

5.1.2. Pul Boncuk Tekniğinde Kabartma Yapma

Pul boncuk işinde desene hacim kazandırmak için kabartma tekniği uygulanmaktadır. Çizilen desenlere göre pul ve boncuk işlemleri yapıldıktan sonra desenin alt kısmı astarlanır ve astarın içine pamuk doldurularak desene boyut kazandırılır. Bu işleme tekniği, ürünlere oldukça estetik bir görünüm kazandırmaktadır (Görsel 5.14).

Görsel 5.14: Kabartma tekniği ile yapılmış pano çalışması

Pul Boncuk İşleme Tekniğinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Desen çok koyu çizilmemeli
- Kumaş ütülenmeli
- Pul boncuk ürüne sağlam iplikle dikilmeli
- Başlarken ip sıkıca tutturulmalı
- Kullanılan malzeme renginde iplik kullanılmalı
- İşlemesi biten ürünün üzerine ütü basılmamalı
- Pamukla kabartılarak yapılan işlemlerde, alta konulan organzenin işleme kumaşının en boy ipliğiyle aynı yönde olmasına dikkat edilmeli
- Astarlık organze kumaş, kabartma deseninden 1 cm büyük kesilmeli
- Alta konulan organzeye boy ipliği yönünde çıtlatma yapılmalı
- Kabartılarak çalışılan motiflere fazla pamuk doldurulmamalı
- Doldurma işlemi bittikten sonra açılan kesik çırpma dikişiyle tutturulmalı

5.1. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Tek olarak yan yana pul dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede tek olarak yan yana pul dikimi çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

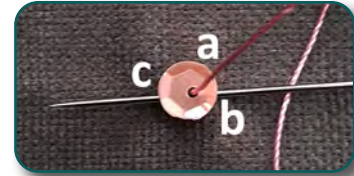
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Pul ve boncuk tutturma işlem basamaklarını uygulayacağınız kumaşı işlemeye hazırlayınız.

- Temiz ve düzenli çalışınız.

5. Tek olarak yan yana pul tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
6. Tek olarak yan yana pul tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
7. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.

- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

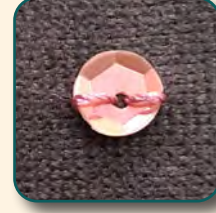
8. İpliği sağdan tutturunuz.
9. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
10. Pulun ortasından geçiriniz.
11. İğneyi pulun sağından ve dibinden batırınız.
12. İğneyi pulun solundan ve dibinden çıkarınız.

Görsel 5.15: Tek olarak yan yana pul dikme

- İşleme, sağdan sola doğru yapılmalıdır.

13. Pulun ortasına batırınız.

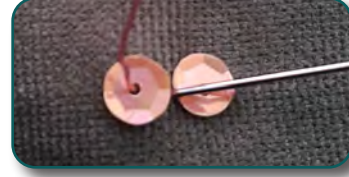

Görsel 5.16: Tek olarak yan yana pul dikme

- Pulun yüzü yukarıya gelmelidir.

14. Soldan bir pul payı bırakarak iğneyi çıkarınız.

15. İkinci pulu geçiriniz.

Görsel 5.17: Tek olarak yan yana pul dikme

- Desen çizgisi takip edilmelidir.

16. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

Görsel 5.18: Tek olarak yan yana pul dikme

- Desen çizgisi takip edilmelidir.
- Pulların aralıkları eşit olmalıdır.

17. Tek olarak yan yana pul dikme tekniğinde görseldeki gibi "+" şeklinde tutturma yapınız.

Görsel 5.19: "+" şeklinde, tek olarak yan yana pul dikme işlemi

18. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

- İp, işlemin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.2. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Boncuk aracılığıyla pul dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede boncuk aracılığıyla pul dikimi çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Boncuk aracılığı ile pul tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. Boncuk aracılığı ile pul tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.
7. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
8. İğneye bir pul ve boncuk geçiriniz (Pulun yüzü üste gelmeli.).
9. İğneyi pulun ortasından batırınız ve kumaşın tersine geçiriniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Pula uygun boncuk seçiniz.

10. Aynı işlemleri tekrarlayarak işleme devam ediniz.

Görsel 5.20: Boncuk ile pul dikme

11. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

Görsel 5.21: Boncuk ile pul dikme

- Desen çizgisi takip edilmelidir.
- Pulların aralıkları eşit olmalıdır.
- İp, işlemin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.3. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Makine dikişi tekniği ile pul dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede makine dikişi tekniği ile pul dikimi çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Pul tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. Pul tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.
7. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
8. İğneye pulu geçiriniz. (Pulun yüzü üste gelmelidir.)
9. İğneyi sola doğru pulun dibinden batırınız.
10. Yarım pul mesafesinden kumaşın üzerine çıkarınız.
11. İkinci pulu iğneye geçiriniz. (Bu defa pulun tersi üst tarafa gelmelidir.)
12. Birinci pulu tutturana ipliğin dibinden kumaşa iğneyi batırınız.
13. Sola doğru bir pul mesafeden kumaşın yüzüne çıkarınız.
14. Pulun yüzü üste gelecek şekilde pulu düzeltiniz.
15. İlk işlenen pulun üzerine ikinci işlenen pulu çeviriniz ve ipliği çekiniz.
16. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.
17. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

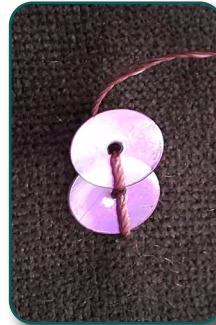
ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

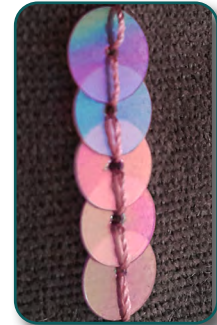

Görsel 5.22: Makine dikişi tekniği ile pul dikme

- Sağdan sola doğru işleme yapınız.
- İşleme ipliğinde bolluk bırakmamaya dikkat ediniz.

Görsel 5.23: Makine dikişi tekniği ile pul dikme

Görsel 5.24: Genel görünüm

- İp, işlemenin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.4. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Zincir işi tekniği ile pul dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmeninizin belirlediği sürede zincir işi tekniği ile pul dikimi çalışmasını yapınız.

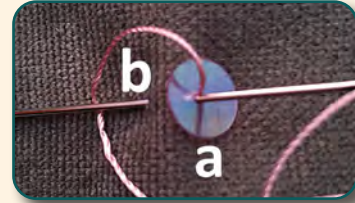
Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Zincir işi tekniği ile pul tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. Zincir işi tekniği ile pul tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.
7. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
8. İğneye pulu geçiriniz (Pulun yüzü üste gelmelidir.).
9. İpliği sol elinizin başparmağı ile tutunuz ve bir halka yapınız.
10. Pulun ortasından batırınız.
11. İğneyi pulun dibinden ve yaptığımız halkanın içinden geçirerek kumaşın üstüne çıkarınız.
12. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

Görsel 5.25: Zincir işi ile pul dikme

Görsel 5.26: Zincir işi ile pul dikme

13. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.
- Desen çizgisi takip edilmelidir.
 - Pulların aralıkları eşit olmalıdır.
 - İp, işlemenin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.5. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: İğne ardı tekniği ile pul dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede iğne ardı tekniği ile pul dikimi çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

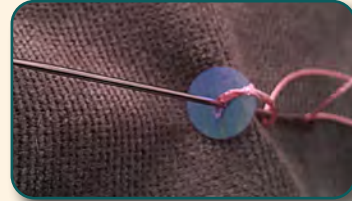
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. İğne ardı tekniği ile pul tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. İğne ardı tekniği ile pul tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.
7. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
8. İğneye pulu geçiriniz. (Pulun yüzü üste gelmelidir.)
9. Pulun sağ kenarından batırınız.
10. Tekrar pulun ortasından çıkarınız.
11. İkinci pulu iğneye geçiriniz.
12. İğneyi sağa doğru ikinci pulun dibinden batırınız.
13. İkinci pulun ortasından çıkarınız.
14. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

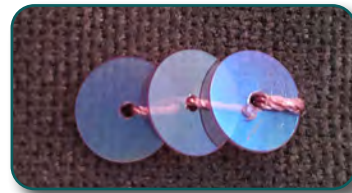
15. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

Görsel 5.27: İğne ardı tekniği ile pul dikme

Görsel 5.28: İğne ardı tekniği ile pul dikme

- Desen çizgisi takip edilmelidir.
- Pulların aralıkları eşit olmalıdır.
- İp, işlemin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.6. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Makine dikişi tekniği ile boncuk dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede makine dikişi tekniği ile boncuk dikimi çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

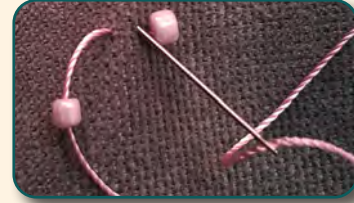
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Makine dikişi tekniği ile boncuk tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. Makine dikişi tekniği ile boncuk tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.
7. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
8. Bir boncuk geçiriniz.
9. Boncuğun uzunluğu kadar sağ tarafa iğneyi batırınız.
10. İlk çıkış yerinden bir boncuk uzunluğunda soldan iğneyi çıkarınız.
11. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

12. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

Görsel 5.29: Makine dikişi ile boncuk dikme

Görsel 5.30: Makine dikişi ile boncuk dikme

- Desen çizgisi takip edilmelidir.
- Pulların aralıkları eşit olmalıdır.
- İp, işlemenin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.7. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Zincir işi tekniği ile boncuk dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede zincir işi tekniği ile boncuk dikimi çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

İŞLEM BASAMAKLARI

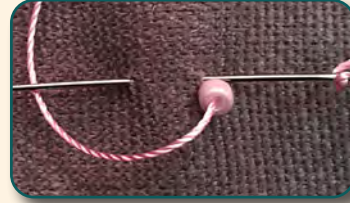
1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Zincir işi tekniği ile boncuk tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. Zincir işi tekniği ile boncuk tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.
7. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
8. İğneyi boncuk deliğinden geçiriniz.
9. İpliği sol elinizin başparmağı ile tutunuz ve bir halka yapınız.
10. Başlangıç noktasına geri batırınız.
11. İğneyi boncuk boyu kadar ileriden, halka içinden çıkarınız.

12. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

13. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

Görsel 5.31: Zincir işi ile boncuk dikme

- Boncuklar hep aynı tarafta olmalıdır.
- Zincir boyutlarının eşit olmasına özen gösteriniz.

Görsel 5.32: Zincir işi ile boncuk dikme

- Desen çizgisi takip edilmelidir.
- Pulların aralıkları eşit olmalıdır.
- İp, işlemin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.8. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Blonya iğnesi tekniği ile boncuk dikmek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede blonya iğnesi tekniği ile boncuk dikimi çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Blonya iğnesi tekniği ile boncuk tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. Blonya iğnesi tekniği ile boncuk tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.
7. Kordon ipliğini desenin başlama noktasına tutturunuz ve boncukları bu ipe diziniz.
8. Başka bir iplikle desenin başlama noktasından çıkarak ipi tutturunuz.
9. Boncukların dizili olduğu kordonu sol elinizin işaret ve başparmağı ile tutunuz.
10. Diğer iplikle boncukların arasından soldan sağa tek tek tutturunuz.
11. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

12. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tuturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

Görsel 5.33: İpe boncuk dizme

Görsel 5.34: Blonya iğnesi ile boncuk dikme

Görsel 5.35: Blonya iğnesi ile boncuk dikme

- Desen çizgisi takip edilmelidir.
- Pulların aralıkları eşit olmalıdır.
- İp, işlemenin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

5.9. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Boru boncuk dikmek.**Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede boru boncuk dikimi çalışmasını yapınız.****Araç Gereç:** İşleme kumaşı, iplikler, iğneler, pul, boncuk, cetvel, nakış makası

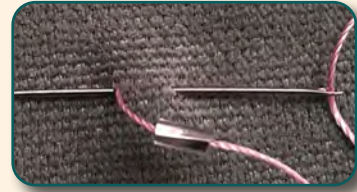
İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Boru boncuk tutturma çalışması yapacağınız yeri belirleyiniz.
5. Boru boncuk tutturma işlem basamaklarını uygulayınız.
6. İğneye sağlam bir ip geçiriniz.

4. İğneyi kumaşın yüzüne çıkarınız.
5. Boncuğu iğneye geçiriniz.
6. İğneyi boncuk mesafesi kadar sağ taraftan kumaşa batırınız ve bir boncuk ileriden çıkarınız.
7. İpliği çekerek uzun boncuğu yerine yerleştiriniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.
- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

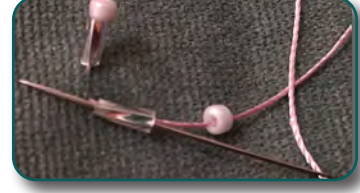

Görsel 5.36: Makine dikişi ile boru boncuk dikme

Görsel 5.37: Makine dikişi ile boru boncuk dikme

8. İğneyi uzun boncuğun içerisinden geçiriniz.
9. İğneye yuvarlak boncuğu geçiriniz.
10. İğneyi uzun boncuğun içinden geri geçirerek kumaşa sabitleyiniz.
11. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

Görsel 5.38: Yuvarlak boncuk ile boru boncuk dikimi

Görsel 5.39: Yuvarlak boncuk ile boru boncuk dikimi

12. İğneyi uzun boncuktan geçiriniz.
13. Sağa doğru verev bir şekilde kumaşa sabitleyiniz.
14. İğneyi sağ çapraz verevden çıkarınız.
15. Boncuğu iğneye takınız.
16. Sola doğru verev bir şekilde kumaşa sabitleyiniz.
17. Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.

Görsel 5.40: Verev boru boncuk dikimi

Görsel 5.41: Verev boru boncuk dikimi

18. İşleme tamamlanınca ipi tersinden tutturup kesiniz.

- Desen çizgisi takip edilmelidir.
- Pulların aralıkları eşit olmalıdır.
- İp, işlemenin tersinden iyice sağlamlaştırılmalıdır.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 1 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 1

5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8 ve 5.9. Uygulamalar ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Tek olarak yan yana pul dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
3. Boncuk aracılığı ile pul dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
4. Makine dikişi tekniği ile pul dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
5. Zincir işi tekniği ile pul dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
6. İğne ardı tekniği ile pul dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
7. Makine dikişi tekniği ile boncuk dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
8. Zincir işi tekniği ile boncuk dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
9. Blonya iğnesi tekniği ile boncuk dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
10. Boru boncuk dikimi işlem basamaklarını uyguladı.		
11. İşlem sonlarında ipliği sağlamlaştırarak tutturdu.		
12. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
13. Temiz ve düzenli çalıştı.		
14. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

5.10. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Desene göre pul boncuk işi ile ranır/runner (eni dar masa örtüsü) çalışması yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede desene göre pul boncuk işi ile ranır çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme için seçilen desen, parşömen kâğıdı, kurşun kalemler (2B ve 2HB), toplu iğne, silgi, kalem-tıraş, mezura, cetvel, kopya kâğıdı, ütü, ütü masası, pul, boncuk, payet, dikiş iğnesi, makas, çeşitli renklerde iplikler

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlik, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Desene göre pul boncuk uygulayacağınız ürünün boyutlarını belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz boyutlara göre kumaş hesabı yaparak kumaşı kesiniz.
6. Kestiğiniz kumaşı işlemeye hazırlayınız.
7. Deseninizi parşömen kâğıdına çiziniz.
8. Deseni kumaşa yerleştiriniz.

ÖNERİLER

- Temiz ve düzenli çalışınız.

Görsel 5.42: Parşömen kâğıdına çizilmiş desen

- Desen, elleriniz titremeden düz bir çizgi hâlinde çizilmelidir.

9. Çizerek desen geçirme tekniği ile deseni kumaşa geçiriniz.
10. Desenin üzerinden sert bir kalem ile çiziniz.
11. Kâğıdı kaldırınız, kumaş üzerinde belirgin olmayan yerleri desen üzerinden yeniden çiziniz.

Görsel 5.43: Çizerek desen geçirme

12. Desenin formunu bozmadan pul ve boncuk dikişlerini yapınız.
13. İşlem bitiminde ipliğinizi arkadan tutturunuz.
14. Fazla ipliği kesiniz.

Görsel 5.44: Pul boncuk işleme

- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

15. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.

Görsel 5.45: Pul boncuk işlenmiş desen

16. Ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 5.46: Ranır çalışması

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 2 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 2

5.10. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Desene göre pul boncuk uygulayacağı ürünün boyutlarını belirledi.		
3. Belirlediği boyutlara göre kumaş hesabı yaparak kesti.		
4. Kestiği kumaşı işlemeye hazırladı.		
5. Deseni parşömen kâğıdına çizdi.		
6. Deseni kumaşa yerleştirdi.		
7. Çizerek desen geçirme tekniği ile deseni kumaşa geçirdi.		
8. Desene göre pul ve boncuk dikim tekniklerini uyguladı.		
9. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütüledi.		
10. Ürünü kullanıma hazır hâle getirdi.		
11. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
12. Temiz ve düzenli çalıştı.		
13. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

5.11.UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Çizilmiş desene göre pul boncuk süslemesi yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede çizilmiş desene göre pul boncuk süsleme çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: İşleme için seçilen desen, parşömen kâğıdı, kurşun kalemler (2b, 2hb), toplu iğne, silgi, kalemtraş, mezura, cetvel, kopya kâğıdı, ütü, ütü masası, pul, boncuk, payet, dikiş iğnesi, makas, çeşitli renklerde iplikler

İŞLEM BASAMAKLARI

ÖNERİLER

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
 2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
 3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
 4. Süsleme yapılacak kumaşı hazırlayınız.
 5. Süsleme yapacağınız deseni çiziniz.
3. Deseni kumaşın altına yerleştiriniz.
 4. Kumaşın üzerinden sert bir kalemle deseni çiziniz.

Görsel 5.47: Desen çizilmiş kumaş

5. Desene göre pul boncuk, tırtıl dikim işlemlerini yapınız.

Görsel 5.48: Pul boncuk ile süsleme çalışması

- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

6. İşlem bitiminde ipliği arkadan tutturunuz.
7. Fazla ipliği kesiniz.

Görsel 5.49: Pul boncuk süslemeli ürün

8. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöleyiniz.
9. Ürünü kullanıma hazır hâle getiriniz.

Görsel 5.50: Pul boncuk süslemeli ürünü ütöleme

- Pul ve boncuk işlemeli ürünler tersinden ve havlu üzerinde ütülenmelidir.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 3 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 3

5.11. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Süsleme yapılacak kumaşı hazırladı.		
3. Süsleme yapacağı deseni çizdi.		
4. Deseni kumaşın altına koyarak desen geçirme tekniği ile deseni kumaşa geçirdi.		
5. Desene göre pul, boncuk, tırtıl dikim işlemlerini yaptı.		
6. Tekniğe ve malzemeye uygun ısı ayarını yaparak ürünü ütöledi.		
7. Ürünü kullanıma hazır hâle getirdi.		
8. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
9. Temiz ve düzenli çalıştı.		
10. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

5.12.UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Pul boncuk işinde kabartma çalışması yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede pul boncuk işinde kabartma çalışmasını yapınız.

Araç Gereç: Kabartma tekniği için seçilen desen, parşömen kâğıdı, kurşun kalemler (2B ve 2HB), toplu iğne, silgi, kalemtraş, mezura, cetvel, ütü, ütü masası, işleme kumaşı, pul, boncuk, payet, dikiş iğnesi, makas, çeşitli renklerde iplikler, tığ, pamuk, silikonlu kasnak

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kabartma yapılacak bölümü belirleyiniz.
5. Belirlediğiniz bölümün pul boncuk işlemlerini yapınız.

ÖNERİLER

- Büyük motiflerde kabartma çalışmaları tekniğe zenginlik kazandırır, unutmayınız.
- İşlemenin altı önceden astarlanmışsa ikinci bir astara gerek yoktur, unutmayınız.
- Astarlık kumaşın ve işleme kumaşının en boy iplikleri aynı yönde olmalıdır, unutmayınız.

Görsel 5.51: Kabartma çalışması

Görsel 5.52: Kabartma çalışması

3. Kabartma yapılacak alanın altına desenden 1 cm büyük olacak şekilde astarlık kumaş kesiniz.
4. Astarlık kumaşı desenin altına teyelleştiriniz.
5. Desenin kenar çizgilerinden astar kumaş ile işleme kumaşını zincir işi tekniği ile tutturunuz.

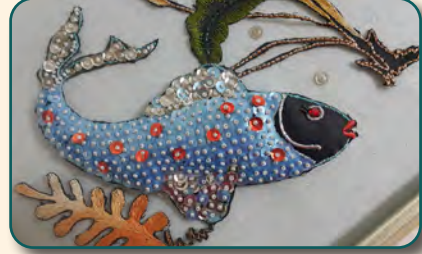
Görsel 5.53: Zincir işi tekniği ile tutturma

6. Desenin tersinden astarlık kumaşı makas yardımı ile çitlatınız.
 7. Tığ veya nakış makası yardımı ile pamukları çitlatılan yerden doldurunuz.
 8. Çitlatılan yeri çırpma dikişi ile kapatınız.
- Çitlatma işlemini desenin ortasından boy ipliği yönünde yapınız.
 - Çitlatmayı mümkün olduğunca küçük yapınız.
 - Büyük motifleri birkaç yerden çitlatabilirsiniz.
 - Kabarıklığı desene ve ürüne göre ayarlayınız.
 - Motiflere fazla pamuk doldurmayınız.
 - Çırpma dikişini yaparken sağlam iplik kullanınız.

Görsel 5.54: Kabartma yapılan işleminin tersten görünümü

9. Kumaşın altından ipliği sağlam bir şekilde tutturunuz.
10. Artan ipliği kesiniz.

Görsel 5.55: Kabartma çalışması

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 4 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 4

5.12. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemlediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Belirlediği bölümün pul boncuk işlemlerini yaptı.		
3. Kabartma yapılacak alanın altına desenden 1 cm büyük olacak şekilde astarlık kumaş keserek desenin altına teyelledi.		
4. Desenin kenar çizgilerinden astar kumaş ile işleme kumaşını zincir işi tekniği ile tutturdu.		
5. Desenin tersinden astarlık kumaşı makas ile çitlatarak tığ veya nakış makası yardımı ile çitlatılan yerden pamukla doldurdu.		
6. Çitlatılan yeri çırpma dikişi ile kapattı.		
7. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
8. Temiz ve düzenli çalıştı.		
9. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

5.2. DESEN ÇİZMEDEN MODELE GÖRE PUL BONCUK İLE SÜSLEME

Pul boncuk işi, tercihe göre desen çizilmeden zeminde bulunan desene göre işlenebilir. Zemin; desenli işlenmiş bir kumaş, örtü, giysi ya da desenli bir harç veya şerit olabilir. Zemin deseninin özelliğine ve rengine uygun pul boncuk vb. malzemeler seçilerek elde tutturma yöntemlerinden uygun olan ile işleme yapılır (Görsel 5.56).

Harç veya şerit kenarı ek desen çizilerek ya da çizilmeden pul, boncuk ve kordonla süsleme yapıp isteğe göre harcın içi pul ve boncuklarla doldurulur (Görsel 5.57).

Görsel 5.56: Taş ve payetle süsleme

Görsel 5.57: Harç üzerine kreasyon çalışması

Süsleme yapılmak istenen ev dekorasyon ürünlerine, kıyafet ve çeşitli aksesuarlara da serbest kreasyon (yaratma işi) çalışmaları uygulanmaktadır. Bu serbest kreasyonlar, işleneceği ürünlerde küçük düğme şeklinde kayıtlarla saptanır. Saptanan bu yerlere çeşitli taş, payet, inci, boncuk, tırtıl, kesme ve boru boncuklar dikilerek motifler oluşturulur (Görsel 5.58).

Görsel 5.58: Farklı pul ve boncuklarla serbest kreasyon çalışması

Abiye Giysilerde Pul Boncuk Süslemeleri

Diğer nakışlara ek olarak abiye giysi süslemelerinde kullanılan aplike, Çin iğnesi, Türk işleri, ajurlar, sırma, tül işleri gibi nakışlarda deseni tamamlayıcı olarak pul ve boncuklarla işleme yapılmaktadır. Bu ürünlerde genellikle elde pul, payet boncuk, inci dikimleri tercih edilmektedir. Tül üzerine pul, boncuk ve taşlarla işlemler yapılarak gelinlik ve abiye elbise süslemeleri yapılmaktadır (Görsel 5.59). Ayrıca pul boncuk işi ile giysileri süslemek amaçlı yaka süslemeleri için aksesuarlar yapılmaktadır (Görsel 5.60).

Görsel 5.59: Pul boncuk işi ile süslenmiş gelinlik

Görsel 5.60: Pul boncuk işi ile yapılmış aksesuar

5.13.UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Pul boncuk ile süsleme yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede pul boncuk ile süsleme çalışmaları yapınız.

Araç Gereç: İşlenmiş örtüler, işlemeli kumaşlar, işlemeli havlular, pul, boncuk, inci, payet, çeşitli taşlar, nakış makası, boncuk iğnesi, ürünlere uygun renkte sağlam iplikler

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. İşlenmiş deseni pul ve boncuk ile süsleyiniz.

ÖNERİLER

Görsel 5.61: İşlenmiş gecelik desenini pul ve boncukla süsleme

- Tutturma ipliğinin sağlam olmasına özen gösteriniz.
- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

5. İşlenmiş kumaş üzerine desene uygun süsleme yapınız.

Görsel 5.62: İşlenmiş kumaş üzerine desene uygun yapılmış süsleme

- Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.

6. İşlenmiş havluya boncuk ve taşlarla süsleme yapınız.

Görsel 5.63: Hazır işlenmiş havlu

Görsel 5.64: İşlenmiş havluyu boncuk ve taşlarla süsleme

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 5 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 5

5.13. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. İşlenmiş deseni pul ve boncuk ile süsledi.		
3. İşlenmiş kumaş üzerine desene uygun süsleme yaptı.		
4. İşlenmiş havluya boncuk ve taşlarla süsleme yaptı.		
5. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
6. Temiz ve düzenli çalıştı.		
7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

5.14.UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Güpürü pul boncukla işleyerek süslemede kullanmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede güpürü pul boncukla işleyerek süsleme çalışması yapınız.

Araç Gereç: Süsleme yapılacak ürün, güpür, makas, ateş, pul, boncuk, payet, inci, boncuk iğnesi, sağlam iplikler

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Güpürünüzü desen şekline göre kesiniz.

ÖNERİLER

Görsel 5.65: Güpürü kesme

- Güpürü keserken desen bütünlüğünü korumaya özen gösteriniz.
- Temiz ve düzenli çalışınız.

2. Kestiğiniz güpürün kenarlarını ateşe tutarak temizleyiniz.

Görsel 5.66: Güpürü yakarak temizleme

- Güpürü ateşle yakarak temizlemek kenar ipliklerinin atmaması ve temiz bir görüntü için önemlidir.
- Yakma işlemini yaparken iş güvenliği kurallarına uyunuz.

3. Kenarlarını temizlediğiniz güpürü desen özelliğine göre boncuk, pul vb. malzemelerle süsleyiniz.

Görsel 5.67: Güpürü boncukla süsleme

- İpliğinizi sağlamlaştırarak tutturmak ipliğin atmaması için önemlidir.

4. Süslediğiniz güpürleri ürününüze yerleştirerek sabitleyiniz.

Görsel 5.68: Güpür ile süslenmiş ürün

- Güpürü sabitlerken alt temizliği önemlidir.

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 6 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 6

5.14. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler "ÖLÇÜTLER" sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Güpürü desen şekline göre kesti.		
3. Kestiği güpürün kenarlarını çakmak ile temizledi.		
4. Güpürü desen özelliğine göre boncuk, pul vb. malzemelerle süsledi.		
5. Süslediği güpürleri ürününe yerleştirerek sabitledi.		
6. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
7. Temiz ve düzenli çalıştı.		
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

5.15. UYGULAMA

Süre: ders saati

Amaç: Artan kumaşları kullanarak, pul boncuk ile süslenmiş dekoratif motif yapmak.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak öğretmenin belirlediği sürede artan kumaşları kullanarak, pul boncuk ile süslenmiş dekoratif motif çalışmasını yapınız.

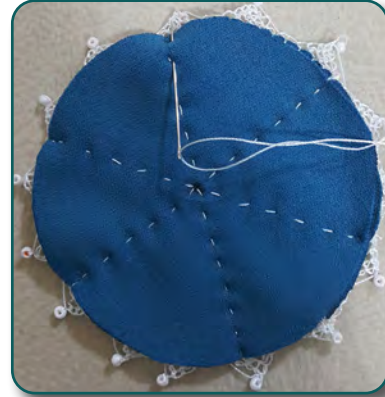
Araç Gereç: Toplu iğne, işaret sabun, mezura, cetvel, ütü, ütü masası, çeşitli artk materyaller, teyel ipliği, boncuk, pul, payet, dikiş iğnesi, ürüne uygun renkte sağlam dikiş ipliği

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Çeşitli artk materyaller hazırlayınız.
5. 10 cm çapında üç tane yuvarlak kumaş kesiniz.
6. Kestiğiniz parçalardan birinin kenarına boncuk ile süsleme yapınız.
7. Süslenen parça en alta gelmek üzere üç parçayı üst üste yerleştiriniz.
8. Kenarlara 3 cm kalıncaya kadar üç katı birlikte teyelleştiriniz.
9. Kalan 3 cm de üstteki 2 parçayı teyellemeye devam ediniz.

7. 2 teyel çizgisini ortalayarak alttaki iki parçayı kumaş kenarından birbirine sağlam dikişle tutturunuz.

ÖNERİLER

Görsel 5.69: Motifin hazırlık aşaması

- Artk materyallerden renk kombini de yapabilirsiniz. Elde var olan imkânları kullanınız.

Görsel 5.70: Motifin dikişi

- Sağlam dikiş yapılması önemlidir.

8. Üstteki parçayı teyel arasındaki boşluğu ortalarak görseldeki gibi büzünüz.

Görsel 5.71: Motifi büzme

- Büzme işlemini motifin şeklini dikkate alarak yapınız.

9. Büzgü dikişini toplayarak birleşme noktalarını boncuk ile süsleyiniz.

Görsel 5.72: Motifi süsleme

Değerlendirme : Çalışmanız ders öğretmeni tarafından Kontrol Listesi 7 ile değerlendirilecektir.

KONTROL LİSTESİ 7

5.15. Uygulama ile ilgili gözlenmesi gereken beceriler “ÖLÇÜTLER” sütununda listelenmiştir. Gözlemediğiniz ölçütün karşısına beceriye ilişkin gözlem sonucunuzu (X) işareti ile belirtiniz.

ÖLÇÜTLER	EVET	HAYIR
1. Araç gereç hazırlığını yaptı.		
2. Üç tane 10 cm çapında yuvarlak kumaş kesti.		
3. Kestiği parçalardan birinin kenarına boncuk ile süsleme yaptı.		
4. Süslenen parça en alta gelmek üzere üç parçayı üst üste yerleştirdi.		
5. Kenarlara 3 cm kalıncaya kadar üç katı birlikte teyelledi.		
6. Kalan 3 cm’de üstteki iki parçayı teyelledi.		
7. İki teyel çizgisini ortalarak alttaki iki parçayı kumaş kenarından birbirine sağlam dikişle tutturdu.		
8. Üstteki parçayı teyel arasındaki boşluğu ortalarak görseldeki gibi büzme işlemini yapıp birleşme noktalarını boncuk ile süsledi.		
9. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.		
10. Temiz ve düzenli çalıştı.		
11. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.		

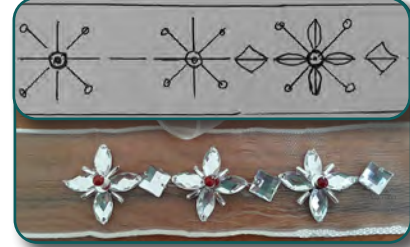
Değerlendirme : HAYIR olarak işaretlenen davranışlara yönelik konularda kendinizi geliştiriniz.

SIRA SİZDE

Süre: ders saati

Amaç: Pul boncuk çeşitleri ile şerit süslemek.

Verilen işlem basamaklarını uygulayarak şerit süsleme tasarımı yapıp tasarıma uygun malzemeler seçerek Görsel 5.73'teki süslenmiş şeritin benzerini yapınız. İşlem basamaklarını öğretmeninizin belirlediği sürede "Derecelendirme Ölçeği"nde yer alan ölçütleri dikkate alarak uygulayınız.

Görsel 5.73: Desene uygun işlenen şerit

Araç Gereç: İşleme için seçilen desen, parşömen kâğıdı, kurşun kalemler (2B ve 2HB), toplu iğne, silgi, kalemtraş, mezura, cetvel, ütü, ütü masası, işlenecek şerit veya kurdele, pul, boncuk, payet, dikiş iğnesi, makas, çeşitli renklerde iplikler

- Öneriler**
- Elinizde var olan malzemeleri kullanmaya özen gösteriniz.
 - Özgün tasarımlar yapabilirsiniz.
 - İşleme sırasında ipliğinizin gergin ya da bol olmamasına dikkat ediniz.
 - İpinizin sağlam olması önemlidir.

İŞLEM BASAMAKLARI

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz.
2. Aydınlık, temiz ve düzenli bir çalışma ortamı hazırlayınız.
3. Kullanacağınız araç gereci hazırlayınız.
4. Kağıt üzerinde Görsel 5.73'teki gibi şerit süsleme tasarımı yapınız.
5. Tasarıma uygun şerit süslemede kullanılacak malzemeleri seçiniz.
6. Hazırladığınız desene göre payet ve boncuk dikim işlemlerini yapınız.
7. İşlemeye desen tekrarı ile devam ediniz.
8. İstenen uzunlukta işleme yaptıktan sonra ipliğinizi sağlamlaştırarak şeridin tersinden tutturunuz.

Öğrencinin

Adı Soyadı :

Numarası :

Değerlendirme Puanı :

Değerlendirme Tarihi :/...../.....

DERECELEME ÖLÇEĞİ

Sıra Sizde uygulaması kapsamında ne kadar başarıya ulaşıldığını ölçmek için aşağıda listelenen ölçütlerin karşısına gözlemlerinizi doğrultusunda 1 (geliştirilebilir), 2 (orta), 3 (iyi), 4 (çok iyi) derecelerini göz önünde bulundurarak "X" işareti ile puanlayınız.

ÖLÇÜTLER	PERFORMANS DÜZEYİ			
	Çok İyi (4)	İyi (3)	Orta (2)	Geliştirilebilir (1)
A) EDİNİLEN BİLGİLERİ BECERİYE DÖNÜŞTÜRME				
1. Tasarım yaptı.				
2. Pul dikimi yaptı.				
3. Boncuk dikimi yaptı.				
4. Renk uyumu yaptı.				
5. Kalite kontrol yaptı.				
B) HAZIRLIK VE BEKLENEN DAVRANIŞ				
6. Çalışma ortamını hazırladı.				
7. Araç gereci hazırladı.				
8. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini aldı.				
9. Uygulamayı verilen sürede tamamladı.				

Tablo Puanını 100'lük Sisteme Dönüştürme İşlemi

Tabloda her bir ölçüt için belirlenen en yüksek puan 4'tür. Tabloda toplam 9 ölçüt vardır.

Tablodan alınabilecek en yüksek puan $9 \times 4 = 36$

DEĞERLENDİRME PUANI = (Tablo Puanı x 100) / 36

Değerlendirme: Eğer bu ölçekten 100 üzerinden 70 puan aldıysanız bu öğrenme için başarınız yeterli düzeyde demektir. 69 veya altı puan aldıysanız ilgili konularda kendinizi geliştiriniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Rengi, deseni, türü ne olursa olsun evinizde bulunan artık biye, pul ya da boncuk şeritler ile ürünlerinizi süsleyebilirsiniz. Örneğin düz bir şapkaya biye, pul ya da boncuk şeritler dikerek estetik bir görünüm elde edebilirsiniz.

ATMIYOR DEĞERLENDİRİYORUZ!

Rengi, deseni, türü ne olursa olsun evinizde bulunan eski gömlek, işleme ve dantellerden birçok ürün hazırlayabilirsiniz. Örneğin pratik birkaç adımla eskiyen gömleklerden alışveriş çantası yapabilirsiniz.

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

A - B - C

- abajur** : Işığın bir yere toplamak, doğrudan doğruya gözlere vurulmasını önlemek için kullanılan, kâğıt, kumaş, maden veya renkli camdan yapılmış lamba.
- abiye** : Gece kıyafeti.
- ajur** : Delikli örgü, gözenek.
- aksam** : Kısımlar, bölümler.
- aparat** : Herhangi bir aracın çeşitli amaçlarla kullanılmasını sağlayan parçaları.
- artık** : Bir şeyin harlandıktan veya kullanıldıktan sonra kalan bölümü.
- astar** : Giyecek, perde, çanta, ayakkabı vb. şeylerde, kumaşın veya derinin iç tarafına geçirilen ince kat.
- atölye** : Zanaatçıların veya resim, heykel sanatlarıyla uğraşanların çalıştığı yer, işlik.
- brit** : Nakış veya dantelde motifleri birleştiren bağ.
- boy** : Kumaş için ölçü.
- boyut** : Doğruların, yüzeylerin veya cisimlerin ölçülmesinde ele alınan üç doğrultudan uzunluk, genişlik ve derinlikten her biri.
- büküm** : Bir şeyin bükülmüş yeri, kat, kıvrım.

Ç - D - E

- değer** : Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık.
- dekorasyon** : Bir yeri süsleme.
- desen** : Tahta, çini, kumaş, kâğıt vb. yüzeylerin üzerine yapılan çizim.
- ebat** : Bir cismin herhangi bir yöndeki uzantısı.
- ekstrafor** : Giysilerin etek, kol, yaka parçalarına, perdelerin ucuna geçirilen seyrek dokunmuş keten şerit.
- elastik** : Esnek.
- elyaf** : Genellikle iplik durumuna getirilebilir lifli madde.
- en** : Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik, boy, uzunluk karşıtı.
- ergonomi** : İş bilimi.
- estetik** : Sanatsal yaratının genel yasalarıyla sanatta ve hayatta güzelliğin kuramsal bilimi, güzel duyu.
- etki** : Bir şeyin verdiği izlenim.

F - G - H

- faaliyet** : Çalışma.
- fabrikasyon** : Fabrikada yapılarak tüketime hazır duruma getirilen (madde).
- fantezi** : Süslü ve türü değişik olan.
- firma** : Ekonomik etkinlik birimi.
- fon** : Bir kumaşın alt dokusu.
- görsel** : Görme duyusuyla ilgili olan, görmeye dayanan.
- görünüm** : Bir şeyin dıştan bakıldığında görünen biçimi, görünme durumu, görünüş.
- güpür** : Geniş ilmeklerden oluşan bir dantel türü.

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

- hacim** : Bir cismin uzayda doldurduğu boşluk, oylum.
harç : Giysiler dikilirken kullanılan tamamlayıcı veya süsleyici şeyler.
hat : Çizgi.
hobi : Uğraşı.

I - İ - J

- ilmik** : Çözülmesi kolay düğüm, eğreti düğüm, ilmek.
işleme : Şiş, tığ, iğne vb. araçlarla elde yapılan, örgü, nakış, oya gibi işlerin genel adı, el işi.
işlev : Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi, görev, fonksiyon.

K - L - M

- kartela** : Ürünlerin çeşitlerini küçük parçalar hâlinde gösteren liste.
kasnak : Enli çember.
katalog : Kitaplıktaki kitapları veya belli bir daldaki gereçleri, nitelikleri bakımından tanıtmak, arandıklarında bulunmalarını sağlamak amacıyla, yer numaraları belirtilerek hazırlanmış kitap, defter veya fişten oluşan bütün, fihrist.
kauçuk : Amerika, Asya ve Afrika'nın çeşitli ağaçlarından, özellikle lastik ağacından veya bazı petrol artıklarının birleşiminden elde edilen, dayanıklı ve esnek madde.
keskin : Etkili, sert.
kırma : Bükülmüş, kıvrılmış şeylerin oluşturduğu kat, büküm.
kombine : Toplu.
konfeksiyon : Hazır giyim eşyası diken sanayi kolu.
koton : Pamuktan yapılan.
kreasyon : Yeni model.
kutnu : Pamuk veya ipekle karışık pamuktan dokunmuş kalın, ensiz kumaş türü.
lame : Dokusunda çoğunlukla gümüş ve altın renginde tel bulunan kumaş veya metal parlaklığı verilmiş deri.
makara : Üzerine iplik, tel, şerit vb. sarılan, kenarları çıkıntılı, ekseni boyunca delik silindir, bobin.
maliyet : Üretimde bir mal elde edilinceye değin harcanan değerlerin toplamı.
malzeme : Gereç.
marka : Tanınmış ürün. Bir ticari malı, herhangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerinden ayırmaya yarayan özel ad veya işaret.
menşe : Başlangıç, bir şeyin çıktığı yer, köken, kaynak, sebep.
menü : Komut veya seçenek listesi.
mermerşahi : Tülbent ile patiska arasında ince bir tür pamuklu kumaş.
merserize : Kimyasal bir yöntemle parlaklık verilmiş pamuk ipliği.

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

- mezura** : Terzilikte ölçü almak için kullanılan, genellikle 1,5 metre uzunluğunda şerit metre, mezür.
- meydaniye** : Beyaz veya renkli, yol yol ipek çözgümlü dokunmuş kumaş.
- moda** : Değişiklik gereksinimi veya süslenme özentsisiyle toplum yaşamına giren geçici yenilik.
- model** : Biçim.
- motif** : Yan yana gelerek bir bezeme işini oluşturan ve kendi başlarına birer birlik olan öğelerden her biri.

N - O - Ö

- nakış** : Genellikle kumaş üzerine renkli iplikler veya sırma ve sim kullanarak elle, makineyle yapılan işleme, el işi, ince iş.
- organze** : İpek veya keten iplikle dokunmuş, tülbent inceliğinde bir tür kolalı kumaş.
- overlok** : Kumaş, halı, kilim vb.nin kenarına makine ile yapılan sıkı, zikzaklı dikiş.
- ölçü** : Bir niceliği, o nicelik için kabul edilmiş birimlerden birine göre oranlayarak değerlendirme.
- özgün** : Yalnız kendine özgü bir nitelik taşıyan, orijinal. Bir buluş sonucu olan, nitelikleri bakımından benzerlerinden ayrı ve üstün olan.

P - R - S

- parşömen** : Yazı yazmak, resim yapmak için özel olarak hazırlanan deri, tirşe.
- payet** : Giysi vb. işlemek için kullanılan küçük, pırıltılı pul.
- piyasa** : Satıcıların mal satmak için bir araya geldiği yer, pazar.
- popülerite** : Tutulma.
- pratik** : Kolaylıkla uygulanabilir, kullanışlı.
- rafya** : Afrika ve Amerika'da yetişen, iri gövdeli, uzun yapraklı palmiye. Bu palmiyenin dokuma işlerinde kullanılan lifleri.
- runner/ranır** : Eni dar masa örtüsü
- sentetik** : Yapay, bileşimli.
- sim** : Genellikle işlemlerde kullanılan, gümüş görünüşünde ve parlaklığında olan iplik vb.
- sürfile** : Seyrek ve çapraz dikiş.

Ş - T - U

- şase** : İçine mendil, gecelik, vb. şeyleri koymaya yarayan, çeşitli büyüklükte, kumaştan koruncak.
- şema** : Bir aletin, bir aracın veya bir biçimin ana çizgilerini gösteren çizim.
- tarazlanma** : Kumaşın üzerinin tel tel ipliklerle kaplanması, ipliklerinin kabarması.
- tarz** : Özel oluş veya davranış biçimi, üslup, stil, tür.
- tasarım** : Bir sanat eserinin, yapının veya teknik ürünün ilk taslağı, tasar çizim, dizayn.

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

- teknik** : Bir sanat, bir bilim, bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi.
- teknoloji** : Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi.
- tekstil** : Dokuma. Dokumacılık.
- tela** : Kumaşlarla astar arasına konularak giysinin dik durmasını sağlayan kolalı bez.
- teyel** : Seyrek eğreti dikiş.

Ü - V - Y - Z

- üretim** : Belirli faaliyet ve işlemler sonucu yeni bir mal veya hizmet meydana getirme, istihsal, tüketim karşıtı.
- ürün** : Türlü endüstri alanlarında ham maddelerin işlenmesiyle elde edilen şey.
- verev** : Bir köşeden karşı köşeye doğru kesilmiş, katlanmış veya konulmuş olan.

KAREKOD UZANTILARI

Öğrenme Birimi No	Uygulama No	Karekod Bağlantısı	Sayfa No	Kare Kod
1	1.2	http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=24774	23	
	1.3	http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=24776	27	
	1.4	http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=24777	29	
2	2.7	http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=24791	68	
	2.8	http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=24792	71	
4	4.5	http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=24809	121	
	4.6	http://kitap.eba.gov.tr/KodSor.php?KOD=24810	124	

KAYNAKÇA

Bu kitabın kaynakçası hazırlanırken APA 6.0 yazım kuralları ve kaynak gösterme biçimi kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

Harmankaya, H., Yılmaz, A., Ercan, D., Çetin, A. (2012). *Giysi Süslemelerinde Pul-Boncuk Kullanımının Yeri ve İşleme Teknikleri*. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 1 (1), 627-638. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29824/320915>

MEB, Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek ve Anadolu Teknik Programı, El Sanatları Teknolojisi Alanı, Çerçeve Öğretim Programı Erişim Adresi: <http://meslek.eba.gov.tr/upload/hdc/elsanat.pdf>

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

Singer, *Singerle Kendi Modanı Yarat*. Erişim Adresi: <http://kendimodaniyarat.com/> Erişim Tarihi: 08/01/2021 Erişim Saati: 08:55

Mesleğim Hayatım, *İş Güvenliği Talimatı ve Tutanağı*. Erişim Adresi: <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/dokumanlar/> Erişim Tarihi: 06/01/2021 Erişim Saati: 08:55

TDK (Türk Dil Kurumu) Sözlükleri, Erişim Adresi: <http://sozluk.gov.tr/>

GÖRSEL KAYNAKÇASI

Ders materyalinde kullanılan görsellerin kaynaklarının sıralandığı kaynakçaya ulaşmak için yan tarafta bulunan karekodu okutunuz veya aşağıdaki web bağlantısını kullanınız.

<http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=1499>

Tasarım ve çizim çalışmaları için boş sayfayı kullanabilirsiniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı : Çalışma Konusu :

Numarası : Çalışma Tarihi :

Tasarım ve çizim çalışmaları için boş sayfayı kullanabilirsiniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı :

Numarası :

Çalışma Konusu :

Çalışma Tarihi :

Tasarım ve çizim çalışmaları için boş sayfayı kullanabilirsiniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı : Çalışma Konusu :

Numarası : Çalışma Tarihi :

Tasarım ve çizim çalışmaları için boş sayfayı kullanabilirsiniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı :

Numarası :

Çalışma Konusu :

Çalışma Tarihi :

Tasarım ve çizim çalışmaları için boş sayfayı kullanabilirsiniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı : Çalışma Konusu :

Numarası : Çalışma Tarihi :

Tasarım ve çizim çalışmaları için boş sayfayı kullanabilirsiniz.

Öğrencinin

Adı Soyadı :

Numarası :

Çalışma Konusu :

Çalışma Tarihi :